

MILJØGODKENDELSE
af
svinebruget på
Tinghøjvej 8 og 10
6870 Ølgod

I henhold til § 12 i Lbk. nr. 1486 af 4. december 2009
om miljøgodkendelse af husdyrbrug

30. august 2012

Udarbejdet af:

Miljø
Toften 2
6818 Årre

Sagsbehandler: Ryan Metcalfe
Direkte tlf. 79947465
E-mail: rydm@varde.dk

VARDE KOMMUNE
Teknik og Miljø
Bytoften 2
6800 Varde

www.vardekommune.dk
vardekommune@varde.dk

Doknr. 1199803
Sagsnr. 1091060

Indholdsfortegnelse:

1	INDLEDNING	5
2	BAGGRUND FOR MILJØGODKENDELSE	6
2.1	DATABLAD.....	6
2.2	BAGGRUND.....	6
3	GODKENDELSE	7
3.1	BESKRIVELSE AF PROJEKTET.....	7
3.2	REVURDERING.....	7
3.3	SUPPLERENDE OPLYSNINGER.....	7
3.4	FORUDSÆTNINGER.....	8
4	VILKÅR FOR GODKENDELSEN	9
4.1	FORUDSÆTNINGER.....	9
4.2	ÅRSPRODUKTION.....	9
4.3	DRIFT OG INDRETNING.....	9
4.4	LANDSKABSINTERESSER.....	9
4.5	INFORMATION OG ÆNDRINGER PÅ HUSDYRBRUGET.....	9
4.6	AMMONIAKREDUCERENDE TILTAG.....	10
4.7	OPBEVARING OG HÅNDTERING AF HUSDYRGØDNING.....	10
4.8	LUGT.....	10
4.9	STØJ.....	11
4.10	STØV.....	11
4.11	TRANSPORT.....	12
4.12	SKADEDYR.....	12
4.13	SPILEDEVAND OG OVERFLADEVAND.....	12
4.14	OPLAG AF OLIE, PESTICIDER OG ØVRIGE KEMIKALIER.....	12
4.15	AFFALD.....	12
4.16	LYS.....	13
4.17	UDBRINGNINGSAREALER.....	13
4.18	EGENKONTROL.....	14
4.19	BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK.....	15
4.20	UHELD OG RISICI.....	15
4.21	OPHØR.....	15
5	KLAGEVEJLEDNING	16
6	OFFENTLIGGØRELSE	17
7	MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING	18
7.1	BELIGGENHED.....	18
7.2	AFSTANDSKRAV.....	19
7.3	LANDSKAB OG KULTURMILJØ.....	20
7.4	DYREHOLDETS STØRRELSE FØR OG EFTER UDVIDELSEN.....	22
7.5	INDRETNING.....	23
7.6	FORBRUG AF VAND OG ENERGI.....	26
7.7	FAST AFFALD OG KEMIKALIER.....	27
7.8	OPLAG AF OLIE.....	28
7.9	HUSDYRGØDNING - PRODUKTION, OPBEVARING OG UDBRINGNING.....	28
7.10	FODEROPBEVARING M.M.....	29
7.11	LUGT.....	29
7.12	STØJ.....	31
7.13	STØV.....	32
7.14	SKADEDYR.....	33

7.15	DØDE DYR.....	33
7.16	LYS	33
7.17	TRANSPORT.....	33
7.18	SPILDEVAND	35
7.19	DRIFTSFORSTYRRELSER ELLER UHELD	36
7.20	BESKYTTEDE NATUROMRÅDER OMKRING EJENDOMMEN - AMMONIAK	37
7.21	HARMONI.....	44
7.22	KG N OG P TILFØRT UDBRINGNINGSAREALERNE	50
7.23	NITRAT TIL OVERFLADEVAND - VANDLØB, SØER OG KYSTVANDE.....	50
7.24	NITRAT TIL GRUNDEVAND.....	55
7.25	FOSFOR	56
7.26	PÅVIRKNING AF "BILAG IV ARTER"	57
7.27	UDBRINGNINGSAREALER – ØVRIGE FORHOLD	58
7.28	VURDERING AF 3. MANDSAREALER.....	62
7.29	BAT - AMMONIAK	63
7.30	BAT - NITRAT	64
7.31	BAT - FOSFOR	65
7.32	BAT – FODRINGSSTRATEGI.....	65
7.33	BAT - MANAGEMENT	65
7.34	BAT - FORBRUG AF VAND OG ENERGI.....	67
7.35	BAT – OPBEVARING AF HUSDYRGØDNING	68
7.36	BAT – UDBRINGNING AF HUSDYRGØDNING	69
7.37	SAMLET BAT-VURDERING	70
8	EGENKONTROL.....	71
9	FORANSTALTNINGER VED OPHØR AF PRODUKTION	71
10	ALTERNATIVE MULIGHEDER.....	72
11	NABOHØRING.....	72
12	SAMLET VURDERING	73
	BILAG 1 – UDREGNINGER TIL BAT-NIVEAUET FOR PROJEKTET (EKSEMPEL).....	74
	BILAG 2 – HØRINGSSVAR FRA RINGKØBING-SKJERN KOMMUNE	76

1 Indledning

Denne miljøgodkendelse fastlægger de vilkår, der skal gælde for en udvidelse af svinebrug på Tindhøjvej 8 og 10, 6870, Ølgod i Varde Kommune. Vilkårene sikrer, at udvidelse og drift af husdyrbruget kan ske uden at påvirke miljøet væsentligt.

Miljøet skal i denne sammenhæng forstås som omgivelserne i bred forstand, herunder befolkning, flora og fauna, vandmiljø, landskab og kulturhistorie samt ressourceforbrug.

I forbindelse med udarbejdelse af miljøgodkendelsen, har Varde Kommune udarbejdet en miljøteknisk beskrivelse og vurdering af det ansøgte projekt. Denne danner baggrund for afgørelsen om miljøgodkendelse, herunder de stillede vilkår, se afsnit 4.

Ansøgningen om miljøgodkendelse har været offentliggjort i ugeaviserne i Varde Kommune d. 20. marts, 2012. Offentligheden har hermed haft mulighed for at komme med forslag og bemærkninger til projektet, samt anmode om at få tilsendt udkast til afgørelse, når denne foreligger.

Udkast til miljøgodkendelsen blev fremlagt i høring i 6 uger, hvor der var mulighed for at komme med synspunkter, kommentarer eller indsigelser til projektet.

Varde Kommune, har modtaget bemærkninger fra ansøgerens konsulent. I den forbindelse er der ændret på vilkår under 4.6 vedr. gyllekøling og foderkorrektioner. Dispensation om afstand fra stald til grusvej er slettet da den ikke er aktuel. Småfejl er blevet rettet.

2 Baggrund for miljøgodkendelse

2.1 Datablad

Husdyrbrugets ejer/ Ansøger:	Jens Aksel Sørensen
Kontaktperson:	Jens Aksel Sørensen tlf: 61604224 e-mail: jas@b2bbonus.dk
Husdyrbrugets navn og adresse:	Tinghøjvej 8 og 10 6870 Ølgod
Matrikel nr. og ejerlav:	1c, 1h og 5a Vestkær By, Ølgod (m. fl.)
Virksomhedens art:	Svinebrug
Ejendomsnummer:	5730110802
CHR-nummer:	46933
CVR-Nummer:	14347437
Konsulent:	Nina Gamby Lundvej 24 8700 Horsens Tlf: 24857356 E-mail: nq@graakjær.dk
Tilsynsmyndighed:	Varde Kommune
Udkast i nabohøring:	13. juli 2012
Godkendelsesdato:	30. august 2012

2.2 Baggrund

Gråkjær har på vegne af Jens Aksel Sørensen søgt om miljøgodkendelse af svineproduktionen på Tinghøjvej 8 og 10, 6870 Ølgod, på baggrund af et ønske om at ændre en so- og smågrisebesætning, renovering af eksisterende stalde og opførelse af en drægtighedsstald.

Ansøgningen er modtaget af Varde Kommune den 14. februar 2012.

Svinebruget på Tinghøjvej 8 er miljøgodkendt efter miljøbeskyttelsesloven i september 2004. Vilkårene skal revurderes i 2012. Svinebruget på Tinghøjvej 10 er miljøgodkendt efter Husdyrloven i december 2011. Siden der er produktionsmæssige sammenhæng og bygningsmæssig sammenhæng, bliver hele svinebruget vurderet i denne samlede miljøgodkendelse hvor de relevante vilkår er overført fra de tidligere miljøgodkendelser. De tidligere miljøgodkendelser bortfalder hermed når denne miljøgodkendelse tages i brug.

I forbindelse med sagsbehandlingen er der indhentet supplerende oplysninger som er indsendte efterfølgende. Miljøgodkendelsen er lavet ud fra ansøgning nr. 29244, version 6 som er indsendt den 12. juli 2012. Varde Kommune har ikke modtaget bemærkninger til udvidelsen i idéfasen efter offentlig annoncering.

3 Godkendelse

Varde Kommune har afgjort, at husdyrbruget på Tinghøjvej 8 og 10, 6870 Ølgod kan udvides som ansøgt. Der er nærmere redegjort for de vurderinger der ligger til grund for afgørelsen i den efterfølgende miljøtekniske beskrivelse og vurdering.

Miljøgodkendelsen meddeles efter § 12 i Lbk. nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug på en række nærmere angivne vilkår i afsnit 4.

Et udkast til afgørelse om miljøgodkendelse af husdyrbruget var sendt til ansøgeren og berørte naboer/partner til udtalelse den 13. juli 2012. (høringsperioden fra 17. juli 2012)

Husdyrbruget skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser – også selvom disse regler eventuelt måtte være skærpede i forhold til denne godkendelse.

Det skal i øvrigt bemærkes, at tilladelse og godkendelser der vedrører anden lovgivning skal indhentes særskilt.

Henvendelse om godkendelsen kan ske til Varde Kommune, Miljø.

Opmærksomheden henledes på, at eventuelle udvidelser og ændringer af husdyrbrugets anlæg og arealer skal meddeles Varde Kommune, hvis disse afviger fra de oplysninger, der fremgår af miljøgodkendelsen. Udvidelse og ændringer skal forinden godkendes af Varde Kommune.

3.1 Beskrivelse af projektet

I forbindelse med krav om løsgående søer pr. 1. januar 2013, ansøges der om at ændre produktionen, så det er mulig at have løsgående drægtige søer på Tinghøjvej 8. Der er eksisterende tilladelser på Tinghøjvej 10 og 8 på 3.100 søer, 78.345 smågrise fra 7,3-19,5 kg og 845 polte svarende til 939,64 DE. Denne produktion udvides til 3.500 søer og 100.000 smågrise svarende til 1.063,04 DE. Der bygges en ny drægtighedsstald, og nogle af de eksisterende bygninger vil blive renoveret så de opfylder de lovmæssige krav. Den nye drægtighedsstald vil blive placeret mellem Tinghøjvej 8 og 10 i tilknytning til eksisterende staldanlæg. Den nye drægtighedsstald vil blive opført i røde sten med sort eternittag, hvilket er samme materialer og farver, som de eksisterende bygninger.

Noget af husdyrgødning fra ejendommen afsættes til biogas og gylleaftaler.

3.2 Revurdering

Husdyrbrugets miljøgodkendelse skal, j.f. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages senest, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt, at foretage den første revurdering i 2020.

3.3 Supplerende oplysninger

I forbindelse med sagsbehandlingen af ansøgningen har Varde Kommune orienteret og indhentet oplysninger fra følgende:

- Idefasen ved offentlig høring
- Høring i team natur og park i Varde Kommune ang. arealer

3.4 Forudsætninger

Varde Kommune forudsætter, at projektet gennemføres og drives som beskrevet i ansøgningen nr. 29244 version 6. Godkendelsen meddeles på vilkår, der sikrer at kravene i § 27 og § 29 i Lbk. nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse, mv. af husdyrbrug opfyldes.

Miljøgodkendelsen forudsætter at Tinghøjvej 8 og Tinghøjvej 10 sammatrikuleres, således at det projekterede staldanlæg sammen med de 2 eksisterende stalde overføres til Tinghøjvej 10.

Vilkår for Godkendelsen

3.5 Forudsætninger

- a. Varde Kommune forudsætter, at projektet gennemføres og drives som beskrevet i ansøgningen. Godkendelsen meddeles på vilkår, der sikrer at kravene i § 27 og § 29 i lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse, mv. af husdyrbrug opfyldes. Der stilles derfor følgende vilkår til husdyrbrugets anlæg og arealer:

3.6 Årsproduktion

- a. Husdyrbruget har tilladelse til et dyrehold på maksimalt 1.063 dyreenheder (DE) der fordeler sig normalt med 3.500 årsøer og 100.000 smågrise på ejendommen Tinghøjvej 8 og Tinghøjvej 10. Årsproduktion opgøres på basis af planåret (1.august til 31.juli)

3.7 Drift og Indretning

- a. Husdyrbrugets drift og indretning skal være i overensstemmelse med de oplysninger der fremgår af den vedlagte miljøtekniske beskrivelse, med mindre andet fremgår af godkendelsens vilkår.
- b. Godkendelsen omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Tinghøjvej 8 og 10. Til ejendommen er tilknyttet husdyrproduktionen vedrørende CHR nr. 46933.
- c. Godkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra denne afgørelses meddelelse. Med "udnyttet" menes at at bygge og anlægsarbejde er iværksat.
- d. Den nye sostald skal være indrettet som en drægtighedsstald med delvis spaltegulv, jf. BAT-byggeblad.

3.8 Landskabsinteresser

- a. Udformning, arkitektur og materialevalg af nybyggeri skal følge beskrivelse i ansøgningsmaterialet.
- b. Bygningerne skal opføres i afdæmpede farver og i ikke reflekterende materiale.
- c. Der skal etableres afskærmende beplantning syd for den nye drægtighedsstald. Her kan der vælges allétræer. Beplantning skal stedse vedligeholdes og bestå af hjemmehørende danske træarter og buske.

3.9 Information og ændringer på husdyrbruget

- a. Ændringer i ejerforhold (eller hvem der har ansvar for driften) skal meddeles til Varde Kommune senest 1. måned efter, det har fundet sted.
- b. Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til godkendelsen, skal anmeldes til Varde Kommune inden gennemførelsen. Varde Kommune vurderer om de aktuelle planer for ændring/udvidelse kan ske indenfor rammerne af denne godkendelse.
- c. De vilkår der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften. Et eksemplar af miljøgodkendelsen skal til enhver tid være tilgængeligt for de personer, der har ansvaret for husdyrbrugets daglige drift.

3.10 Ammoniakreducerende tiltag

- a. Der etableres gyllekøling i drægtighed-løbe og faresstald på Tinghøjvej 8 (bygning 5 figur 3).
- b. Gyllekanalerne i bygning 5 skal forsynes med køleslanger, der forbindes med en varmepumpe.
- c. Inden gyllekøling etableres i stalden skal der indsendes dokumentation at systemet reducerer ammoniakfordampning med en effekt på 23 % svarende til mindst 653 kgN/år. Varmepumpens effektive køleydelse for at opnå denne fordampning skal oplyses til tilsynsmyndigheden og opgøres i KWh.
- d. Der skal monteres en typegodkendt energimåler på varmepumpen. Energimåleren skal være forsynet med automatisk datalogger, der registrerer den månedlige og årlige køleydelse målt i KWh.
- e. Gyllekølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågningsssystem, en alarm samt en sikker-hedsanordning, der i tilfælde af lækage stopper gyllekølingsanlægget. Gyllekølingsanlægget må ikke kun-ne genstarte automatisk.
- f. Vedligeholdelse af gyllekølingsanlægget skal ske i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.
- g. Der må maksimalt tildeles 133 g råprotein pr. FE i gennemsnit til årsøerne.

3.11 Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

- h. Gyllebeholderne skal jævnligt, og mindst én gang årligt, visuelt kontrolleres for skader og brud, herunder kabelbrud. Evt. brud eller skader skal straks udbedres.
- i. Udbringning af gylle skal ske i overensstemmelse med god landmandspraksis, således at lugtgener søges begrænset mest muligt.
- j. Påfyldning af gylle til gyllevogn o.l. skal altid ske under opsyn.
- k. I forbindelse med påfyldning af gylle fra gyllebeholdere må der ikke spildes gylle således, at der er fare for forurening af grund- eller overfladevand - herunder vandløb eller søer.

3.12 Lugt

- a. Husdyrbrugets drift må ikke medføre lugtgener, der af tilsynsmyndigheden vurderes at være væsentlige uden for virksomhedens skel.
- b. Hele ejendommen og dens omgivelser skal renholdes således, at lugtgener begrænses mest muligt.
- c. Såfremt tilsynsmyndigheden skønner, at lugtgener i omgivelserne vurderes at være væsentligt større end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, skal husdyrbruget lade foretage undersøgelse af muligheder for begrænsning af lugtkilder og/eller behandling af afkastluften. Undersøgelsens omfang vil blive fastsat af tilsynsmyndigheden på baggrund af en konkret vurdering af sagen. Lugtundersøgelser kan maksimalt kræves én gang pr. år. Virksomheden afholder selv omkostningerne til dokumentation, undersøgelser og målinger.

3.13 Støj

- a. Husdyrbruget bidrag til støjbelastningen må, ved udendørs opholdsarealer ved boliger beliggende i landzone uden for eget skel, ikke overskride de anførte værdier 1,5 meter over terræn i frit felt:

Tidspunkt	Støjgrænser	Reference tidsrum
Dag		
Mandag - fredag kl. 07 - 18	55 dB(A)	8 timer
Lørdag kl. 07 - 14	55 dB(A)	7 timer
Lørdag kl. 14 - 18	45 dB(A)	4 timer
Søn- og helligdag kl. 07 - 18	45 dB(A)	8 timer
Aften		
Alle dage kl. 18 - 22	45 dB(A)	1 time
Nat		
Alle dage kl. 22 - 07	40 dB(A)	½ time

Støjgrænser

- b. Støjens maksimalværdi må om natten ikke overstige ovenstående grænseværdier med mere end 15 dB(A) ved alle beboelser.
- c. Ved dokumentation for overholdelse af støjvilkår skal der ses bort fra kortvarig sæsonafhængig kørsel udenfor ejendommen f.eks. pløjning og høst.
- d. Hvis tilsynsmyndigheden vurderer det nødvendigt, skal husdyrbruget dokumentere, at støjvilkåret er overholdt. Dokumentationen skal belyse støjbelastningen med husdyrbruget i fuld repræsentativ drift. Dette kan dog højst kræves en gang årligt, såfremt ovennævnte støjgrænser overholdes.

Dokumentationen skal ske i form af resultat af en støjmåling udført efter retningslinjerne i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5 og 6/1984, eller efter en beregning udført efter den nordiske beregningsmetode for ekstern støj fra virksomheder jf. Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1993. Ved ændringer skal den nyeste vejledning anvendes.

Er dokumentationen udført som beregning, skal den indeholde de oplysninger om beregningsforudsætningerne, som er nødvendige for vurdering af rigtigheden af beregningsresultaterne. Er dokumentationen udført som måling, skal driftsforholdene under målingen beskrives. Som udgangspunkt accepteres en ubestemthed på de målte eller beregnede støjbelastninger på max. +/- 3 dB(A).

- e. Målingerne eller beregningerne skal udføres af en person eller et laboratorium, som er akkrediteret af DANAK eller godkendt af Miljøstyrelsen til "Måling - ekstern støj".
- f. Resultaterne skal sendes til tilsynsmyndigheden senest 1 måned efter målingernes gennemførelse.

3.14 Støv

- a. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

3.15 Transport

- a. Transport til- og fra husdyrbruget skal fortrinsvis foregå i dagtimerne. I forbindelse med kortvarige sæsonbetonede arbejder som f.eks. høst og gødningsudkørsel tillades kørsel udenfor dagtimerne.
- b. Transporter må kun forekomme på hverdag og mellem 6 og 18 igennem byen og landsbyerne.
- c. Ved transport af gylle på offentlige veje skal gyllevognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild af gylle, skal dette straks opsamles.

3.16 Skadedyr

- a. Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de til enhver tid nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.
- b. Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr.

3.17 Spildevand og overfladevand

- a. Vand afledt til dræn og faskine må ikke indeholde andre stoffer, end hvad der sædvanligvis forekommer i tagvand og uforurennet overfladevand.
- b. Det skal sikres, at der ikke opstår gener i forbindelse med udledningen af tagvandet.
- c. Tagvandet der ledes til vandløb forudsætter en udledningstilladelse fra Varde Kommune.

3.18 Oplag af olie, pesticider og øvrige kemikalier

- a. Opbevaring af kemikalier, samt spildolie og kemikalieaffald, skal foregå i rum med fast bund og uden mulighed for forurening af jord, afløbssystem, grundvand og vandløb.
- b. Opbevaring af diesel /fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder og på varig og stabil bund. Spild bør kunne opsamles, og der må ikke være mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- c. Olie- og kemikalieaffald samt andet farligt affald skal afleveres til godkendt modtager, jf. Varde Kommunes regulativ for farligt affald.

3.19 Affald

- a. Animalsk affald og døde dyr skal fjernes fra ejendommen inden der opstår kadaverøse forandringer, der kan give anledning til lugtgener eller andre uhygiejniske forhold. Affaldet skal bortskaffes til autoriseret destruktionsanstalt.
- b. Medicinrester og tom medicinemballage leveres retur til dyrlæge, apotek eller anden godkendt modtager. Klinisk affald (sprøjte og kanyler og andre skarpe genstande) skal afhentes/ afleveres efter behov, dog mindst 1 gang årligt.
- c. Erhvervsaffald skal håndteres i overensstemmelse med Varde Kommunes til enhver tid gældende regulativ for erhvervsaffald.

- d. Dagrenovation skal håndteres i overensstemmelse med Varde Kommunes til enhver tid gældende regulativ for dagrenovation.

3.20 Lys

- a. Driften må ikke medføre væsentlige lysgener uden for ejendommens eget areal.

3.21 Udbringningsarealer

- a. Der må kun udbringes husdyrgødning på de arealer der fremgår af miljøgodkendelsen. Ændringer af udbringningsarealet skal anmeldes til Varde Kommune.
- b. Ønskes udbringningsarealet ændret, skal det anmeldes til kommunen jr. Kapitel 5 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (BEK. Nr. 294 af 31. marts 2009). Kommunen vurderer herefter, hvorvidt de nye arealer er mere sårbare.
- c. Udbringning af husdyrgødning må ikke foretages, når jorden er mættet med vand, oversvømmet, frossen eller dækket af sne, eller forud for varslede kraftige regnskyl / store nedbørsmængder.
- d. Udbringningsarealernes nitratudvaskning til overfladevandet må ikke overstige hvad der svarer til et plateavlsbrug i oplandet til Ringkøbing Fjord.
- e. Ønskes markerne 70-0, 59-0, 55-0, 54-0, 34-0, 33-1, 33,3 og 31-0 drænet/grøftet, skal det forinden anmeldes til Ringkøbing-Skjern Kommunen, der vurderer, hvorvidt dræningen/grøftningen kan finde sted inden for rammerne af denne miljøgodkendelse.
- f. Ønskes markerne 9-0, 80-0, 81-0, 92-0, 94-0, 95-0 og 96-0 drænet/grøftet, skal det forinden anmeldes til Varde Kommunen, der vurderer, hvorvidt dræningen/grøftningen kan finde sted inden for rammerne af denne miljøgodkendelse.
- g. Der må maksimalt udbringes husdyrgødning på bedriftens ejede og forpagtede arealer svarende til 1,4 DE/ha. Der skal ved tilsyn foreligge dokumentation herfor for de seneste 5 år f.eks. i form af kopier af de indsendte gødningsregnskaber.
- h. Mark 9-0 skal henligge i vedvarende græs med en maksimal omlægning hvert 10 år (tidligst 2020). Engen kan gødskes med op til 1,33 DE/ha/år (middel udbytte) under forudsætning af at der anvendes slangeudlagt (og dermed forsuret) gylle.
- i. Mark 94-0: De yderste 0,65 ha af det § 3 registrerede areal kan anvendes sammen med det ikke registrerede areal som ansøgt. Resterende af det registrerede areal skal henligge i vedvarende græs med en maksimal omlægning hvert 10 år (tidligst 2020). Engen kan gødskes med op til 1,33 DE/ha/år (middel udbytte) under forudsætning af at der anvendes slangeudlagt (og dermed forsuret) gylle.
- j. Mark 64-0 skal henligge i vedvarende græs uden omlægninger. Engen kan gødskes med op til 0,66 DE/ha/år (lavt udbytte) under forudsætning af at der anvendes slangeudlagt (og dermed forsuret) gylle.
- k. Der skal etableres bræmmer på mark 81-0 mod øst. Der skal etableres bræmme mark 82-0 mod nordøst (uden for det opdyrkede § 3 registrerede areal). Der skal etableres bræmmer langs obj-1 og obj-2 matrikel 3x og 3t Vestkær by, Ølgod (der findes flere med samme marknavn). Der skal etableres bræmme langs § 3 arealerne på mark 63-0 og 64-0. For alle bræmmer gælder, at gylle skal nedfældes (også i vintersæd og lign.) eller forsures. Bræmmerne skal have en bredde på 10 meter.
- l. Der skal etableres 2 m dyrkningsfrie bræmmer rundt om § 3 beskyttede søer.

- m.** Der skal etableres 13,0 % ekstra efterafgrøder af efterafgrødegrundarealet udover de pligtige efterafgrøder (ved 1,4 DE/ha). De ekstra efterafgrøder skal etableres jf. reglerne om de pligtige efterafgrøder.
- n.** Som alternativ til etablering af efterafgrøder kan en kombination af efterafgrøder og reduceret N-norm eller reduceret N-norm uden efterafgrøder anvendes. Inden anvendelse skal husdyrbruget dokumentere over for tilsynsmyndigheden at ændringen kan bl. andet overholde udvaskning på planteavlensniveau.

3.22 Egenkontrol

- a.** Dokumentation skal opbevares samlet, i papirform eller elektronisk, og være lettilgængelige for tilsynsmyndigheden.
- b.** Dokumentation skal fremvises til tilsynsmyndigheden på forlangende og skal gemmes minimum 5 år.
- c.** Der skal føres egenkontrol til dokumentation af ejendommens produktion. Dokumentationen skal på forlangende sendes eller fremvises til tilsynsmyndigheden. Kontrolperioden følger høståret. Opgørelse af dyreholdet på ejendommen skal for søer og smågrise ske som et årsgennemsnit af antal dyr for hver enkelt dyreart på grundlag af husdyrgødningsbekendtgørelsens bilag 1.
- d.** Der skal indgås en skriftlig aftale med en godkendt montør med VPO-certifikat eller tilsvarende certificering om kontrol og service af gyllekølingsanlægget mindst én gang årligt.
- e.** Den årlige kontrol skal som minimum bestå af følgende:
  - afprøvning og funktionssikring af trykovervågningssystemet, alarmerne samt sikkerhedsanordningen
  - kontrol af kølekredsens ydelse.
- f.** Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed på mere end dage/uger.
- g.** Registreringen fra datalogger, logbogen, den skriftlige kontrolaftale, de årlige kontrolrapporter samt øvrige servicereporter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- h.** Husdyrbruget skal føre registreringer over afsat og udbragt husdyrgødning. Registrering skal omfatte mængder, udbringningstidspunkter og udbringningsarealer. Registreringen skal på forlangende vises eller sendes til tilsynsmyndigheden.
- i.** Husdyrbruget skal kunne dokumentere at indholdet af råprotein ikke overskrider maksimal tildeling til smågrise, drægtige søer og faresøer jf. vilkår i afsnit 4.6. Dokumentation kan være foderanalyser, faktura for indkøbt foder, effektivitetskontrol el. lign.
- j.** Husdyrbruget skal kunne dokumentere at gødningsregnskabet type 2 korrektion for kvælstof højst er som angivet jf. vilkår i afsnit 4.6 for smågrise, drægtige søer og faresøer.

3.23 Bedste tilgængelige teknik

- a.** Der skal i godkendelsesperioden foretages fornøden forureningsbegrænsning på basis af principper om bedst tilgængelig teknik til nedbringelse af eventuelle gener fra stalde og gødningsopbevaringsanlæg.
- b.** Ved substitution af råvarer og hjælpestoffer skal husdyrbruget dokumentere, at substitutionen sker til mindre miljøbelastende råvarer og hjælpestoffer.
- c.** Anlæg der er særligt energiforbrugende, skal kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt.

3.24 Uheld og Risici

- d.** Alle uheld og driftsforstyrrelser, herunder evt. spild på udendørs arealer, der kan medføre forøget forurening eller indebære fare herfor, skal straks meddeles alarmcentralen (tlf.: 112) og efterfølgende Varde Kommune, Miljø (tlf.: 79946800).
- e.** En endelig beredskabsplan skal udarbejdes og indsendes til Varde Kommune senest 6 måneder efter miljøgodkendelsen er givet.

3.25 Ophør

- a.** Ophører udnyttelse af godkendelsen helt eller delvist i tre på hinanden følgende år bortfalder den del der ikke har været udnyttet de seneste tre år.
- b.** Ved ophør af driften, skal tilsynsmyndigheden orienteres.
- c.** Ved ophør af driften, skal der træffes de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare, alle opbevaringsanlæg tømmes og rengøres og ejendommen skal fremstå i miljømæssig god stand.

4 Klagevejledning

Godkendelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet i henhold til § 76 i loven om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug af de klageberettigede, der fremgår af lovens §§ 84 -87.

Eventuel klage stiles skriftlig til Natur- og Miljøklagenævnet, men sendes til Varde Kommune, Bytoften 2, 6800 Varde. Klagen skal være Varde Kommune i hænde senest den 27. september 2012, kl. 15:30 (4 uger efter offentliggørelsen). Varde Kommune sender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet umiddelbart efter klagefristens udløb.

Der gøres opmærksom på, at klage over godkendelsen ikke har opsættende virkning på muligheden for at anvende godkendelsen, med mindre Natur og Miljøklagenævnet bestemmer andet.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af en klage, at der indbetales et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet.

Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside.

Såfremt afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal søgsmål være anlagt inden 6 måneder fra afgørelsens offentliggørelse samt være i overensstemmelse med § 26 i Forvaltningsloven.

5 Offentliggørelse

Godkendelsen vil blive offentliggjort på Varde Kommunes hjemmeside i perioden fra den 30. august 2012 til den 27. september 2012.

www.vardekommune.dk/miljo

På Varde Kommunes vegne den 30. august 2012.

Ryan Metcalfe

Miljømedarbejder

Kopi sendt til:

- Nina Gamby, Gråkjær, e-mail: ng@graakjaer.dk
- Naturstyrelsen Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe, e-mail: rib@nst.dk
- Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Syddanmark, Sorsigvej 35, 6760 Ribe, e-mail: syd@sst.dk
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, Taulov, 7000 Fredericia, e-mail: mail@dkfisk.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, v. Niels Barslund, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup, nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14,1, 1651 Kbh.V: e-mail: ae@aeraadet.dk
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, 1017 Kbh.K, e-mail: fbr@fbr.dk
- Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 Kbh.N, e-mail: husdyr@ecocouncil.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Skyttevej 4, 7182 Bredsten, e-mail: post@sportsfiskeren.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, e-mail: dn@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 Kbh.V, e-mail: natur@dof.dk samt lokalforeningen for sydvestjylland e-mail: varde@dof.dk

6 Miljøteknisk beskrivelse og vurdering

Beliggenhed, Landskab og Kulturmiljø

6.1 Beliggenhed

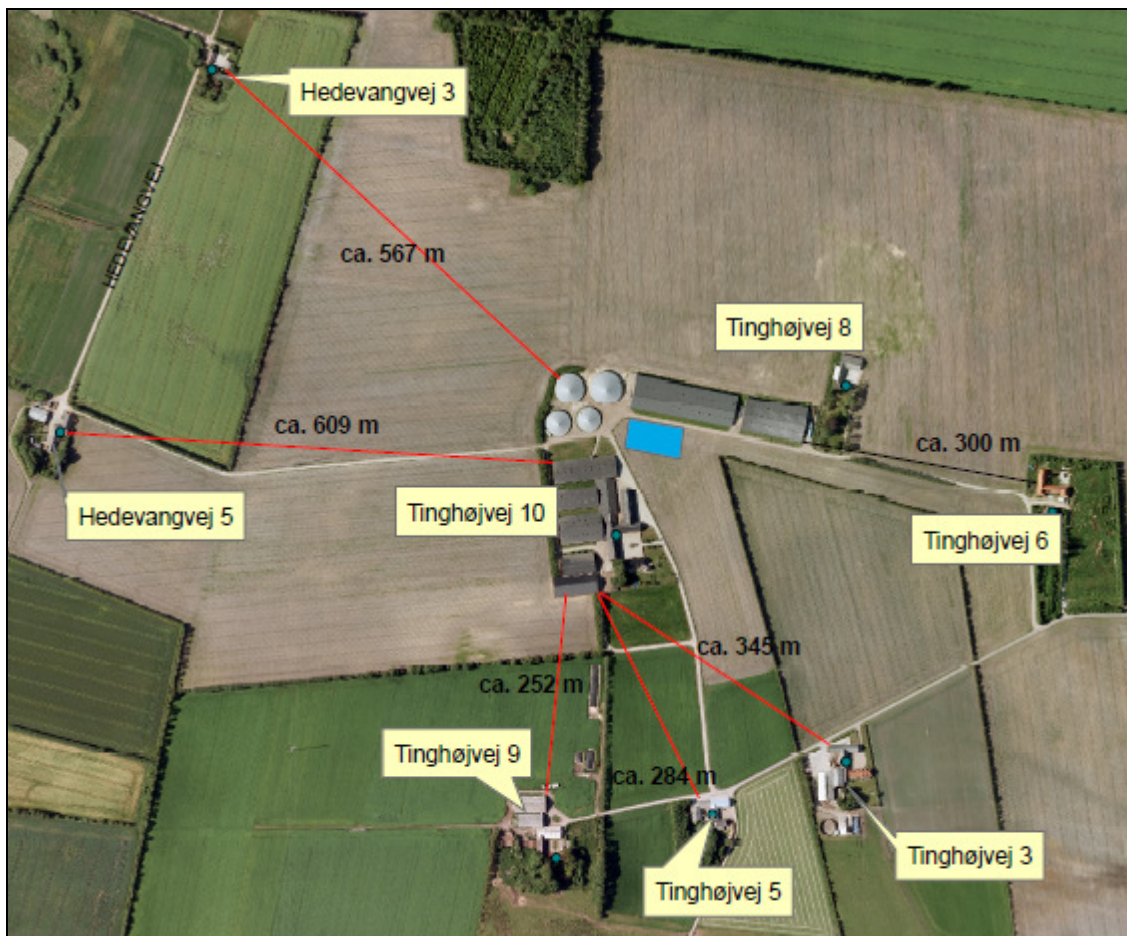
Husdyrbruget ligger på adressen Tinghøjvej 8 og Tinghøjvej 10, 6870 Ølgod cirka 2,1 km sydvest for Ølgod, som er den nærmeste byzone og samlet bebyggelse. Landsbyen Strellev, ligger i landzone ligger ca. 2,4 km vest for ejendommen. Se figur 1.

Nærmeste nabo uden landbrugspligt, Hedevangvej 3, ligger ca. 567 m nordvest fra ejendommens gyllebeholdere. De nærmeste øvrige nabobeboelser er Tinghøjvej 9, der ligger ca. 253 m syd for ejendommen og Tinghøjvej 5, der ligger ca. 284 m syd for ejendommen. Tinghøjvej 9 ligger ca. 310 meter syd for staldene og Tinghøjvej 5 ligger ca. 325 meter syd for nærmeste staldbygning. De øvrige ejendomme er landbrugsejendomme. Se figur 2.

Der er ingen lokalplan gældende for området.

Figur 1. Husdyrbruget i forhold til byzone og samlet bebyggelse.

Figur 2. Husdyrbruget i forhold til nærmeste naboer.

6.2 Afstandskrav

Afstandskravene i henhold til § 6 i Lbk. nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt, da husdyrbruget ikke er beliggende:

- indenfor et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- i et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.,
- i en afstand mindre end 50 m fra ovennævnte områder eller
- i en afstand mindre end 50 m fra en nabobeboelse.

Afstandskravene i henhold til husdyrlovens § 8 er overholdt. Det drejer sig om:

- ikke almene vandforsyningsanlæg (25 m)
- almene vandforsyningsanlæg (50 m)
- vandløb, dræn og søer (15 m)
- offentlig vej og privat fællesvej (15 m)
- levnedsmiddelvirksomhed (25 m)
- beboelse på samme ejendom (15 m)
- naboskel (30 m)

Der er ingen dræn eller vandforsyningsanlæg eller levnedsmiddelvirksomhed i nærheden af den nye stald. Den nærmeste offentlige vej, Tinghøjvej ligger ca. 400 meter fra stalden. Den nærmeste naboskel ligger ca. 210 meter fra drægtighedsstalden. Den nærmeste nabobeboelse

med landbrugspligt, Tinghøjvej 5 og den nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt, Hedevangvej 3 ligger henholdsvis 400 m og 690 m fra den nye stald. Stalden overholder 15 meter til beboelse på samme ejendom.

Grusvejen beliggende indenfor 15 meter nord for den planlagte nye sostald er en intern privat vej på ejendommen.

6.3 Landskab og kulturmiljø

Husdyrbrugets anlæg ligger i landzone indenfor et område, som er udpeget som værdifuldt landbrugsområde med særlige grundvandsinteresser og værdifuldt landskabsområde.

I værdifulde landbrugsområder prioriteres arealanvendelsen til landbrugsformål højt. I værdifulde landbrugsområder med grundvandsinteresser, har foranstaltninger, der mindsker risikoen for forurening af grundvandet, høj prioritet.

De værdifulde landskabsområder skal friholdes for byggeri, anlæg m.v., der kan sløre eller ødelægge de landskabelige værdier, og nødvendigt byggeri skal udformes og placeres på en måde, der understøtter den eksisterende landskabskarakter.

Udvidelsen sker udenfor beskyttelseslinjerne områder, der er udpeget som større uforstyrret landskab, lavbundsområder, særligt kulturmiljø såsom åbeskyttelseslinje, skovbyggelinje, kirkeomgivelser fredede fortidsminder, samt øvrige fredede områder.

I forbindelse med ejendommen vil der blive etableret en ny drægtighedsstald i tilknytning til det eksisterende anlæg. Drægtighedsstalden placeres som bindeled mellem de to ejendomme, hvorefter anlægget vil fremstå som en samlet enhed.

Drægtighedsstalden bliver bygget i samme materialer og farver som det eksisterende anlæg.

Det ændrede produktionsanlæg er beliggende i et udpræget landbrugsområde, med landbrugsejendomme, enkelte fritliggende huse og mindre landsbyer.

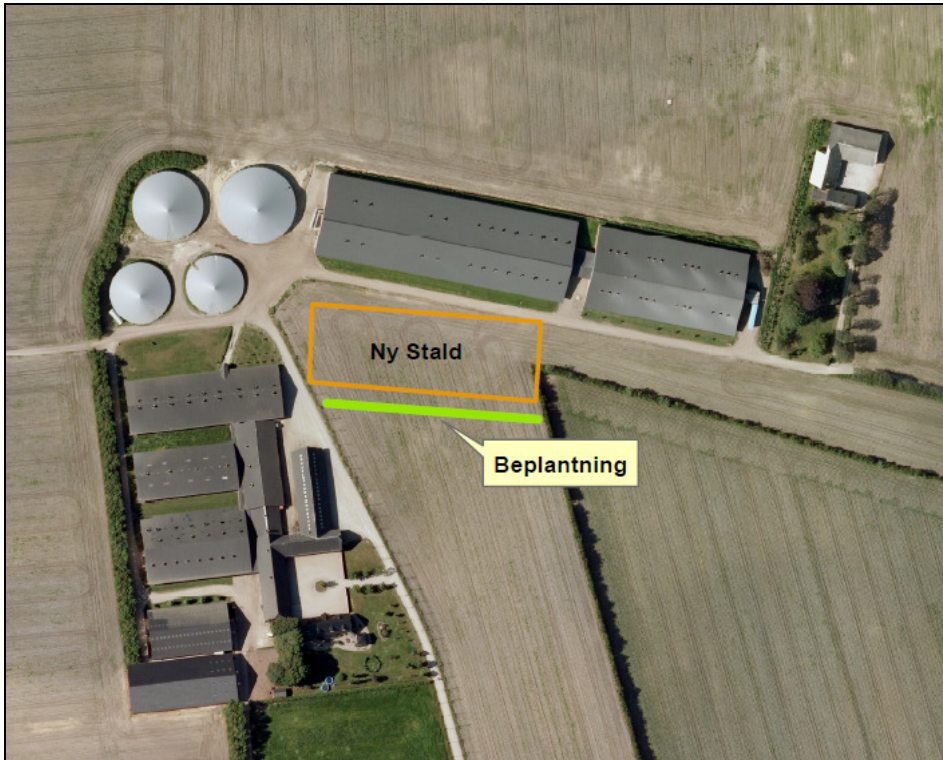
Husdyrbruget ligger i et landbrugsområde med dyrkede marker, naturområder samt læhegn omkring de fleste ejendomme.

Ejendommen og ejendommens arealer ligger i et fladt område med 0-6 graders terrænhældning.

Ejendommen, men den nye stald vil falde godt ind i omgivelserne og det landskabelige indtryk vurderes ikke at blive ændret væsentligt.

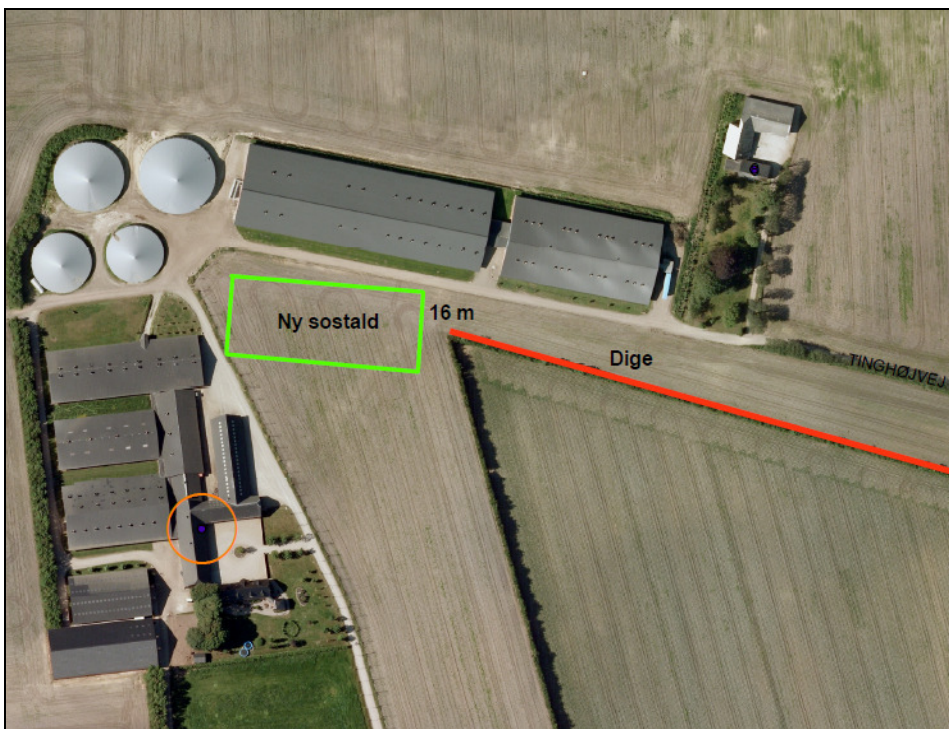
Der var i miljøgodkendelsen fra 2011 stillet vilkår om etablering af afskærmende beplantning syd for sostalden. For at beskytte de landskabelige værdier stiller Varde Kommune vilkår om at læhegnet etableres syd for den nye drægtighedsstald (se figur 3). Ansøgeren oplyser at der etableres allé træer ved stalden.

Figur 3: Placering af afskærmende beplantning

Der er generelt mange sten- og jorddiger i området. Disse er hovedsageligt beliggende i markskel og langs kanten af skove og lysåbne naturområder. Der er et beskyttet jord- og stendige øst for den nye stald (se figur 4).

Figur 4. Ny stald og afstand til dige

Der er ikke officielle afstandskrav til diger. Det skal dog sikres, at der ikke sker nogen fysisk skade på diget i forbindelse med byggeri eller andet. Digen berøres ikke af udvidelsen.

Der er ingen fredede områder i umiddelbar nærhed af ejendommen. Nærmeste fredede område er kirkefredningen ved Strellev Kirke, beliggende ca. 2,6 km fra anlægget på Tingshøjvej 8.

Der er ingen beskyttelseslinjer eller fredninger i umiddelbar nærhed af staldanlægget.

Der er fredninger nord for staldanlægget, det drejer sig om seks gravhøje, hvoraf den nærmeste er placeret ca. 300 m fra det nye staldafsnit.

Den nye stald placeres udenfor beskyttelseslinjerne såsom åbeskyttelseslinje, fredede fortidsminder, sten- og jorddiger samt øvrige fredede områder, kirkeomgivelser. (o.l.)

Varde Kommune vurderer at alle nybyggerierne er erhvervsmæssigt nødvendige for landbrugsdriften. Varde Kommune vurderer at oplevelsen i landskabet ved udvidelsen ikke er i strid med Kommuneplan 2010-2022 for Varde Kommune. Varde Kommune vurderer, at det samlede bygningsanlæg – efter udbygningen – vil fremstå som en driftsmæssig enhed. Varde Kommune vurderer tillige, at den nye driftsbygning ved overholdelse af de stillede vilkår ikke ændrer væsentligt på oplevelsen af landskabet da den gyllebeholder er afskærmet med beplantning mod nord, og der etableres afskærmende beplantning syd for den nye sostald. Varde Kommune vurderer samlet, at udvidelsen og de deraf følgende ændringer i området ikke vil være i strid med hensynet til kulturhistoriske interesser.

Varde Kommune stiller vilkår om at udformning, arkitektur og materialevalg er forenelig med landskabsinteresser.

Husdyrhold og drift

6.4 Dyreholdets størrelse før og efter udvidelsen

I tabel 1 ses antal dyr før og efter udvidelsen. Besætningen består af søer og smågrise.

Dyreart	Før udvidelsen		Efter udvidelsen	
	Antal	DE	Antal	DE
Søer	3.100	722,64	3.500	816,07
Smågrise (7,2 – 30 kg)	845	3,90		
Smågrise (7,3 – 19,5 kg)	77.500	191,40	100.000	246,97
Polte (30 – 102 kg)	845	21,70		
I alt		939,64		1063,04

Tabel 1. Antal dyr før og efter udvidelsen.

Der er tidligere givet godkendelse på Tingshøjvej 10 efter miljøbeskyttelsesloven og Tingshøjvej 8 efter husdyrloven.

Ifølge miljøgodkendelsen på Tingshøjvej 8 fra 14. december 2011 er det tilladte dyrehold:

1.100 søer og 77.500 smågrise (7-19,5 kg)

Ifølge miljøgodkendelsen på Tingshøjvej 10 fra 17. september 2004 er det tilladte dyrehold:

2.000 årssøer (max 2200 stipladser)

845 polte

845 smågrise til 30 kg.

I alt på begge ejendomme var der tilladt 939,64 dyreenheder bestående af:

3.100 søer (722,64 DE)

845 smågrise 7,2-30 kg (3,90 DE)

77.500 smågrise 7,3-19,5 kg (191,40 DE)

845 polte 30-102 kg (21,70 DE)

Det bliver ændret til 3.500 søer og 100.000 smågrise svarende til 1063,04 dyreenheder. Se afsnittet om indretning for fordeling af dyr i bygningerne på de 2 adresser.

Varde Kommune vurderer at dyreholdet er tilstrækkeligt beskrevet.

6.5 Indretning

Bygning 1: Eksisterende stuehus. Røde facadesten, gråt tag.

Bygning 2: Eksisterende lager, 183 m². Røde facadesten, gråt tag.

Bygning 3: Eksisterende lade, 484 m². Facade af røde stål plader, gråt tag.

Bygning 4: Eksisterende smågrisestald, 3.183 m². Røde facadesten, sort tag. Bygningen er 9 m høj med 15 graders taghældning. Toklimastald med delvis spaltegulv, jf. BAT-byggeblad. Her produceres der 77.500 smågrise fra 7,3 - 19,5 kg.

Bygning 5: Sostald på 5.367 m². Røde facadesten, sort tag. Bygningen er 9 m høj med 15 graders taghældning. Stalden indrettes med løbe- og drægtighedsafdeling, (733 årssøer), løsdrift og med fareafdeling, kassestier (367 årssøer). Der indrettes en del af bygningen til klimastald til produktion af 22.500 smågrise fra 7,3 -19,5 kg.) Staldsystemet er delvis spaltegulv med vakuumsystem.

Bygning 6: Ny drægtighedsstald på 4.865 m². Stalden bliver 10,64 m i højde og opføres i røde sten med sort eternittag, i same materialer og farver som de eksisterende bygninger. 1600 Årssøer i løbe og drægtighedsstald løsgående på delvis spaltegulv.

Bygning 7: Gyllebeholder, 6.500 m³ (2009). Opført i grå elementer og i en højde på 3 m over terræn og med teltoverdækning så total højde er ca. 12 meter.

Bygning 8: Gyllebeholder, 6.500 m³ (2003). Opført i grå elementer og i en højde på 3 m over terræn og med teltoverdækning så total højde er ca. 12 meter.

Bygning 9: Gyllebeholder, 2.830 m³ (1992). Opført i grå elementer og i en højde på 3 m over terræn og med teltoverdækning så total højde er ca. 12 meter.

Bygning 10: Gyllebeholder, 2.830 m³ (1996). Opført i grå elementer og i en højde på 3 m over terræn og med teltoverdækning så total højde er ca. 12 meter.

Bygning 11: (ST-93450 - F) Løbe og drægtighedsstald, indiduel opstaldning på fuldspaltegulv. Ansøgt 667 Årssøer ingen ændring.

Bygning 12: (ST-93446 - E) Farestald med kassestier og delvis spaltegulv. Ansøgt 460 Årsøer ingen ændring.

Bygning 13: (ST-93449 - D) Farestald, kassestier og fuldspaltegulv. Ansøgt om 400 Årssøer. Det er en ændring fra løbe og drægtighedsstald (573 Årssøer) og gulvtype ændres fra delvis spaltegulv.

Bygning 14: (ST-93445 - B) Farestald, kassestier og fuldspaltegulv. Der er 1280 Årssøer ingen ændring. Der er endvidere søgt om 17 Årssøer i løbe og drægtighedsafdeling på delvis spaltegulv det er en nedgang fra 54 Årssøer. Der er smågrise på fuldspaltegulv i nudrift og ingen smågris i stalden i ansøgt drift.

Bygning 15/16: (ST-93448 - C) Der er en Løbe og drægtighedsafdeling (15) og farestald (16). Der er ansøgt om 70 Årssøer i fardstalden på delvis spaltegulv og indsættes 550 Årssøer i farestalden i kassestier på fuldspaltegulv. 250 slagtevin på fuldspaltegulv udgår fra stalden.

Bygning 17/18: (ST-93444 - A) Der er en Løbe og drægtighedsafdeling (17) og farestald (18) Farestald, kassestier og delvis spaltegulv, der er ingen ændringer med 260 Årssøer. Der ændres fra 133 til 43 Årssøer i løbe og drægtighedsafdeling på fuldspaltegulv.

Bygning 19: Foderhus

Bygning 20: Maskinhus

Bygning 21: Foderlade

Oversigt over husdyrbrugets bygninger fremgår af figur 5.

I forbindelse med udvidelsen sker der bygningsmæssige forøgelse. Der bliver opført en ny drægtighedsstald (se figur 6). Derudover vil nogle af de eksisterende bygninger på Tinghøjvej 8 blive renoveret, så de opfylder de lovmæssige krav. Den nye drægtighedsstald vil blive placeret mellem Tinghøjvej 8 og 10 i tilknytning til eksisterende staldanlæg. Den nye drægtighedsstald vil blive opført i røde sten med sort eternittag, hvilket er samme materialer og farver, som de eksisterende bygninger.

Så snart ansøgningen om udvidelse er godkendt vil den endelige projektering af byggeriet finde sted og byggeriet vil påbegyndes kort tid herefter.

Eftersom det ikke er tilladt at have drægtige søer i bokse efter 1. januar 2013, kræver det at stalden bliver bygget senest i efteråret 2012.

Figur 5. Oversigt over husdyrbrugets bygninger.

Figur 6. Nye bygninger Placering af den nye drægtighedsstald.

Varde Kommune vurderer at indretningen er tilstrækkelig beskrevet.

Der stilles generelle vilkår; bl.a., at husdyrbrugets indretning og drift skal være i overensstemmelse med de oplysninger der fremgår af den vedlagte miljøtekniske beskrivelse.

6.6 Forbrug af vand og energi

Ansøger har oplyst følgende anslåede årlige forbrug af vand og energi, se tabel 2.

	Før udvidelsen (mængde/år)	Efter udvidelsen (mængde/år)	Ændring (mængde/år)	Ændring %
Elforbrug (kWh)	1.200.000	1.875.000	+675.000	36 %
Vandforbrug (m ³ , stalde)	29.430	34.505	+5.075	15 %
Dieselolie (l)	6.000	6.000	0	0%
Fyringsolie (l)	84.000	*		

Tabel 2. Ejendommens forbrug af el, vand og olie.

*en del af olien vil blive erstattet af varme fra gyllekølling.Reduktion er endnu ukendt.

El- forbruget er beregnet ud fra normtal og inkluderer ventilation, opvarming, foderbehandling, belysning og gyllehåndtering.

Der anvendes for så vidt muligt lysstofrør i de forskellige staldafsnit. Lyset i staldene vil være tændt efter behov. Der vil være lys i staldene ca. 10 timer i døgnet i vinterhalvåret og ca. 6 timer i døgnet i sommerhalvåret. Tidsrummet vil kunne variere indenfor kl. 05.00-23.00.

Staldbelysningen rengøres efter hvert hold.

Ved hver vask vil ventilatorskaktene blive rengjort, så modstanden mindskes så meget som muligt.

Ventilationen er styret af temperatur, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og elforbruget.

Vandforbruget opgøres jævnlige. Opgørelserne gemmes så det er muligt at sammenligne vandforbruget måned for måned. Derved kan man registre udsving i forbruget og opdage ikke visuelle lækager.

Vandbesparelser opnås ved at drikkeniplerne er placeret i fodertrugene.

Vandforbruget ved rengøring af stalde minimeres ved at iblødsætte staldene og derefter vaske med højtryksrensere.

For at minimere unødigt spild gennemgås drikkenipler og vandrør jævnlige for utætheder. Der vil dagligt være en visuel kontrol og ved vask af staldene. Eventuelle lækager repareres så vidt muligt med det samme.

Varde Kommune skal i § 12 ansøgninger konkludere vedrørende BAT på baggrund af ansøgers redegørelse for BAT i forhold til energi- og vandforbrug. Redegørelsen findes i afsnit 7,34.

Varde Kommune vurderer, at energi- og vandforbruget er tilstrækkeligt beskrevet / er på et fornuftigt leje i forhold til bedriftens produktion.

6.7 Fast affald og kemikalier

Ansøger oplyser følgende:

Brændbart affald i form af papirsække, aftøringspapir og tom rengjort emballage bliver opsamlet i container, hvorfra det bortskaffes til kommunal genbrugsplads (EAK-kode: 19.00) Der vil være meget begrænset affaldsmængde.

Lysstofrør samles i kasser og bortskaffes til kommunalgenbrugsplads.

	Opbevaring	Bortskaffelse
Døde dyr	Døde smågrise opbevares på køl. Døde søer opbevares under kadaverkappe	DAKA
Plast, papir, nylonsække o. a. brændbart.		Kommunal genbrugsplads
Tom dyrlægeaffald		Kommunal genbrugsplads
Emballage sprøjtemidler		Kommunal genbrugsplads
Sprøjtemiddelrester		Kommunal genbrugsplads
Oliefiltre		Kommunal genbrugsplads
Spildolie rester		Kommunal genbrugsplads
Akkumulatorer/batterier		Kommunal genbrugsplads
Lysstofrør/glas		Kommunal genbrugsplads
Spraydåser		Kommunal genbrugsplads
Jern		Skrøthandler
Kemikalier		Kommunal genbrugsplads
Husholdningsaffald	I affaldsbeholder ved stuehus	Offentlig renovation

Tabel 3. affald, opbevaring og bortskaffelse

Husdyrbruget er forpligtet til at sikre sig, at alt genanvendeligt affald sorteres fra det forbrændingsegnete affald og afleveres til en godkendt modtager.
<https://www.afaldsregister.mst.dk/>

Olief- og kemikalieaffald

Der opbevares ingen kemikalier på ejendom.

Spildolie opbevares i olietønder på fast gulv uden afløb i maskinhus. Spildolie har EAK-kode 02.01.08. Emballage og rester returneres via serviceaftale til olieleverandør.

Øvrige kemikalier vil blive opbevaret på forsvarlig vis i værkstedet. Er det påkrævet vil de blive opbevaret aflåst og altid på fast gulv uden afløb.

Pesticider og sprøjteudstyr

Der findes ingen pesticider og pesticid rester på ejendommen. Alt udstyr i forbindelse med sprøjtning af marker bliver lejet, sprøjten bliver hverken påfyldt eller rengjort på ejendommen.

Varde Kommune gør opmærksom på at afbrænding af affald er ikke tilladt. Jævnfør § 1, stk. 2 i Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1317 af 20. november 2006 (med senere ændringer) om "Forbud mod markafbrænding af halm mv." er det dog tilladt at foretage afbrænding af våde halmballer og halm, der har været anvendt til overdækning og lignende. Brandmyndigheden skal orienteres inden afbrændingen iværksættes.

Varde Kommune vurderer at fast affald og kemikalier opbevares, håndteres og bortskaffes miljømæssigt forsvarligt på husdyrbruget.

6.8 Oplag af olie

Opbevaring af dieselsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder på varigt og stabilt underlag. Det vil være hensigtsmæssigt at opstille olietanke således at evt. spild kan opsamles, og for at mindske risiko for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

Ved stuehuset er der en nedgravet olietank fra 2009 på 5.000 liter til fyringsolie. Der er et årligt forbrug af ca. 4.000 l til opvarmning af stuehuset.

Diesel til traktorer opbevares i en overjordsik olietank på 2.500 liter fra 1994. Tanken er i maskinhuset på Tinghøjvej 10.

Varde Kommune gør opmærksom på, at opbevaring af diesel-og fyringsolie i overjordiske tanke skal ske i en typegodkendt beholder på varigt og stabilt underlag, og at der ikke må være risiko for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

Varde Kommune vurderer at diesel- og fyringsolieolie opbevares og håndteres miljømæssigt forsvarligt på husdyrbruget.

6.9 Husdyrgødning - produktion, opbevaring og udbringning

Gødningshåndteringen i staldene består udelukkende i udslusning af gylle til gyllebeholder.

Den årlige produktion af flydende husdyrgødning på Tinghøjvej 8 og 10 forventes at stige fra 20.862 m³ til 24.278 m³.

Flydende husdyrgødning omfatter gylle og hvad, der i øvrigt ledes til gylleanlægget i form af vaskevand mv.

Opbevaringsanlæg for husdyrgødning skal have en kapacitet, der er tilstrækkelig til, at udbringningen kan ske i overensstemmelse med reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Efter de gældende regler vil dette normalt svare til 9 måneders husdyrgødningsproduktion.

På husdyrbruget vil der efter udvidelsen være en samlet opbevaringskapacitet til flydende husdyrgødning på 24.660 m³, svarende til over 12 måneders opbevaringskapacitet. Opbevaringskapaciteten til den flydende husdyrgødning fremgår af tabel 4.

Opbevaringsanlæg	Før udvidelsen (m3)	Efter udvidelsen (m3)	Opførselsår/10 års beholderkontrol
Gylletank 1	2.830	2.830	1992/2002/2012
Gylletank 2	2.830	2.830	1996/2007/2017
Gylletank 3	6.500	6.500	2003/2013
Gylletank 4	6.500	6.500	2009/2019
Gyllekanaler	4.000	6.000	
I alt	22.660	24.660	

Tabel 4. Ejendommens opbevaringskapacitet før og efter udvidelsen.

Varde Kommune vurderer at produktion og opbevaring af husdyrgødning er tilstrækkeligt beskrevet, og at ansøger råder over tilstrækkelig opbevaringskapacitet til den producerede husdyrgødning.

6.10 Foderopbevaring m.m.

Til den planlagte produktion skal der bruges ca. 7.000 tons foder. Foderet er hjemmeblandet foder. Blandingsforholdet reguleres løbende (fasefodring) for at opnå at mest muligt af foderet optages og mindst muligt uudnyttet næringsstof ender i gødningen og dermed i naturen.

Der anvendes mest vådfoder i besætningen. Indholdet af råprotein til søerne er reduceret til 133 g total råprotein pr. FE, hvilket svarer til normen i dag. De anvendes kun tørfoder den første uge efter fravæning.

Korn og færdigfoder tippes i siloer. Korn fyldes i silo over nogle dage i høstperioden.

Et vådfoderskur ligger mellem staldene (bygning 4 og bygning 5) på Tinghøjvej 8. Der anvendes vådfoder til smågrise (en uge efter indsættelse) samt til søer.

Kornet opbevares i siloer ved foderladen (bygning 19 og 21). Daglig håndtering af foder foregår i et lukket system. Opstår der et spild ved levering og håndteringen af kornet kan dette samles op, og der er derfor ikke risiko for forurening med korn.

Varde Kommune vurderer at opbevaring af foder er tilstrækkeligt beskrevet, og at e foder opbevares miljømæssigt forsvarligt på husdyrbruget.

Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg

6.11 Lugt

Lugt stammer fra staldene, samt fra opbevaring, transport og udbringning af husdyrgødning.

I Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er fastsat det landsdækkende beskyttelsesniveau for lugt, der skal anvendes i kommunernes vurdering af, om der er væsentlige lugtgener i forbindelse med udvidelse af et husdyrbrug. Det fremgår af reglerne, at dette beskyttelsesniveau som udgangspunkt er tilstrækkeligt til at sikre omgivelserne imod væsentlige lugtgener.

Ifølge beskyttelsesniveauet skal projektet overholde bestemte lugtgeneafstande, hvis længde afhænger af forskellige områders lugtfølsomhed. Lugtgeneafstandene beregnes i ansøgningsystemet efter to forskellige metoder, henholdsvis den nye lugtvejledning og FMK- Det er de længste beregnede lugtgeneafstande, der skal overholdes.

Ifølge beregningerne udført i ansøgningskemaet vil geneafstanden i forhold til byzone være 1.450 meter, samlet bebyggelse 1.104 meter og enkelt bolig 578 meter. Genekriterierne er overholdt, da der ikke er samlet bebyggelse og byzone indenfor 1,2 gange geneafstanden (Se

tabel 5). Genekriteriet for Enkelt bolig er overholdt da beregningen viser at den korrigeret geneafstand er kortere end vægtet gennemsnitsafstand (se figur 7). Ved lugtberegning regnes fra midten af den samlede bygningsmasse med dyr. Derfor er afstanden anderledes end i figur 2.

Områdetype	Geneafstand, ansøgt drift, meter	Ejendommens afstand til områdetype, meter	Genekriterie overholdt?
Byzone (Ølgod)	1449,56	ca. 2.200	Ja
Samlet bebyggelse (Strelev)	1104,24	ca. 2.440	Ja
Enkelt bolig (Hedevangvej 3)	578,10	ca. 704	Ja

Tabel 5. Beregnet geneafstand fra ejendommen efter planlagt udvidelse

Samlet resultat af lugtberegning

Område	Andre ejendomme med mere end 75 DE(antal)	Beregnings model	Samlet ukorrigeret	Korrigeret geneafstand (ansøgt drift)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnits afstand	Genekriterie overholdt
Eksisterende eller fremtidig byzone	0	Ny	1449,56	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	0	Ny	1104,24	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig	0	Ny	578,10	201,45	196,89	657,23	Genekriterie overholdt. Korrigeret geneafstand kortere end vægtet gennemsnitsafstand.

Figur 7. Beregninger af geneafstand fra ansøgningsystem Husdyrgodkendelse.dk

Ansøgeren skriver følgende i ansøgningen:

Ventilationsluften fra staldene medbringer en given mængde lugt. I staldene mindskes lugten ved jævnlig rengøring og overbrusning der styre dyrenes gødningsadfærd. Derudover vil samtlige ventilationsस्कaktene blive rengjort ved vask af staldene.

Da ventilationsafkastene er placeret ca. 1 meter over tagfladen, bliver luften opblandet og fortyndet inden den falder ned omkring staldanlægget.

Da ejendommen er beliggende, med ca. 690 meter til nærmeste enkelt bolig, 2.2 km til samlet bebyggelse og 2,1 km til byzone og lugtgenerne ikke overskrider afstanden til nærmeste nabo, samlet bebyggelse og byzone, er der ikke grundlag for at begrænse lugt fra ejendommen (jf. vejledning fra miljøstyrelsen).

Herudover vil stalde og foderopbevaring blive rengjort hyppigt, så der ikke opstår uhygiejniske forhold og så lugtgenerne mindskes.

Alle 4 gyllebeholdere har fast overdækning. Varde Kommune vurderer at dette er tilstrækkeligt til at sikre at lugt fra gyllebeholderne ikke vil være til gene for naboerne.

Ansøgeren skriver følgende redegørelse om udbringning af flydende husdyrgødning:

Udbringningen vil være begrænset til få dage om året og arbejdet foretages så vidt det er muligt indenfor normal arbejdstid.

Ved udbringning af gylle tages der hensyn til naboer ved bryllupper, konfirmation m.m., så vidt dette er muligt.

Udbringning af gyllen foretages primært med slæbeslanger i veletableret afgrøde, og med nedfælder på sortjord forud for etablering nye afgrøder for at minimere lugtgener og mindske ammoniakfordampningen.

Pumpning og håndtering af gylle i øvrigt foregår altid indenfor normal arbejdstid.

Når gyllen skal omrøres og bringes ud, vil der altid være lugtgener. Det er Varde Kommunes vurdering, at ansøger med nedfældning (og advarsler) tager udbredt og tilstrækkeligt hensyn til de naboer, der kunne blive mest generet af dette.

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt. Varde Kommune vurderer derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for omgivelserne.

Varde Kommune vurderer samlet, at lugt fra ejendommens husdyrproduktion, opbevaring og udbringning af husdyrgødning, m.m. vil medføre lugtgener, der stiger til et niveau, som ikke bør accepteres for beboelser i det åbne land.

Der stilles generelle vilkår til forebyggelse af lugtgener, samt at der kan kræves undersøgelse, hvis det skønnes, at lugtgener i omgivelserne er større end det kunne forventes ud fra grundlaget for miljøvurderingen.

6.12 Støj

Ansøgeren skriver følgende redegørelse for støjende aktiviteter:

På ejendommen er der støj fra staldventilation, blæsning af korn i silo, blæsning af færdigfoder til siloer, brug af kompressor og traktor-/lastbiltransport.

Eftersom der er ventilatorer i ventilationsafkast, kan der observeres støj fra disse i nærheden af staldene. Støjniveauet vil dog være minimalt, da motorerne i ventilatorerne er placeret i den nederste del af afkastene. Det forventes at alle ventilatorer opfylder de nugældende krav mht. til støj.

Støj fra transport vil primært komme fra lastbiler med levering af foder, gylletransport, afhentning af smågrise og søer til slagt samt afhentning af døde dyr. Herudover vil der være transporter med traktor ved udbringning af gylle og andet markarbejde.

På ejendommen er der etableret faciliteter til opbevaring og indtag af fodermidler, der leveres til ejendommen. Fodermidlerne kan i princippet leveres af enhver foderstof, uden det vil medføre ændringer i driften af ejendommen.

Alle grænser for tilladelig støj vil blive overholdt og der vil kun i meget få tilfælde opstå støjgene fra transporterne.

Beskrivelse af driftsperiode

I det omfang det er muligt, vil alle støjende aktiviteter blive lagt indenfor normal arbejdstid. Dog kan der forekomme afvigelser i forbindelse med afhentning af dyr.

Der er kontinuerlig driftsstøj fra ventilationsanlægget, som dog overholder gældende krav til støjgrænser. Korn fyldes i silo over et par dage i høstperioden. Kompressorer står indendørs og høres dermed ikke udenfor bygningen.

Støjende aktiviteter vil videst muligt blive holdt indenfor normal arbejdstid fra 06.00-18.00. I spidsbelastningsperioder kan der dog forekomme transporter og markarbejde udenfor normal arbejdstid.

Afhentning af smågrise kan forekomme tidligere end kl. 07.00.

Beskrivelse af støjtiltag

Alle generelle krav vedr. støj vil blive overholdt. Sammenholdt med ejendommens placering vurderes det ikke at være nødvendig med specielle tiltag for at sikre omkringboende mod støjgener.

I Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 om "ekstern støj fra virksomheder" anføres ingen grænseværdier for støjbelastningen fra virksomheder ved boliger i det åbne land. Dog anføres, at man som udgangspunkt ved fastsættelse af støjgrænser ved nærmest liggende enkeltbolig bør anvende de grænseværdier, som er gældende for områder med blandet bolig- og erhvervsbebyggelse. Disse værdier er anvendt i denne godkendelse.

Varde Kommune vurderer, at støjgrænserne vil blive overholdt, da støjklenderne er ind i bygningerne og at støjende aktiviteter finder sted så vidt som muligt indenfor arbejdstidene. Støjpåvirkningen bliver formindset på grund af at der er en lang afstand til nabobeboelser.

Varde Kommune vurderer at udvidelsen ikke vil medføre væsentligt forøgede støjgener for omgivelserne.

Varde Kommune stiller dog generelle vilkår til overholdelse af støjgener, og at der om nødvendigt kan kræves dokumentation for at støjkravene er overholdt.

6.13 Støv

Ansøgeren oplyser at der vil være støv fra dyrene, dog ikke i et omfang, så det opleves udenfor staldene. Støvet minimeres som følge af omhyggelig management.

Der vil ikke være støvgener i forbindelse med daglig håndtering af foder, da det foregår i et lukket system.

For at begrænse støvgener, henviser Varde Kommune til god landmandspraksis, blandt andet at al transport til og fra bedriften bør forgå ved hensynsfuld kørsel, samt ved at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Varde Kommune vurderer, at der som følge af udvidelsen ikke vil være aktiviteter, som vil medføre væsentlige støvgener. Der fastsættes vilkår om, at driften ikke må medføre væsentlige støvgener.

6.14 Skadedyr

Ansøgeren oplyser at der holdes generelt en god hygiejne i staldene og ved foderopbevaringen, så tiltrækningen af skadedyr minimeres.

Fluegener minimeres ved at der bruges rovfluer i alle staldafsnit. På denne måde forekommer der ikke store skadedyrsgener fra stalden i nudriften. For at holde skadedyrsniveauet på et minimum, fortsætter det forebyggende arbejde i de nye stalde og det forventes derfor ikke at der vil optræde flere gener efter udvidelsen.

Bekæmpelse af rotter og andre skadedyr foregår i samarbejde med en professionel skadedyrsbekæmper og efter retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium.

Varde Kommune vurderer, at der udføres tilstrækkelig forebyggende bekæmpelse. Dog fastsættes vilkår til opbevaring af foder og om at foretage fluebekæmpelse efter retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium. Retningslinjer angiver en række afprøvede metoder og opdateres løbende.

6.15 Døde dyr

Døde dyr (EAK-kode: 02 01 02) fjernes dagligt fra staldene og placeres i container, udviklet til formålet, når de døde dyr afhentes placeres de på fælles afhentningsplads ved Tinghøjvej 10. større dødedyr bliver placeret direkte på afhentningspladsen. Pladsen er indrettet som et befæstet areal med betonvægge.

Opbevaring af døde dyr er reguleret efter Fødevarestyrelsens Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr. Der er dog, i forbindelse med opbevaring af affald, stillet et generelt vilkår til forebyggelse af uhygiejniske forhold.

Varde Kommune vurderer, at døde dyr opbevares og bortskaffes miljømæssigt forsvarligt på husdyrbruget.

6.16 Lys

Der er belysning i driftsbygninger når der arbejdes og dette i øvrigt er nødvendigt af produktionsmæssige årsager, endvidere er der flere steder bevægelsessensorer, der styre tænding af lys. Der anvendes lavenergi-belysning i bedriften

Udendørslamper er dagslysstyret eller har bevægelsessensorer og er dermed kun tændt efter behov.

Som udgangspunkt vil der ikke være belysning udenfor bygningerne om natten.

Varde Kommune vurderer, at der ikke vil være væsentlige gener forbundet med ejendommens belysning. Dog stilles et generelt vilkår om, at ejendommens drift ikke må medføre væsentlige lysgener.

6.17 Transport

Transporter forekommer i forbindelse med levering af foder, gødning, brændstof og andre forbrugsstoffer. Der sker desuden transport i forbindelse med afhentning af levende og døde dyr, ved afhentning af mælk samt intern på bedriften. Endelig er der transport i forbindelse med udbringning af husdyrgødning samt hjemtransport af afgrøder.

Transporterne fordeler sig som vist i tabel 6. Én transport svarer til både kørsel til og fra ejendommen.

Transporttype	Antal transporter/år, Nudrift	Antal transporter/år, Ansøgt drift	Ændring +/-
Levering af polte	26	26	0
Afhentning af dyr til slagtning	26	26	0
Afhentning af døde dyr	104	104	0
Leverance af indkøbt foder	239	279	+40
Eget foder og halm	20	20	0
Gylle med vogn	821	972	+151
Affald	60	60	0
Olie	36	36	0
Andet /diesel m.v.	52	52	0
Transporter i alt	1.384	1.575	191

Tabel 6. Oversigt over det årlige antal transporter til og fra Tinghøjvej 8 og 10.

Det anslås at der vil komme ca. 1.575 transporter årligt ud over almindelig arbejdstransport i personbiler.

Ændringen af produktionen på Tinghøjvej 8 og Tinghøjvej 10, vil få antallet af transporter til at stige fra ca. 1.384 til ca. 1.575 årligt. Det er en stigning på 191 transporter eller en stigning på 12 %.

En mindre del af transporterne går gennem tættere bybygget område. Der er ca. 100 transporter gennem Strelev og Lyne om året og ca. 50 transporter gennem Strelev med korn /majs om året. Størstedelen af transporterne foregår ad mindre kommuneveje eller internt på ejendommen.

Ansøgeren oplyser:

Arbejdskørsel til og fra produktionen sker ad Tinghøjvej. Hovedparten af transporterne udgøres af transporter med smågrise til salg, søer til slagt, husdyrgødning og foder. Transporterne med husdyrgødning og korn er sæsonbetinget, mens afhentning af smågrise og søer sker 1 gang ugentligt.

På dage med gyllekørsel og kornkørsel er der en rimelig stor trafik med deraf følgende støjgener. Det tilstræbes, at kørslen bliver holdt på hverdage i normal arbejdstid, men i højsæsonen vil der være øget trafik på- og omkring ejendommen udenfor de anførte tidspunkter.

Da en del af trafikken er begrænset til enkelte af årets dage og da der kun er spredt bebyggelse i området omkring ejendommen vurderes det, at transporter ikke vil give anledning til væsentlige gener for omkringboende.

Transporterne vil primært foregå indenfor normal arbejdstid 05-18. Alle grænser for tilladelig støj vil blive overholdt og der vil kun i meget få tilfælde opstå gene fra transport.

Figur 8 viser en oversigt over de transportveje, der bruges i forbindelse med udbringning af husdyrgødning. Lugt i forbindelse med drift og udbringning af husdyrgødning forventes ikke at medføre lugtgener, der stiger til et niveau, som ikke bør accepteres ved bopæl på landet.

Antallet af transporter vil i ansøgt drift stige med 12 %. De fleste af disse transporter er med gylle, og derfor er belastningen af det øgede antal transporter i en kort afgrænset periode i forbindelse med sæsonen for gyllekørsel. Der er endvidere stigning i transporter af indkøbt foder, som leveres indenfor dagtimerne.

Figur 8. Gul streg viser transportveje i forbindelse med udbringning af husdyrgødning.

For at mindske gener til omboende har Varde Kommune stillet følgende vilkår i miljøgodkendelsen:

Transport til- og fra husdyrbruget skal fortrinsvis foregå i dagtimerne. I forbindelse med kortvarige sæsonbetonede arbejder som f.eks. høst og gødningsudkørsel tillades kørsel udenfor dagtimerne.

Transporter må kun forekomme på hverdag og mellem 6 og 18 igennem byen og landsbyerne.

Ved transport af gylle på offentlige veje skal gyllevognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild af gylle, skal dette straks opsamles.

Varde Kommune vurderer at det øgede antal transporter ikke vil give anledning til væsentlige gener for lokalbefolkningen når miljøgodkendelsens vilkår respekteres.

6.18 Spildevand

Vandforbrug på anlæg

Årligt forbrug i husdyrproduktionen	m ³ Før udvidelse	m ³ Efter udvidelse
Drikkevand	24.949	29.115
Vandspild og vaskevand	4.281	3.260

Sanitært spildevand	200	200
Vandforbrug i alt	29.430	34.505

Tabel 6. Oversigt over det årlige antal transporter til og fra Tinghøjvej 8 og 10.

Vandforbruget opgøres jævnligt. Opgørelserne gemmes så det er muligt at sammenligne vandforbruget måned for måned. Derved kan man registre udsving i forbruget og opdage ikke visuelle lækager.

Sanitært spildevand

Der er bad og toilet i eksisterende servicebygning. Spildevand herfra ledes til eksisterende 4 m³ beholder, som tømmes via kommunal tømningssordning.

Processpildevand

Vandspild fra staldene i form af drikkevandsspild og rengøringsvand ledes til gyllebeholderen via gyllen. Spildevandsmængden indgår i produceret gylle.

Tagvand

Tagvand fra eksisterende stuehus, lager og lade ledes til bæk via eksisterende regnvandsledning. Tagvand fra staldbygninger ledes til faskine for regnvand.

Hvis tagvand fra den nye stald ønskes afledt til vandløb skal der søges om en tilladelse til udledning af tagvand fra Varde Kommune.

Varde Kommune vurderer at afledning af spildevand er tilstrækkeligt beskrevet, og at spildevandet fra husdyrbruget bortledes miljømæssigt forsvarligt.

6.19 Driftsforstyrrelser eller Uheld

Driftsforstyrrelser eller uheld, der kan medføre væsentlig forøget forurening i forhold til normal drift, kan ske i forbindelse med brand, strømsvigt samt udslip af fyringsolie.

De største risici for uheld skønnes at være i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, ved strømsvigt og personskader.

På ejendommen bliver der udarbejdet en beredskabsplan der beskriver hvilke forholdsregler medarbejder og ejer skal tage ved brand, forurening eller ved andre uheld og kritiske situationer. Udkast til en beredskabsplan er vedlagt som bilag 3.

Anlæg og tekniske foranstaltninger bliver rensset, vedligeholdt og udskiftet i en sådan grad, at det sikrer korrekt brug og effekt. Medarbejdere er grundigt instruerede i opgaverne, hvilket sikrer, at disse bliver udført korrekt. Det skaber minimal risiko for uheld som følge af forkert håndtering af husdyrgødning og fodermidler.

En gang årligt tømmes gyllebeholderen, i forbindelse med den normale udbringning af gylle, hvorved gyllebeholderen visuelt kan kontrolleres for evt. skader.

Der foretages lovpligtigt eftersyn og vedligeholdelse, hvilket betyder at beholderen hvert 10 år bliver kontrolleret for om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Al omlastning af gylle sker med gyllevogn med fastmonteret kran. Pumpen sidder på gyllevognen, hvorfra den suger gyllen over til vognen. Pumperøret bliver automatisk tømt når gylle vognen er fuld. Omlastning sker altid under opsyn, derfor vurderes det, at der ikke er større risiko for uheld i forbindelse med utilsigtet igangsætning af pumper, spild mm.

Skulle der ske uheld til trods, kontaktes beredskabet straks på tlf. 112 og der iværksættes forureningsbegrænsende foranstaltninger i form af inddæmninger, oppumpninger mv. Endvidere vil Vardes Teknik- og Miljømyndighed straks blive underrettet jf. Beredskabsplanen.

Det er oplyst, at der for at minimere risiko for uheld ikke er monteret gyllepumper på gyllebeholdere. Al gylle suges op fra beholderen, for at undgå spild. For at indikere, at der pumpes gylle til gyllebeholder bliver der tændt lys i stalden. I tilfælde af strømsvigt er der nødstrømsanlæg til at sikre strøm til produktionsanlægget.

Ved et uheld, hvor større mængde gylle løber ud, vil gylle løbe langs med vej mod syd eller mod nord/vest. Der er langt til grøft/vandløb og der er ikke brønde i nærheden af gyllebeholderne, hvor der er fare for, at gyllen kan løbe i. Gyllen vil kunne stoppes på mark inden det løber til grøft eller vandløb. I tilfælde af større gylleudslip er der adgang til en teleskoplæsser på Tinghøjvej 10, som kan anvendes til etablering af jordvolde på marken. Der er udarbejdet intern instruks/beredskabsplan til brug ved gylleudslip som indarbejdes i Beredskabsplanen.

Den indsendte beredskabsplan er ikke tilstrækkelig i nuværende form. Kommune har stillet vilkår til at en endelig beredskabsplan skal være udarbejdet senest 6 måneder efter miljøgodkendelsen er givet.

Varde Kommune vurderer at ansøger har redegjort tilstrækkeligt for mulige uheld, samt for forholdsregler i tilfælde af uheld.

6.20 Beskyttede naturområder omkring ejendommen - ammoniak

På et husdyrbrug er det stalde og husdyrgødningslagre, der er hovedkilden til udledning af luftbåret kvælstof (ammoniakfordampning). Beregninger, der er foretaget i ansøgningsprogrammet *husdyrgodkendelse.dk*, viser at fordampningen af ammoniak fra nudriften er 11.471,27 kg kvælstof pr. år og i ansøgt produktion 12.101,06 kg kvælstof pr. år. Projektet medfører således en stigning i ammoniakfordampningen på 630 kg kvælstof pr. år.

Ifølge lovgivningen skal der – i forhold til et fastlagt referencestaldsystem - ske en generel reduktion på 30 % for årssøer og prod. slagtesvin og 20 % for smågrise i de stalde hvor indretningen ændres og for dyrehold i nye stalde. Beregninger i ansøgningsmaterialet viser at det generelle beskyttelsesniveau er overholdt.

Resultat af beregninger på generelt ammoniakreduktionskrav

Overstiger græsmarksafgrøder over 25 % af totalrationen for malkekøer inklusiv opdræt?	Nej
Er det generelle krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager opfyldt?	Ja
Eventuel yderligere reduktion nødvendig for at opfylde kravet	-567,37 kgN/år

Ammoniaktab i nudift og ansøgt drift fordelt på staldsystemer og opbevaringslagre

	Ansøgt(kgN/år)
Ammoniaktab fra staldsystemer mv. ikke omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav:	0
Ammoniaktab fra staldafsnit og lagre omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav, men eksisterende uændret produktion:	6767,33
Ammoniaktab fra husdyrproduktion omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav (etableringer udvidelser, ændringer):	4564,71

Ammoniaktab fra lagre af flydende husdyrgødning:	769,02
Ammoniaktab fra lagre af fast husdyrgødning:	0,00

Beskyttelsesniveauet er overholdt ved hjælp af følgende tiltag.

- Der etableres gyllekøling i drægtighed-løbe og faresstald på Tinghøjvej 8 (bygning 5 figur 3). Det reducerer ammoniakfordampning med 653 kgN/år.
- Foderoptimering reducerer ammoniakfordampning med 943,8 kg N/år.
- Overdækning af gyllebeholdere (ingen ændring fra nudrift). Der er en reduceret ammoniakfordampning på 768 kg N/år.

Internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000)

I henhold til § 8 og § 11 i "Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter" (Bek. nr. 408 af 1. maj 2007) skal Varde Kommunes vurdering omfatte en konkret vurdering af påvirkningen af udpegede områder og arter, jf. bekendtgørelsens § 7 og § 11.

Kategori 1-natur

Anlægget er beliggende ca. 10,3 km fra husdyrbrugets bygninger til nærmeste naturområde, omfattet af § 7 i Husdyrloven, og beliggende indenfor internationale naturbeskyttelsesområder se figur 9.

Det drejer sig om EF-habitatområde nr. 196: Lønborg Hede. Lønborg Hede er udpeget på grundlag af 4 Natura2000-naturtyper.

2320 Indlandsklitter med lyng og revling

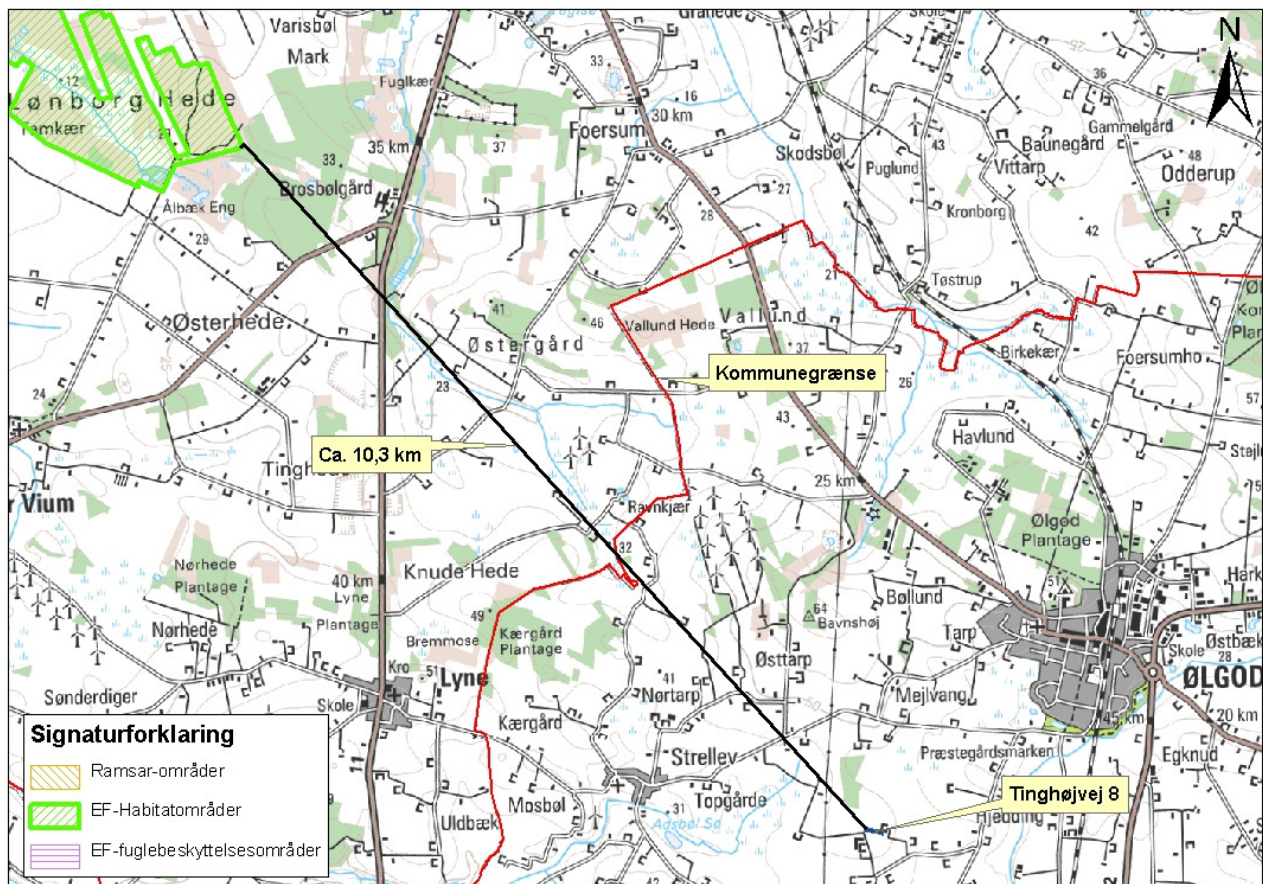
3160 Brunvandede søer og vandhuller

4010 Våde dværgbusksamfund med klokkelyng

4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)

De indgår i udpegningsgrundlaget for området. Området er kortlagt af Naturstyrelsen i forbindelse med Natura 2000-planlægningen.

Anlægget på Tinghøjvej 8 og 10 ligger over 10 km fra den nærmeste Kategori 1-natur. Varde Kommune vurderer på grund af afstanden, at merfordampningen fra stalde og lager ikke vil kunne give anledning til en målbar merbelastning af dette område og det er ikke nødvendigt at foretage beregninger på ammoniakdepositionen i ansøgt drift. Varde Kommune vurderer at udvidelse af dyreholdet ikke vil medføre nogen væsentlig påvirkning af det ovennævnte naturområde negativt.

Figur 9. Nærmeste Internationale naturbeskyttelsesområde.

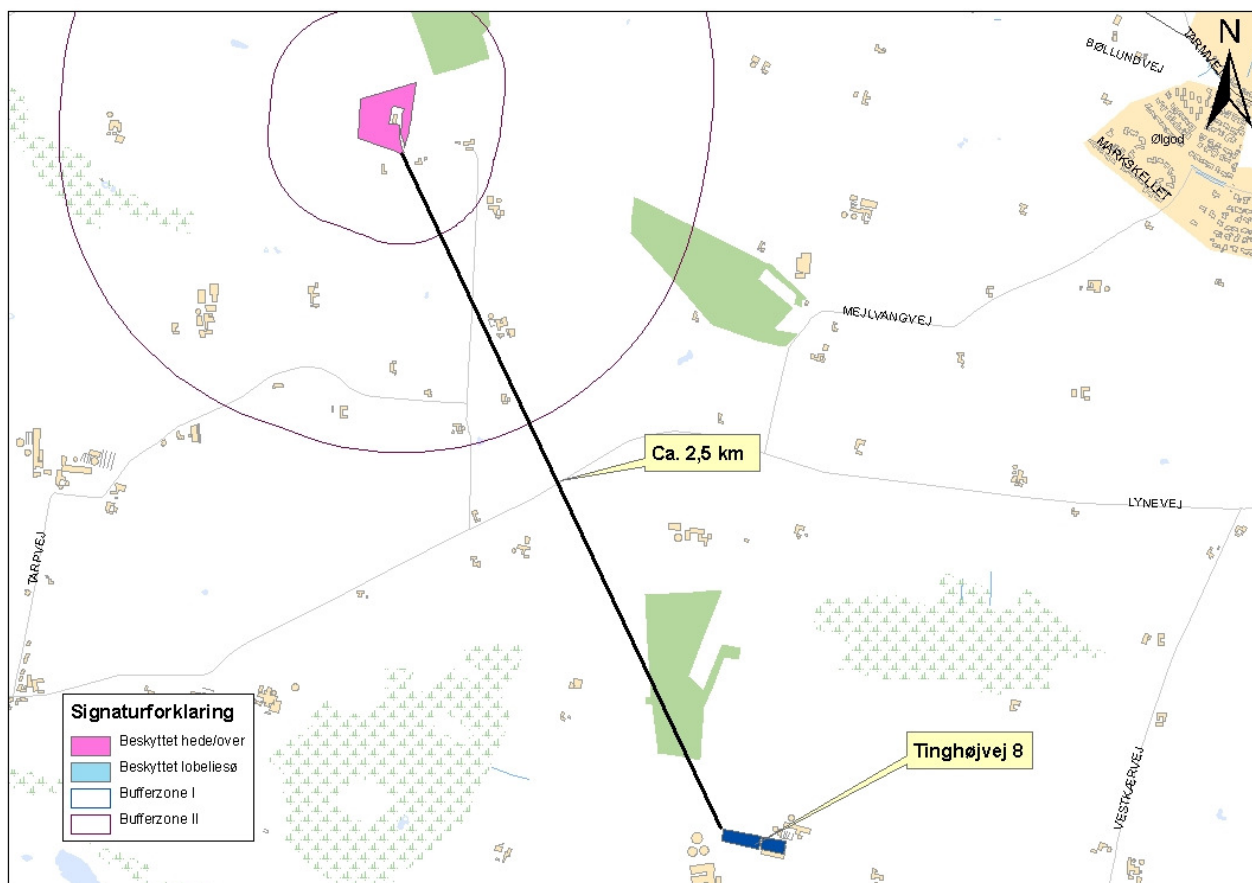
§ 7 områder

I henhold til § 7 i Husdyrloven, er etablering, udvidelse og ændring af anlæg på husdyrbrug ikke tilladt, hvis de ligger tættere end 10 m fra nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper.

Kategori 2-natur

Anlægget er beliggende ca. 2,5 km fra det nærmeste naturområde, der er omfattet af § 7 i Husdyrloven, og beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder, se figur 10.

Varde Kommune har foretaget beregninger, som viser, at ammoniakdepositionen i ansøgt drift til nærmeste kategori 2-natur bliver 0,1 kg N/ha/år med en merdeposition på 0,0 kg N/ha/år.

Figur 10. Husdyrbruget i forhold til nærmeste § 7 område

Varde Kommune vurderer på den baggrund, at udvidelsen ikke vil medføre nogen væsentlig påvirkning af ovennævnte naturområder, og vurderer derfor at udvidelsen af dyreholdet ikke vil påvirke § 7 områderne negativt.

§ 3 områder

Områder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (minus søer), beliggende indenfor en afstand af 1.000 m fra anlægget på adresse fremgår af figur 10 og tabel 7 herunder. Afstanden er målt fra midten af anlægget til naturområdet.

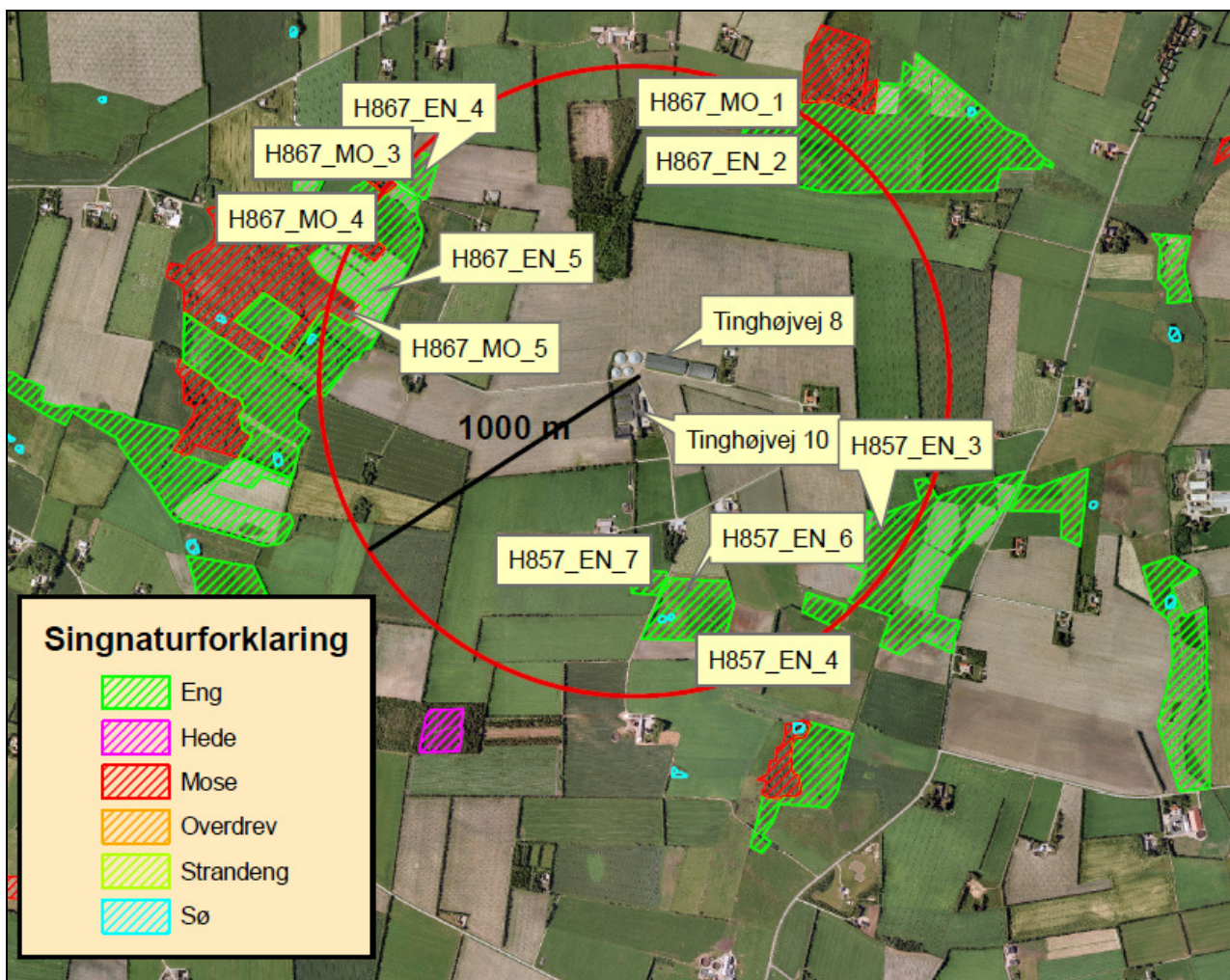
§ 3 lokalitet	Type	Værdi-sætning	Mål-sætning	N-følsom	Afstand (m)	Beskrivelse/bemærkninger i naturregistrering
H867_EN_5	Eng	C	B	Ikke	896	Kultureng. Meget stor eng, opdelt i mindre engarealer. Har en del overgangsfattigkærarter, men de er spredt hist og her. Engen er i store dele forholdsvis våd, trods grøfter mellem de mindre engarealer.
H867_MO_4	Mose	C	B	Uoplyst	985	-
H867_MO_3	Mose	C	B	Uoplyst	1.048	Meget lille mose i stort engområde. Krat/højstauder.
H867_MO_5	Mose	C	B	Særlig	995	Hovedtypen er kaldt overgangsfattigkær, men er nærmere mosebunkemose. Ud over mosebunke er stor nælde og

						kærtidsel dominerende. Mosen er pænt fugtig, men har ingen spændende (fundne) områder. Pilekrat har tilgroet store dele af mosen, især mod syd.
H867_EN_4	Eng	C	B	Ikke	957	Lille engstykke op til stort engareal. Østlige del tilgroningskulturreng eller meget svagt overgangsfattigkær. Dominererende arter er lysesiv og mosebunke, men ellers er der næsten kun kulturarter.
H867_EN_2	Eng	C	C	Ikke	667	Ren kulturreng mod nord. Resten er kulturreng og tilgroningskulturreng lidt blandet ind i hinanden.
H867_MO_1	Mose	C	B	Særlig	927	Mose med engstykke langs randen mod nord,
H857_EN_7	Eng	C	C	Uoplyst	661	Mosen gennemskæres af dybt vandløb eller grøft. Mod øst forholdsvis tørt med bare tørvepletter uden vegetation. Mod vest mere vådt her ekstrem og overgangsfattigkær.
H857_EN_6	Eng	C	C	Uoplyst	676	Mindre kulturreng. Er kraftigt kulturpåvirket. Mosebunke-lysesiv.
H857_EN_4	Eng	C	C	Uoplyst	800	Lille kulturreng. Dele gødsket, dele med lysesiv.
H857_EN_3	Eng	B	B	Særlig	750	Mod syd mosebunkeeng. Mod vest og nordøst kulturreng. Mod nord ligger en bræmme med ekstremfattigkær og overgangsfattigkær, visse steder med dynd. I dette område ret artsrigt og pænt vådt.

Tabel 7. Oversigt over § 3 beskyttet naturområder indenfor 1000 meter fra anlægget.

Der er 3 søer (H867_SØ_6, H857_SØ_2 og H857_SØ_3) beliggende i en afstand af op til 1.000 m fra husdyrbruget, som er næringsberigede. Det vurderes, at den luftbårne ammoniakdeposition fra anlægget på Tinghøjvej 8 har en meget begrænset effekt. Hovedkilden til næringsberigelse af vandhullerne vurderes at være overfladevand fra dyrkede arealer, dels som vand, der løber på jordoverfladen til vandhullerne, samt næringsberiget overfladevand der løber til vandhullet via rodzonen på dyrkede arealer. Ammoniak fra anlægget vurderes ikke at forringe naturtilstanden i § 3 søerne.

Figur 11. § 3 arealer indenfor 1.000 m fra husdyrbruget (minus søer).

Naturtyper af forskellige arter har alle en tålegrænse for hvor meget ammoniakdeposition de kan tåle før der sker ændringer på den enkelte naturtype. Naturtyperne inddeles i 5 kategorier, hvor hver kategori har en bestemt tålegrænse, se tabel 8 herunder.

N-følsomhed	Tålegrænse
Uoplyst	Uoplyst
Ikke N-følsom	>30 kg N/ha/år
Mindre N-følsom	20-30 kg N/ha/år
Moderat N-følsom	10-20 kg N/ha/år
Særlig N-følsom	5-10 kg N/ha/år

Tabel 8: Oversigt over de 5 kategorier for N-følsomhed og deres tålegrænser

Tal fra DMU angiver en baggrundsbelastning for ny Varde Kommune for årene fra 2006, 2007, 2008 og 2009 på henholdsvis 17,0 kg N/ha, 15,0 kg N/ha, 16,0 kg N/ha og 16,4 kg N/ha.

En eng (H857_EN_3), beliggende ca. 750 m sydøst for anlægget er registreret som særlig kvælstoffølsom og B-værdisat. Ansøgeren har foretaget i ansøgningsprogrammet *husdyrgodkendelse.dk*, som viser, at den højeste totaldeposition i naturområdet er på 0,7 kg N/ha, og den højeste merdeposition på området er 0,3 kg N/ha fra anlægget.

Der er foretaget beregninger på to enge som er ikke kvælstoffølsom (H857_EN_2, og H857_EN_5), samt en eng hvor kvælstoffølsomhed er uoplyst (H857_EN_7). Den højeste merdeposition er henholdsvis 0,4, 0,2 og 0,4 N/ha på disse naturarealer fra anlægget. En del af H857_EN_5 er en MVJ aftaleområde.

En kvælstoffølsom mose (H-867_MO_5) ligger ca. 995 meter fra anlægget i samme retning som eng (H857_EN_5) som er 886 meter fra anlægget. Mosen er betragtet som en særlig værdifuld naturområde i kommuneplanen, men er kun B værdisat. Mosen er ikke omfattet af kommuneplanens udpegning som rekreative områder eller værdifulde kulturmiljøer. Mosen er ikke omfattet af nogen fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats. Merdepositionen på mosen er mindre end 0,2 Kg N/ha. Varde Kommune vurderer ikke at der er væsentlige kvælstofbidrag til området fra andre kilder da den højeste totaldeposition i naturområdet beregnes til 0,5 kg N/ha.

På baggrund af at merdepositionen ikke overstiger 1,0 kg N/ha/år på de nærmeste kvælstoffølsomme naturområder, samt at de øvrige naturområder er lavt værdisatte eller ikke kvælstoffølsomme, vurderer Varde Kommune samlet, at udvidelsen med de stillede vilkår ikke vil påvirke nogen af de omkringliggende § 3 beskyttede naturområder negativt.

Der er kun 2 naturområder indenfor 1000 meter fra anlægget som er B værdisat. (H857_EN_3 og H867_EN_4) Disse naturarealer er ikke ammoniakfølsomme enge. Ingen af naturarealerne indenfor en kilometer fra anlægget er udpeget som særlige værdifulde. Der er ingen naturområder som betegnes som rekreative områder eller værdifulde kulturmiljøer.

Indenfor 1.000 m fra anlægget er der (ikke) ammoniakfølsomme skove (definitionen på en ammoniakfølsom skov er: den skal være større end 0,5 ha, mere end 20 m bred, mere end 200 år gammel, fremgroet af sig selv på naturareal, med forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter). Hedeager Plantage ligger ca. 500 meter nord for anlægget. Det vurderes at plantagen ikke betragtes som ammoniakfølsomme skove da den sydlige del er etableret efter 1965 og den nordlige del er blevet fældet flere gange. I skoven er der 6 beskyttede fortidsminder.

Kategori 3 natur

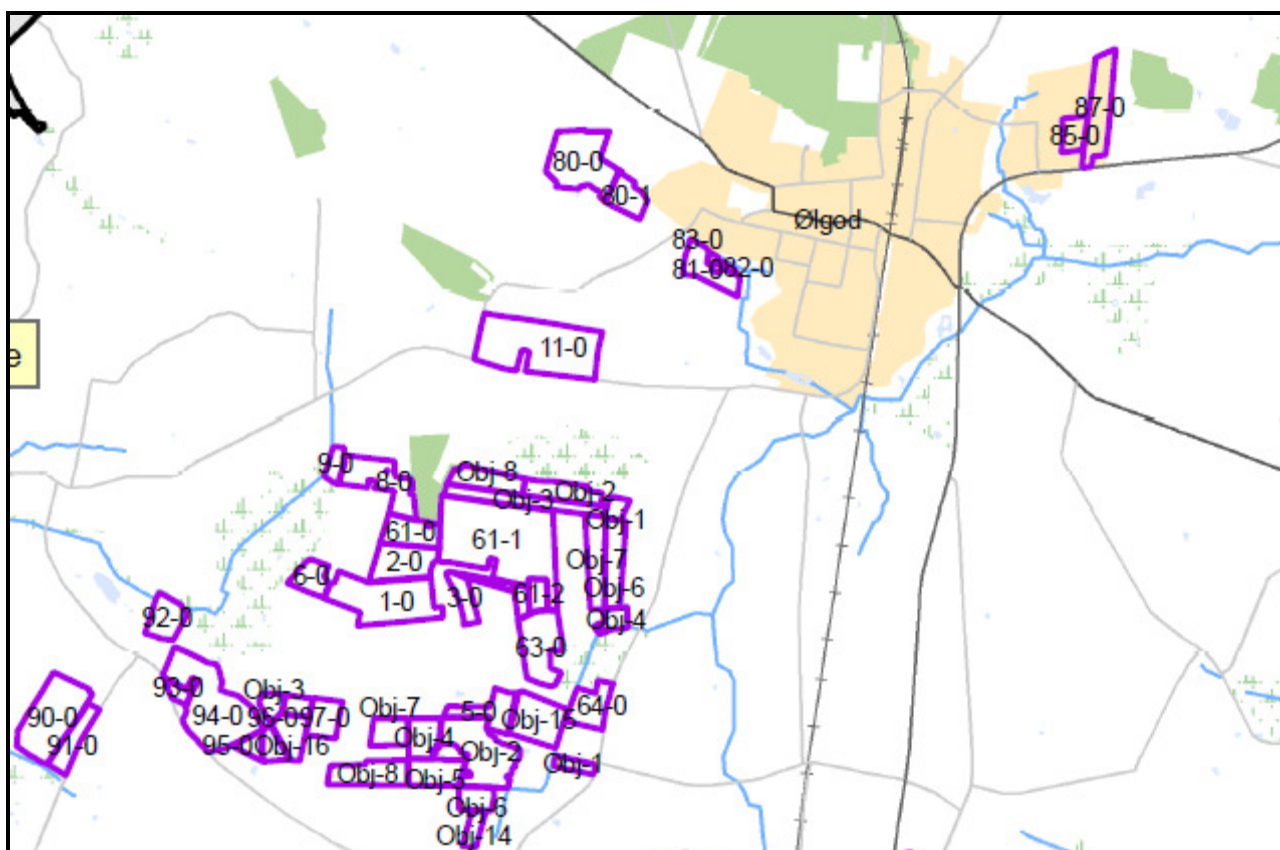
På grund af ovenstående redegørelse vurderes det ikke at de § 3 områder indenfor 1000 meter fra anlægget er omfattet af kategori-3 natur da der er maksimalt som følge af den samlede udvidelse siden 2007 meremission fra mellem 0,2 – 0,4 kg N/ha og der er dermed ikke hjemmel til at stille vilkår vedrørende merdeposition af ammoniak som følge af udvidelsen.

Husdyrbrugets udbringningsarealer

6.21 Harmoni

I henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsen skal et husdyrbrug råde over tilstrækkelige udbringningsarealer til modtagelse af den producerede husdyrgødning.

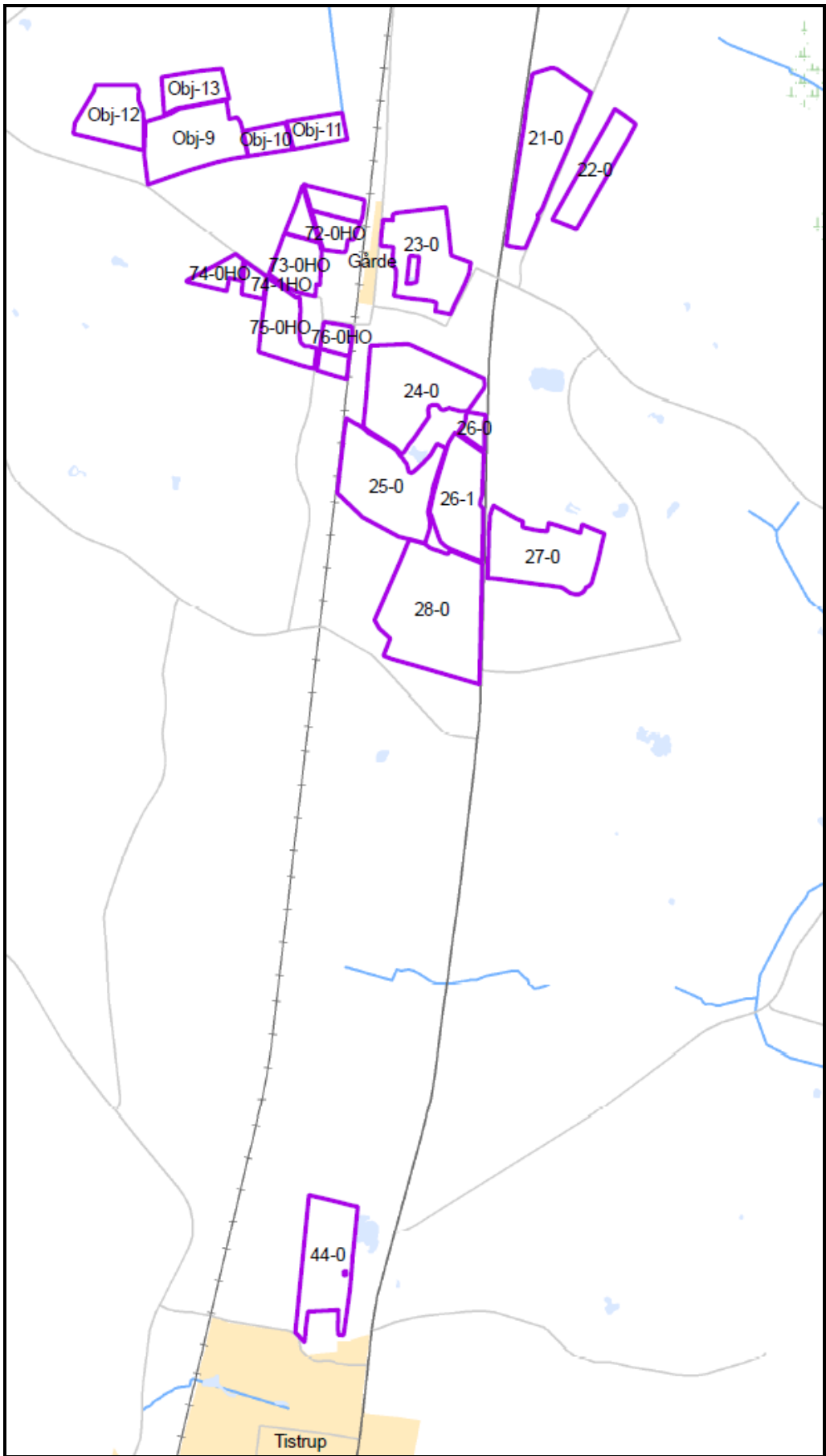
Ansøger råder over 508,49 ha udbringningsarealer i Varde Kommune og i Ringkøbing Skjern Kommune. Arealerne i Varde Kommune fremgår af figur 12, 13 og 14. Arealerne i Ringkøbing Skjern Kommune fremgår af figur 15 (se Bilag 2). Alle arealer er beskrevet i tabellen genereret fra ansøgningen i Husdyrgodkendelse.dk. Her er der endvidere angivet 174,25 ha aftalearealer (se figur 16).

Figur 12. Oversigt over husdyrbrugets udbringningsareal i Varde Kommune (ved ejendommen og Ølgod)*

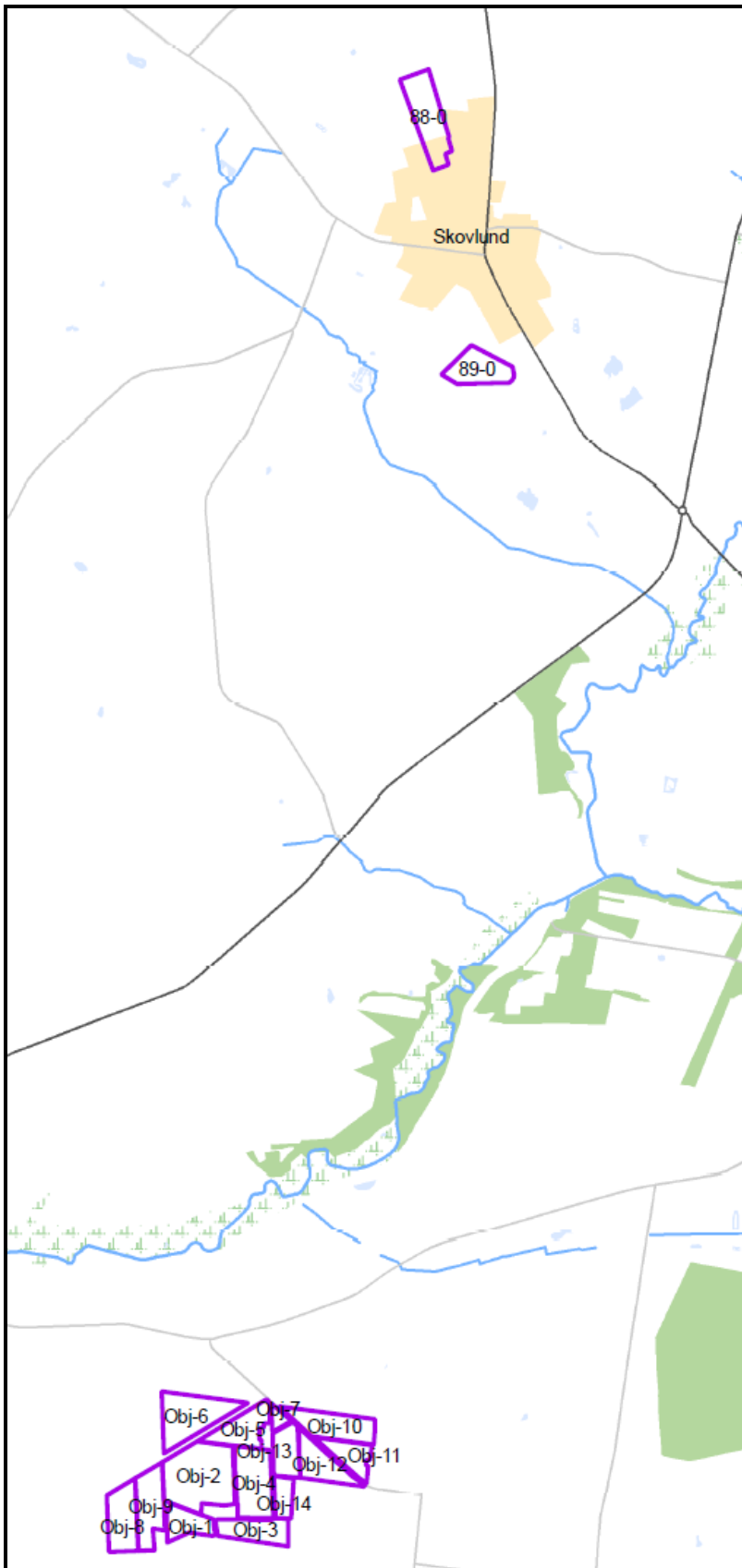
*Maker med betegnelse Obj tilhører aftalearealer på Tinghøjvej 7.

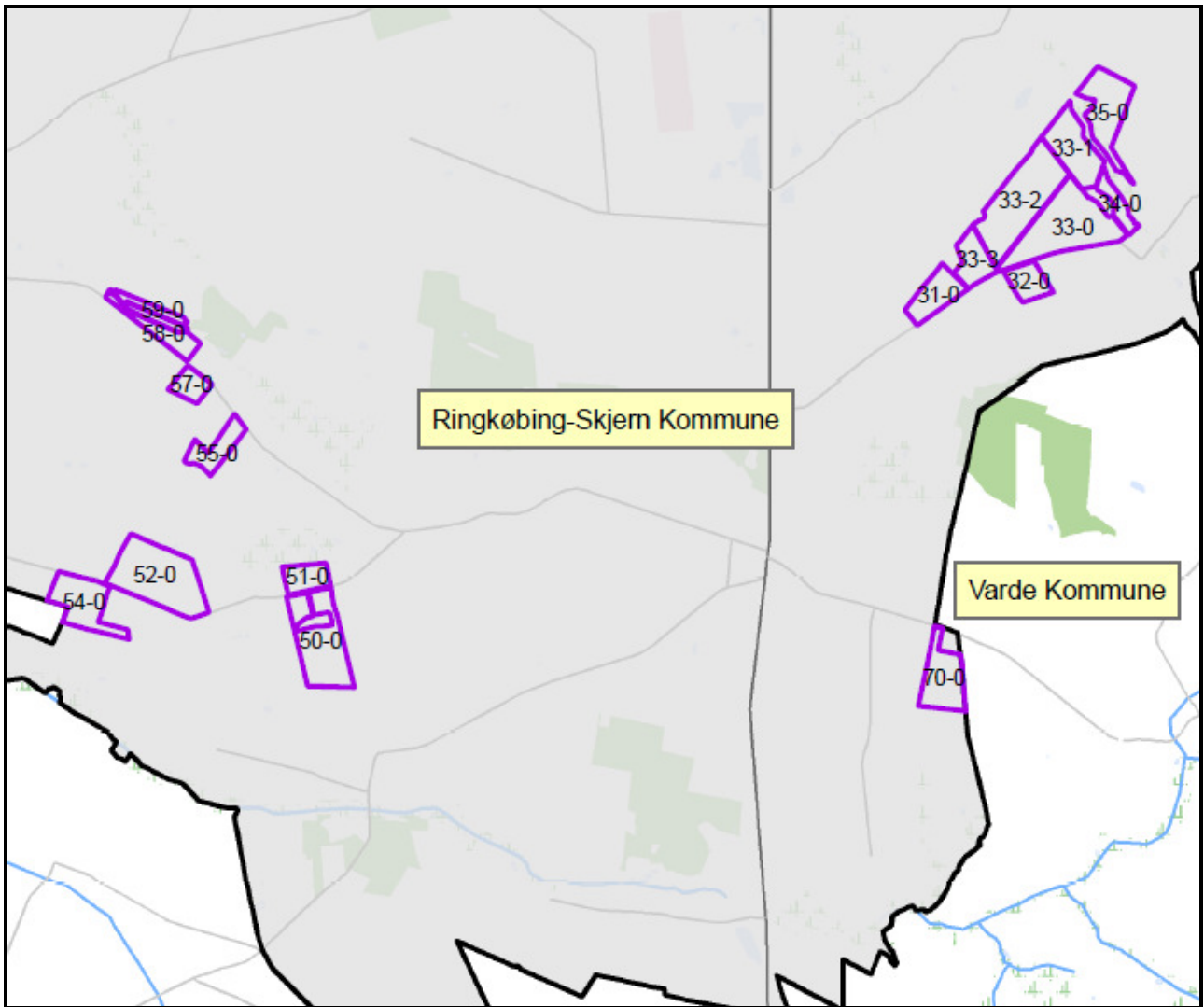
Figur 13. Oversigt over husdyrbrugets udbringningsareal i Varde Kommune (ved Gårde og Tistrup)*

*Måker med betegnelse Obj tilhører aftalearealer på Tinghøjvej 7.

Figur 14. Oversigt over husdyrbrugets udbringningsareal i Varde Kommune (ved Skovlund/ Ansager)*

*Maker med betegnelse Obj tilhører aftalearealer på Hoddemarkvej 2.

Figur 15. Oversigt over husdyrbrugets udbringningsareal i Ringkøbing-Skjern Kommune

Arealoplysninger

Udbringingsarealer

Navn	ha	Drænet	Jb.Type	Vandet	Sæd-skifte	Ref. Sæd-skifte	N-kl. 0(ha)	N-kl. 1 (ha)	N-kl. 2(ha)	N-kl. 3 (ha)	G.vand (ha)	P-kl. 0(ha)	P-kl. 1 (ha)	P-kl. 2 (ha)	P-kl. 3 (ha)
1-0	16,25	Nej	JB4	Nej	S4	S4	16,25	0,00	0,00	0,00	15,49	16,25	0,00	0,00	0,00
2-0	7,91	Nej	JB4	Nej	S4	S4	7,91	0,00	0,00	0,00	7,91	7,91	0,00	0,00	0,00
3-0	3,03	Nej	JB4	Nej	S4	S4	3,03	0,00	0,00	0,00	3,03	3,03	0,00	0,00	0,00
5-0	5,35	Nej	JB11	Nej	S2	S2	5,35	0,00	0,00	0,00	5,35	5,35	0,00	0,00	0,00
6-0	3,76	Nej	JB4	Nej	S4	S4	3,76	0,00	0,00	0,00	0,27	3,76	0,00	0,00	0,00
8-0	9,08	Nej	JB4	Nej	S4	S4	9,08	0,00	0,00	0,00	9,08	9,08	0,00	0,00	0,00
9-0	1,94	Nej	JB11	Nej	S2	S2	1,94	0,00	0,00	0,00	1,94	1,94	0,00	0,00	0,00
11-0	23,11	Nej	JB4	Nej	S4	S4	23,11	0,00	0,00	0,00	23,11	23,11	0,00	0,00	0,00
21-0	12,91	Ja	JB4	Ja	S4	S4	12,24	0,00	0,67	0,00	12,91	12,91	0,00	0,00	0,00
22-0	5,66	Nej	JB4	Nej	S4	S4	5,07	0,00	0,59	0,00	5,66	5,66	0,00	0,00	0,00
23-0	10,29	Nej	JB4	Nej	S4	S4	3,79	0,00	6,50	0,00	10,29	10,29	0,00	0,00	0,00
24-0	14,02	Nej	JB4	Nej	S4	S4	0,00	0,00	14,02	0,00	10,83	14,02	0,00	0,00	0,00
25-0	13,52	Nej	JB4	Ja	S4	S4	0,00	0,00	13,52	0,00	0,00	13,52	0,00	0,00	0,00
26-0	1,13	Ja	JB4	Ja	S4	S4	0,00	0,00	1,13	0,00	0,00	1,13	0,00	0,00	0,00
26-1	8,79	Ja	JB4	Nej	S4	S4	0,00	0,00	8,79	0,00	0,00	8,79	0,00	0,00	0,00
27-0	11,79	Nej	JB11	Nej	S2	S2	0,00	0,00	11,79	0,00	0,00	11,79	0,00	0,00	0,00
28-0	19,75	Nej	JB11	Ja	S2	S2	0,00	0,00	19,75	0,00	0,00	19,75	0,00	0,00	0,00
31-0	6,34	Nej	JB11	Ja	S2	S2	0,00	0,00	6,34	0,00	2,08	6,34	0,00	0,00	0,00
32-0	4,37	Nej	JB1	Ja	S4	S4	0,00	0,00	4,37	0,00	4,37	4,37	0,00	0,00	0,00
33-0	19,00	Nej	JB1	Ja	S4	S4	0,00	0,00	19,00	0,00	19,00	19,00	0,00	0,00	0,00
33-1	9,76	Nej	JB1	Ja	S4	S4	0,00	0,00	9,76	0,00	6,52	9,76	0,00	0,00	0,00
33-2	19,25	Nej	JB1	Ja	S4	S4	0,00	0,00	19,25	0,00	18,21	19,25	0,00	0,00	0,00
33-3	5,53	Nej	JB11	Ja	S2	S2	0,00	0,00	5,53	0,00	3,27	5,53	0,00	0,00	0,00
34-0	3,06	Nej	JB1	Ja	S4	S4	0,00	0,00	3,06	0,00	2,20	3,06	0,00	0,00	0,00
35-0	10,67	Ja	JB11	Ja	S2	S2	0,00	0,00	10,67	0,00	0,16	4,88	0,00	5,79	0,00
44-0	10,42	Nej	JB4	Nej	S4	S4	0,00	0,00	10,42	0,00	0,00	10,42	0,00	0,00	0,00
50-0	14,80	Nej	JB4	Nej	S4	S4	3,13	0,00	11,67	0,00	0,00	14,80	0,00	0,00	0,00
51-0	4,25	Nej	JB4	Nej	S4	S4	0,00	0,00	4,25	0,00	0,00	4,25	0,00	0,00	0,00
52-0	18,43	Nej	JB1	Ja	S4	S4	2,08	0,00	16,35	0,00	0,00	18,43	0,00	0,00	0,00
54-0	9,61	Nej	JB4	Ja	S4	S4	9,61	0,00	0,00	0,00	0,00	9,61	0,00	0,00	0,00
55-0	4,95	Nej	JB1	Nej	S4	S4	0,00	0,00	4,95	0,00	0,00	4,95	0,00	0,00	0,00
57-0	3,24	Nej	JB1	Nej	S4	S4	0,00	0,00	3,24	0,00	0,00	3,24	0,00	0,00	0,00
58-0	4,59	Nej	JB1	Nej	S4	S4	0,00	0,00	4,59	0,00	0,00	4,59	0,00	0,00	0,00
59-0	3,80	Nej	JB11	Nej	S2	S2	0,00	0,00	3,80	0,00	0,00	3,80	0,00	0,00	0,00
61-0	5,89	Nej	JB4	Ja	S4	S4	5,89	0,00	0,00	0,00	5,89	5,89	0,00	0,00	0,00
61-1	32,68	Nej	JB4	Ja	S4	S4	32,68	0,00	0,00	0,00	32,68	32,68	0,00	0,00	0,00
61-2	2,35	Nej	JB4	Ja	S4	S4	2,35	0,00	0,00	0,00	2,35	2,35	0,00	0,00	0,00
61-3	1,64	Nej	JB4	Ja	S4	S4	1,64	0,00	0,00	0,00	1,64	1,64	0,00	0,00	0,00
62-0	1,10	Nej	JB4	Nej	S4	S4	1,10	0,00	0,00	0,00	1,10	1,10	0,00	0,00	0,00
64-0	5,56	Nej	JB11	Nej	S2	S2	5,56	0,00	0,00	0,00	5,56	5,56	0,00	0,00	0,00
70-0	9,07	Nej	JB1	Ja	S4	S4	9,07	0,00	0,00	0,00	0,00	9,07	0,00	0,00	0,00
80-0	13,20	Nej	JB1	Nej	S4	S4	13,20	0,00	0,00	0,00	13,20	13,20	0,00	0,00	0,00

80-1	4,29	Nej	JB1	Nej	S4	S4	4,29	0,00	0,00	0,00	4,29	4,29	0,00	0,00	0,00
81-0	5,32	Nej	JB1	Nej	S4	S4	5,32	0,00	0,00	0,00	2,99	5,32	0,00	0,00	0,00
82-0	0,39	Nej	JB1	Nej	S4	S4	0,39	0,00	0,00	0,00	0,00	0,39	0,00	0,00	0,00
83-0	0,34	Nej	JB1	Nej	S4	S4	0,34	0,00	0,00	0,00	0,31	0,34	0,00	0,00	0,00
85-0	3,01	Nej	JB1	Nej	S4	S4	3,01	0,00	0,00	0,00	3,01	3,01	0,00	0,00	0,00
87-0	8,87	Nej	JB1	Nej	S4	S4	8,87	0,00	0,00	0,00	8,07	8,87	0,00	0,00	0,00
88-0	6,06	Nej	JB4	Nej	S4	S4	0,00	0,00	6,06	0,00	0,00	6,06	0,00	0,00	0,00
89-0	4,10	Nej	JB4	Nej	S4	S4	0,00	0,00	4,10	0,00	0,00	4,10	0,00	0,00	0,00
90-0	14,47	Nej	JB4	Nej	S4	S4	14,47	0,00	0,00	0,00	0,00	14,47	0,00	0,00	0,00
91-0	4,64	Nej	JB4	Nej	S4	S4	4,64	0,00	0,00	0,00	0,00	4,64	0,00	0,00	0,00
92-0	4,94	Nej	JB4	Nej	S4	S4	4,94	0,00	0,00	0,00	0,00	4,94	0,00	0,00	0,00
93-0	1,28	Nej	JB4	Nej	S4	S4	1,28	0,00	0,00	0,00	0,00	1,28	0,00	0,00	0,00
95-0	1,80	Nej	JB1	Nej	S4	S4	1,80	0,00	0,00	0,00	0,00	1,80	0,00	0,00	0,00
63-0	9,60	Nej	JB4	Nej	S4	S4	9,60	0,00	0,00	0,00	9,60	9,60	0,00	0,00	0,00
94-0	19,81	Nej	JB4	Nej	S4	S4	19,81	0,00	0,00	0,00	0,00	19,81	0,00	0,00	0,00
72-0HO	4,45	Nej	JB4	Nej	S4	S4	4,45	0,00	0,00	0,00	4,45	4,45	0,00	0,00	0,00
73-0HO	5,65	Nej	JB4	Nej	S4	S4	4,10	0,00	1,54	0,00	5,65	5,65	0,00	0,00	0,00
74-0HO	1,84	Nej	JB4	Nej	S4	S4	1,18	0,00	0,66	0,00	1,84	1,84	0,00	0,00	0,00
74-1HO	1,12	Nej	JB4	Nej	S4	S4	0,67	0,00	0,44	0,00	1,12	1,12	0,00	0,00	0,00
75-0HO	5,30	Nej	JB4	Nej	S4	S4	0,03	0,00	5,27	0,00	5,30	5,30	0,00	0,00	0,00
76-0HO	2,67	Nej	JB4	Nej	S4	S4	0,00	0,00	2,67	0,00	2,67	2,67	0,00	0,00	0,00
96-0	2,33	Nej	JB1	Nej	S4	S4	2,33	0,00	0,00	0,00	0,00	2,33	0,00	0,00	0,00
97-0	4,36	Nej	JB4	Nej	S4	S4	4,36	0,00	0,00	0,00	1,76	4,36	0,00	0,00	0,00
Total	508,49						273,75	0,00	234,73	0,00	275,14	502,70	0,00	5,79	0,00

Figur 16. Oversigt over husdyrbrugets udbringningsareal som angivet i ansøgningssystemet

Af udbringningsarealerne er 397,96 ha ejede og 110,53 ha forpagtede.

De forpagtede arealer fordeler sig på følgende ejendomme:

Der er 56,00 ha tilhørende Varde Kommune

Der er 54,53 ha tilhørende Adsbølvej 50, 6870 Ølgod

Der er for nylig erhvervet 15,73 ha fra Uglevej 6, 6854 Henne, som indgår i denne miljøgodkendelse som ejede og forpagtede arealer.

Den godkendte besætning udgør 1.063,04 DE. Ansøger modtager ikke husdyrgødning fra andre bedrifter. Ansøger har indgået aftale om afsætning af husdyrgødning svarende til biogas (192 DE) til Tingshøjvej 7, 6870 Ølgod (86,56 DE), til Hoddemarkvej 2, 6870 Ølgod (64,14 DE) og til Tingshøjvej 1, 6850 Ølgod (35,90 DE). Tingshøjvej 7 og Tingshøjvej 1 har en arealgodkendelse fra 2009. Der er søgt om arealgodkendelse af Hoddemarkvej 2 (se tabel 9).

På ejede og forpagtede arealer ønskes der udbragt husdyrgødning svarende til 1,4 DE pr. ha.

	Ha	Afsat gødningsmængde DE
Bedriftens ejede og forpagtede arealer	508,49	711,84
Gylleaftale, afsat (Hoddemarkvej 2)	57,46	63,14
Gylleaftale, afsat (Tingshøjvej 7)	82,56	86,56
Gylleaftale, afsat (Tingshøjvej 1)	34,21	35,90
Biogasanlæg		165,60
I alt	682,74	1063,04

Tabel 9. Oversigt over modtagelse/afsætning af husdyrgødning.

Varde Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at udbringningsarealerne er tilstrækkeligt beskrevet, og at ansøger råder over tilstrækkelige arealer til den producerede og modtagne husdyrgødning.

Plantedirektoratet er tilsynsmyndighed på harmoniforhold.

6.22 Kg N og P tilført udbringningsarealerne

I tabel 10 er vist den producerede mængde kvælstof (N) og fosfor (P) i nudrift og i ansøgt drift.

Husdyrgødning	Kg N		Kg P		DE	
	Nudrift	Planlagt	Nudrift	Planlagt	Nudrift	Planlagt
Svinegylle	85.137,66	92.506,56	22.789,24	24.891,68	939,63	1.063,04

Tabel 10. Produceret mængde N og P i nudrift og i planlagt drift.

Der er indgået gylleaftaler om modtagelse/afsætning af husdyrgødning svarende til 377,67 DE. Se tabel 11.

Husdyrgødning	Kg N	Kg P	DE
I alt produceret gødning	92.506,56	24.891,68	1.063,04
Afsat gødning til Biogasanlæg	-14.407,20	-3.808,80	-165,60
Afsat gødning til Hoddemarkvej 2	-5.338,96	-1.478,46	-63,14
Afsat gødning til Tinghøjvej 7	-7.319,51	-2.026,36	-86,56
Afsat gødning til Tinghøjvej 1	-3.035,70	-840,55	-35,90
Husdyrgødning tilført ejede og forpagtede arealer	62.405,19	16.737,51	711,84

Tabel 11. Husdyrgødning tilført ejede og forpagtede udbringningsarealer i planlagt drift.

Varde Kommune vurderer at der er redegjort tilstrækkeligt for den producerede og afgivne mængde husdyrgødning.

6.23 Nitrat til overfladevand - vandløb, søer og kystvande

Afvandingsoplande

Husdyrbrugets arealer afvander til Vadehavet (108 ha) og Ringkøbing Fjord (401 ha) via tre oplande:

- Via mindre vandløb til Gundesbøl Å til Skjern Å, der udløber i Ringkøbing Fjord.
- Via mindre vandløb til den sydlige del af Ringkøbing Fjord.
- Via mindre vandløb til Varde Å, der udløber i Vadehavet.

Vadehavet

Husdyrbrugets udbringningsarealer afvander via mindre vandløb til Holme Å, Varde Å og Vadehavet, der er udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde (EF-habitatområde nr. 77: Nørholm Hede, Nørholm Skov og Varde Å øst for Varde, EF-habitatområde nr. 78: Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde, EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 49: Engarealer ved Ho Bugt, EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 57: Vadehavet, samt Ramsarområde nr. 27: Vadehavet).

En række af de naturtyper, der udgør udpegningsgrundlaget for habitatområderne, er i større eller mindre grad følsomme over for en øget næringsstofbelastning af vandmiljøet. Det gælder sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand, flodmundinger, mudder- og sandflader blottet ved ebbe, samt vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sand. Også en række fiskearter kan blive påvirket negativt, hvis levestederne forringes på grund af øget næringsstofbelastning, f.eks. Havlampret, Stavsild og Snæbel. Desuden kan en række fuglearter, der udgør udpegningsgrundlaget for EF-fuglebeskyttelsesområderne, blive påvirket negativt. Det gælder blandt andet ynglefuglene Klyde, Splitterne, Havterne og Fjordterne, samt trækfuglene Knopsvane, Knortegås, Gravand, Pibeand, Krikand, Spidsand, Hvinand, Stor skallesluger, Edderfugl, Blishøne, Strandskade, Lille kobbersneppe, Islandsk ryle og Almindelig ryle, der alle er afhængige af fødesøgning på søterritoriet. Ramsarområder er vådområder med så mange vandfugle, at de har international betydning og skal beskyttes. Alle danske Ramsarområder indgår som dele af EF-fuglebeskyttelsesområder, således også Vadehavet.

Ringkøbing Fjord

Husdyrbrugets udbringningsarealer afvander via mindre vandløb til Omme Å, Skjern Å og Ringkøbing Fjord, der er udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde (EF-habitatområde nr. 60: Borris Hede, EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 37: Borris Hede, EF-habitatområde nr. 61: Skjern Å, EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 43: Ringkøbing Fjord, EF-habitatområde nr. 62: Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen og Ramsarområde 2: Ringkøbing Fjord). (skal tjekkes og rettes til)

Ringkøbing Fjord er udpeget som EF-habitatområde på grundlag af arterne flodlampret, havlampret, majsild, stavsild, odder og vandplanten vandranke. Ringkøbing Fjord er også udpeget som kystlagune, der er en prioriteret naturtype, og på baggrund af en række ikke-prioriterede naturtyper såsom kystklitter og flodmundinger. Udpegningen af Ringkøbing Fjord som EF-fuglebeskyttelsesområde er sket på grundlag af dels de ynglende arter klyde, rørhøg, mosehornugle og splitterne, og dels de store forekomster af trækfuglene knopsvane, pibesvane, sangsvane, kortnæbbet gås, knortegås, gravand, pibeand, krikand, spidsand, skeand, hvinand, stor skallesluger og blishøne. Ramsarområder er vådområder med så mange vandfugle, at de har international betydning og skal beskyttes. Alle danske Ramsarområder indgår som dele af EF-fuglebeskyttelsesområder, således også Ringkøbing Fjord. Dele af Ringkøbing Fjord er endvidere fredet som naturreservat.

Udvaskning

Bedriftens ejede og forpagtede udbringningsarealer er beliggende indenfor oplande, der er kategoriseret som nitratklasse 0 og nitratklasse 2. I oplande kategoriseret som nitratklasse 2 er der krav om en skærpelse af de generelle regler vedrørende den maksimale mængde husdyrgødning, der må udbringes pr. ha, se figur 16.

Ansøger ønsker at udbringe husdyrgødning svarende til 1,4 DE/ha. For at kunne dette, uden at overskride den maksimale udvaskning, ønsker ansøger at benytte sig af virkemidlet med at etablere flere efterafgrøder. Ved at etablere 13,0 % efterafgrøder udover det lovpligtige krav, viser udregninger i Farm-N at udvaskningen ved udbringning af 1,4 DE/ha bliver på 65,2 kg N/ha/år, hvilket er under den beregnede maksimale tilladte udvaskning.

Der er stillet vilkår om 13,0 % ekstra efterafgrøder i denne miljøgodkendelse.

Lovgivningens generelle beskyttelsesniveau er derfor opfyldt.

Det følger af Husdyrloven, at kommunalbestyrelsen ikke kan tillade eller godkende husdyrbrug, hvis det ansøgte vurderes at medføre væsentlige virkninger på miljøet i sig selv eller i kumulation med andre projekter og planer.

Miljøstyrelsen har i den elektroniske vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug fastlagt følgende afskæringskriterium for skadesvirkning af nitratudvaskning til overfladevande: Et projekt for husdyrbrug kan ikke medføre en skadevirkning på overfladevande, herunder Natura 2000-områder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter som følge af nitratudvaskning, hvis følgende punkter alle er opfyldt:

Kumulation:

Pkt. 1: Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, har ikke været stigende siden 1. januar 2007. Hvis der er andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal dette inddrages i vurderingen således, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland. Gennemførte initiativer, fx etablering af vådområder, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, kan ikke anvendes til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland.

Projektet i sig selv

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

Pkt. 2B: nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er et meget lidt eutrofieret vandområde.

Varde Kommunes vurdering:

Pkt. 1:

Ifølge Miljøstyrelsens offentliggjorte tal, har husdyrtrykket siden 2007 udviklet sig som følger i oplandet til

	Ringkøbing Fjord	Grådyb i Vadehavet
2007	235.946 DE	134.917 DE
2008	238.444 DE	137.002 DE
2009	237.408 DE	137.977 DE
2010	239.136 DE	139.709 DE
2011	240.266 DE	142.713 DE

Ovennævnte tal viser at husdyrtrykket i perioden 2007-2011 i oplandet til Ringkøbing Fjord er steget med 4.320 DE, svarende til 1,8 %, og til Grådyb i Vadehavet er steget med 7.796 DE, svarende til 5,8 %. Dette står i kontrast til at udviklingen på landsplan for samme periode viser et samlet fald på ca. 2 %.

Da husdyrbrugets udbringningsarealer er beliggende i et opland, hvor dyretrykket siden 2007 har været stigende, skal udvaskningen nedbringes til et niveau, svarende til udvaskningen fra et sædskifte uden tilførsel af husdyrgødning. Det vil sige sædskiftet S1/S3, afhængig af jordtype. Ansøger har beregnet, at det i dette tilfælde svarer til en maksimal udvaskning på 65,2 kg N/ha/år. Den reelle udvaskning i det ansøgte projekt er beregnet til 65,2 kg N/ha/år.

Varde Kommune har ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning i det aktuelle opland, som har medført en øget nitratudvaskning. Varde Kommune vurderer ikke at det ansøgte projekt på dette husdyrbrug reducerer resultatet af andre gennemførte initiativer til reduktion af nitratudvaskningen.

Pkt. 2A og 2B

Ifølge Miljøstyrelsens digitale vejledning er det kritiske niveau for, hvornår der kan være tale om en skadevirkning, når nitratudvaskningen som følge af en husdyrproduktion udgør 5 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning til det aktuelle vandområde, dog således, at der indtræder en skadevirkning, når nitratudvaskningen som følge af en husdyrproduktion udgør 1 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning til det aktuelle vandområde, hvis udvaskningen sker til et lukket bassin og/eller til et meget lidt eutrofieret vandområde.

Udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 62 Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen er blandt andet "1130 Flodmundinger" og "1150 Kystlaguner og strandsøer", og området kan derfor betragtes som et lukket bassin, hvorfor bidraget fra det ansøgte projekt maksimalt må udgøre 1 % af den samlede nitratudvaskning til området.

Udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 78 Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde, som Grådyb i Vadehavet udgør en del af, er blandt andet "1130 Flodmundinger", "1150 Kystlaguner og strandsøer" og "1160 Større lavvandede bugter og vige", og området kan derfor betragtes som et lukket bassin, hvorfor bidraget fra det ansøgte projekt maksimalt må udgøre 1 % af den samlede nitratudvaskning til området.

Nedenstående beregninger er udarbejdet i henhold til Miljøstyrelsens elektroniske vejledning:

Ringkøbing Fjord

Opland til Ringkøbing Fjord ifølge "jordbrugsanalyser"	347.745 ha
Dyrket areal i oplandet til Ringkøbing Fjord (60 %)	208.647 ha
Øvrigt areal	139.098 ha
Reduktionspotentiale	(0-50 %) og (51-75 %) og (76-100 %) (middel 83 %)
Standardudvaskning fra rodzonen (sandjord)	78 kg N/ha/år
Udvaskning fra dyrkede arealer i oplandet (78 x 0,17 x 208.647)	2.766.659 kg N/år
Udvaskning fra øvrige opland, naturbidraget (10 x 0,17 x 139.098)	236.467 kg N/år
Udvaskning i alt fra opland	3.003.126 kg N/år

Det ansøgte

Reduktionspotentiale	88 %
Areal til udbringning	401 ha
N-udvaskning i ansøgt drift med husdyrgødning	65,2 kg N/ha/år
Samlede påvirkning af Natura 2000 området, hele projektet (401 ha x 0,12 x 65,2 kg N/ha/år)	3.137,4 kg N/år
Ansøgt N-bidrag fra hele projektet af det samlede N-bidrag	0,1 %

Grådyb i Vadehavet

Opland til delområdet Grådyb i Vadehavet ifølge "jordbundsanalyser"	182.040 ha
Dyrket areal i oplandet til Grådyb i Vadehavet	122.000 ha
Øvrigt areal	60.040 ha
Reduktionspotentiale (ca. 27.294 ha i 0-50 % og 154.746 ha i 51-75 %)	(middel 57 %)
Standardudvaskning fra rodzonen (sandjord)	78 kg N/ha/år
Udvaskning fra dyrkede arealer i oplandet (78 x 0,43 x 122.000)	4.091.880 kg N/år
Udvaskning fra øvrige opland, naturbidraget (10 x 0,43 x 60.040)	258.172 kg N/år
Udvaskning i alt fra opland	4.350.052 kg N/år

(Det dyrkede areal er anslået af Varde Kommune, bl.a. ud fra arealet på EU-markblokkene i oplandet)

Det ansøgte

Reduktionspotentiale	63 %
----------------------	------

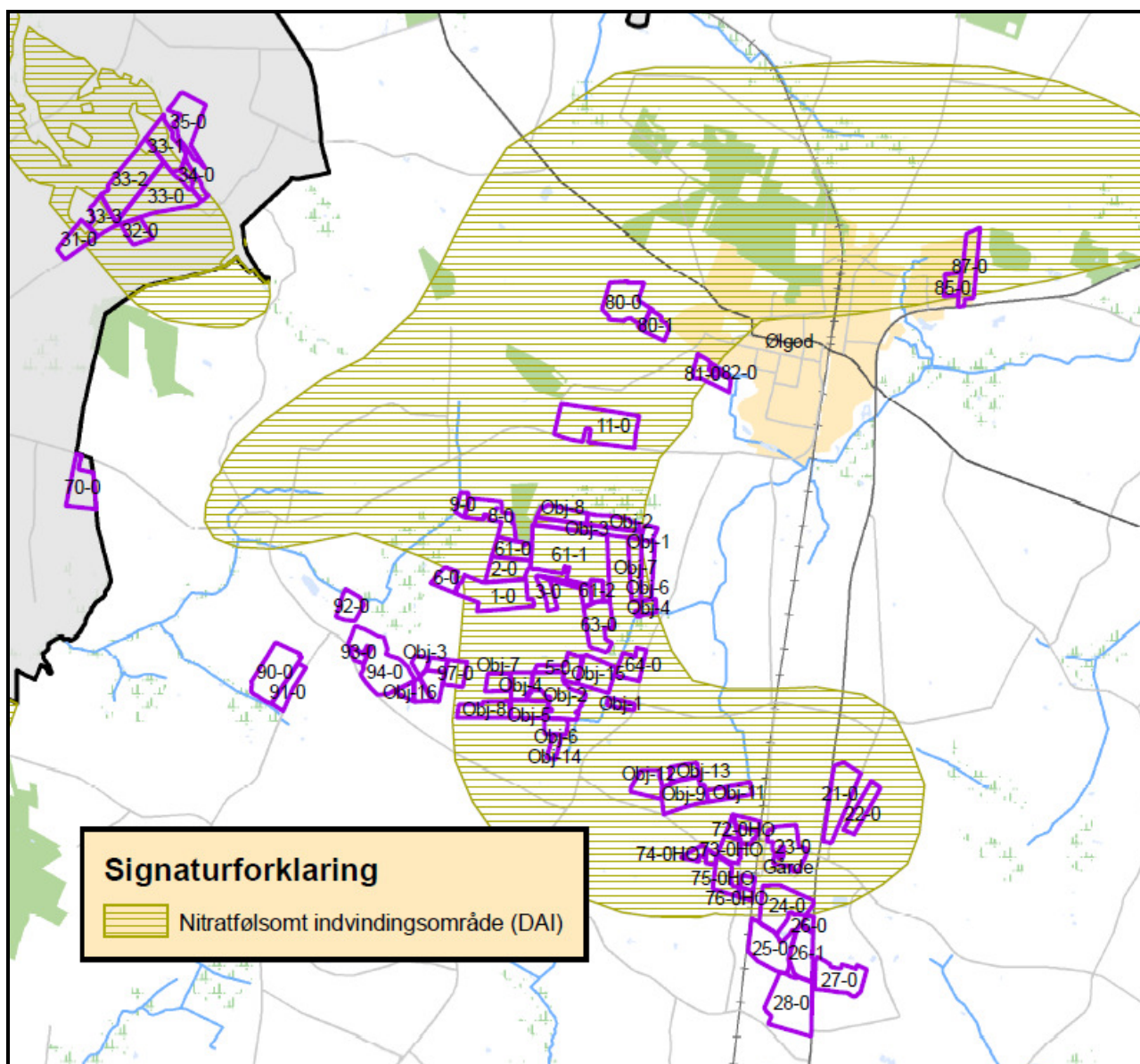
Areal til udbringning	108 ha
N-udvaskning i ansøgt drift med husdyrgødning	65,2 kg N/ha/år
Samlede påvirkning af Natura 2000 området, hele projektet (108 ha x 0,37 x 65,2 kg N/ha/år)	2.605,4 kg N/år
Ansøgt N-bidrag fra hele projektet af det samlede N-bidrag	0,06 %

Ifølge beregningerne vil bidraget fra det ansøgte udgøre ca. 0,1 % af den samlede udvaskning til Ringkøbing Fjord og 0,06 % af den samlede udvaskning til Grådyb i Vadehavet.

I henhold til ovenstående vurderer Varde Kommune, at denne miljøgodkendelse ikke vil medføre målbare ændringer i næringsstofkoncentrationen i hverken Ringkøbing Fjord eller Grådyb i Vadehavet, og at projektet hverken isoleret set, eller i kumulation med andre projekter vil påvirke de internationale naturbeskyttelsesområder ved Ringkøbing Fjord eller Vadehavet væsentligt som følge af udvaskning af nitrat fra husdyrbrugets arealer.

6.24 Nitrat til grundvand

275,14 ha af husdyrbrugets udbringningsarealer er beliggende i nitratfølsomt indvindingsområde, se figur 17.

Figur 17. Udbringningsarealernes beliggenhed i forhold til nitratfølsomt indvindingsområde

Udvaskning af kvælstof fra rodzonen for disse arealer ligger mellem 45-57 mg nitrat pr. liter. Dette er en reduktion på -2 til - 5 mg nitrat pr. liter i forhold til nudriften.

Loven fastlægger, at hvis udvaskningen af kvælstof fra rodzonen beregnes til at være over 50 mg nitrat/l i nudrift, må der ikke ske en merbelastning af grundvandet. Der etableres 13.0 % efterafgrøder som er med til at sikre at der ikke sker en merbelastning i ansøgt drift i forhold til nudrift.

Husdyrloven fastlægger, at hvis der foreligger en indsatsplan for grundvandsbeskyttelse, der omfatter et projekts udbringningsarealer, skal retningslinjer heri være styrende for miljøgodkendelse af projektet. Varde Kommune har ikke udarbejdet indsatsplaner til beskyttelse af grundvandet.

Samlet konkluderer Varde Kommune, at den ansøgte tilførsel af husdyrgødning, med de stillede vilkår, ikke vil udgøre en væsentlig risiko for forurening med nitrat af grundvandsforekomsterne i området.

6.25 Fosfor

Alle husdyrbrugets udbringningsarealer er beliggende indenfor oplande til Natura 2000 vandområder, der er overbelastet med fosfor.

Af ejendommens udbringningsarealer ligger 5,79 ha i "P-klasse 2", som er drænedegrøftede lavbundsarealer der er udenfor okkerklasse 1, og som afvander til overbelastet Natura 2000 område. For disse udbringningsarealer er der generelt krav om, at fosforoverskuddet ikke må øges. Alle 5,79 ha er beliggende i Ringkøbing-Skjern Kommune. De 5,79 ha er i mark 35-0 som oplyses som drænet.

De resterende 502,70 ha klassificeres som fosforklasse 0, hvor der ikke skal stilles krav til fosfortildelingen ud over de generelle harmoniregler.

Det fremgår af ansøgningsmaterialet, at kravet om, at fosforoverskuddet ikke må øges, er overholdt.

Dele af arealerne 9-0, 80-0, 81-0, 92-0, 94-0, 95-0 og 96-0 i Varde Kommune er lavbundsarealer, som ikke er omfattet af okkerklasse 1. I ansøgningen er det oplyst at arealerne ikke er drænedegrøftede. Der stilles derfor vilkår om, at arealerne ikke må være drænedegrøftede.

Varde Kommune vurderer, at der i den konkrete sag ikke er forhold, som kan begrunde en fravigelse af det generelle beskyttelsesniveau vedrørende fosfor.

Fosfortildelingen til arealerne stiger som følge af denne miljøgodkendelse fra i alt 16.623,44 kg P til i alt 16.737,51 kg P. Det svarer til en stigning på i alt på 114,07 kg P /år.

Ansøgningsprogrammet beregner på baggrund af ovenstående at der på husdyrbruget vil være en gennemsnitlig fosforfratørsel på 18,4 kg P/ha/år. Der bliver således i ansøgt drift tale om et P-overskud på 14,5 kg P/ha/år.

Ansøgningsprogrammet udregner på den baggrund at der maksimalt må tildeles udbringningsarealerne 15,0 kg P. Der tilføres 14,5 kg P. Dette er 0,5 kg P mindre end tilladt.

Det generelle beskyttelsesniveau for fosfor er derfor overholdt.

I henhold til oplysninger fra Miljøcenter Ribe er den samlede årlige fosfortilførsel til Vadehavet fra kilder i det tidligere Ribe Amt og fra landområder i det tidligere Vejle og Sønderjyllands amter på 250 tons. Tallet er et gennemsnit over tilførslen for årene 2001-2005.

I henhold til oplysninger fra Miljøcenter Ringkøbing er den gennemsnitlige tilførsel af fosfor fra land til Ringkøbing Fjord 139 tons. Tallet er et gennemsnit over tilførslen for årene 2000-2004.

Der findes for tiden ingen beregningsværktøjer, som kan beregne hvor stor en del af det overskydende fosfor, som vil blive udvasket.

Ingen af bedriftens udbringningsarealer har en hældning på mere end 6 grader, hvorfor Varde Kommune ikke vurderer at der er fare for overfladeafstrømning ved overholdelse af de generelle bræmmekrav.

I basisanalysen for vand- og naturplanerne for Vadehavet fremgår det, at tilførslen af fosfor er reduceret siden begyndelsen af 1980-erne, og at det forventes at tilførslen fortsat vil falde frem mod 2015.

I basisanalysen for vand- og naturplanerne for Ringkøbing Fjord fremgår det, at tilførslen af fosfor er reduceret siden begyndelsen af 1980-erne.

Husdyrbestanden og dyretrykket i oplandet forventes ikke at stige væsentligt på grund af reglerne om at der skal anvendes et givet udbringningsareal til en given husdyrproduktion.

Dyreenhedsdefinitionerne for kvæg og mink er ændret, hvilket medfører at disse husdyrbrug skal supplere deres udbringningsarealer med en formindsket tildeling af fosfor pr hektar til følge.

Varde Kommune vurderer på baggrund af ovenstående at det ansøgte projekt hverken isoleret set eller i kumulation med andre projekter vil bevirke at fosforindholdet i Vadehavet og Ringkøbing Fjord vil ændres målbart, og at det derfor ikke vil påvirke de internationale naturbeskyttelsesområder væsentligt som følge af udvaskning af fosfor.

6.26 Påvirkning af "Bilag IV arter"

Anlægget

I henhold til § 11 i "Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområde samt beskyttelse af visse arter" er der indført en streng beskyttelse af en række dyre- og plantearter, uanset om de forekommer inden for et beskyttelsesområde eller udenfor. Disse arter fremgår af direktivets bilag IV og kaldes derfor bilag IV-arter. For en række arters vedkommende har Varde Kommune intet kendskab til arternes udbredelse i området, det gælder f.eks. løgfrø, markfirben og alle arter af småflagermus.

Spidssnudet frø og birkemus er begge arter der er listet på bilag IV. Spidssnudet frø er almindelige udbredt i Varde Kommune. Spidssnudet frø forventes at forekomme i forbindelse med naturområder i Varde Kommune, hvor der er egnede leveforhold for spidssnudedede frøer. Det er Varde Kommunes vurdering at udvidelsen ikke vil medføre nogen væsentlig påvirkning af spidssnudet frø på grund af den store forekomst af arten i Varde Kommune.

Birkemus er registreret få steder i Varde Kommune. Nærmeste lokalitet, hvor der er registreret birkemus, er ca. 10,5 km sydvest for ejendommen. Det er Varde Kommunes vurdering at udvidelsen ikke vil medføre nogen væsentlig påvirkning af birkemusen på grund af den store afstand til den nærmeste lokalitet hvor birkemusen er registreret.

Varde Kommune vurderer i øvrigt at udvidelsen kan gennemføres uden at påvirke nogen af de listede arter på bilag IV i direktivet væsentligt.

For bilag IV-arter kan småflagermus, markfirben, odde, spidssnudet frø og strandtudse tænkes at forekomme i Ringkøbing-Skjern Kommune. På grundlag af nuværende viden har Ringkøbing-Skjern Kommune vurderet, at husdyrbrugets drift af udbringningsarealer i Ringkøbing-Skjern Kommune ikke vil medføre negativ påvirkning af Bilag IV-arter.

Udbringningsarealer

Spidssnudet frø er almindeligt forekommende i Varde Kommune. For at sikre frøens levesteder ikke bliver negativt påvirket af udbringningen af husdyrgødning, stiller Varde Kommune vilkår om, at der skal etableres 2 m dyrkningsfrie bræmmer rundt om § 3 beskyttede søer i henhold til Naturbeskyttelsesloven, se afsnit 4 for vilkår.

Der er ingen § 3 søer indenfor udspretningsarealerne, men der er § 3 søer ved siden af nogle af udspretningsarealerne (25-0, 44-0 og mellem Obj 2 og Obj 5.)

Nærmeste lokalitet, hvor der er registreret birkemus, er ca. 7,5 km vest for udbringningsarealerne. Det er Varde Kommunes vurdering at udbringning af husdyrgødning ikke vil medføre nogen væsentlig påvirkning af birkemusen på grund af den store afstand til den nærmeste lokalitet hvor birkemusen er registreret.

Det er Varde Kommunes vurdering at den ansøgte udbringning af husdyrgødning med de stillede vilkår ikke vil medføre nogen væsentlig påvirkning af spidssnudet frø på grund af den store forekomst af arten i Varde Kommune.

Det er Varde Kommunes vurdering at den ansøgte udbringning af husdyrgødning ikke vil medføre nogen væsentlig påvirkning af birkemusen på grund af den store afstand til den nærmeste lokalitet hvor birkemusen er registreret.

Varde Kommune vurderer i øvrigt at udbringning af den ansøgte mængde husdyrgødning kan gennemføres uden at påvirke nogen af de listede arter på bilag IV i direktivet væsentligt.

6.27 Udbringningsarealer – øvrige forhold

Natura2000-områder

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer er beliggende i – eller i nærheden af - Natura2000-områder.

§ 7-områder

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer er beliggende i – eller indenfor 300 meter fra områder, som er omfattet af husdyrlovens § 7.

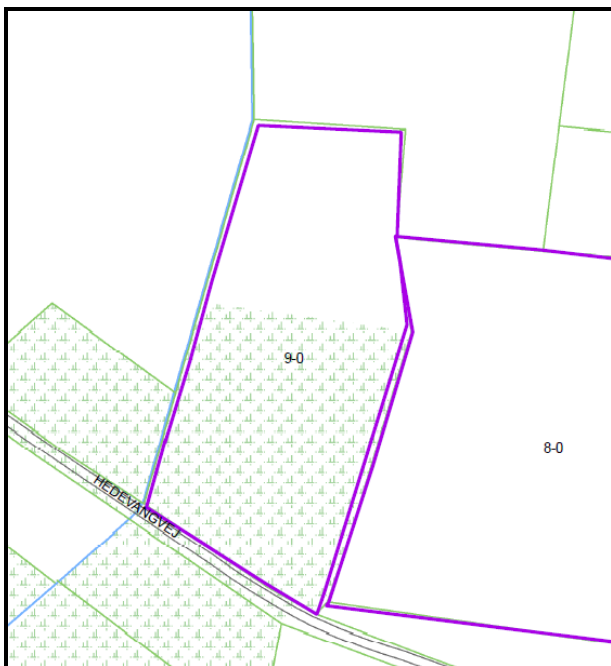
Kommune vurderer, at de almindeligt gældende regler for udbringning af husdyrgødning er tilstrækkelige til at sikre, at § 7-områderne ikke påvirkes negativt som følge af udbringning af husdyrgødning.

§ 3-områder

Der verserer en statussag på § 3 arealer på mark 64-0, 63-0, 9-0 og 94-0. Kommunen har truffet afgørelse om status og dette svar er afgivet under forudsætning af, at kommunens afgørelse stadfæstes af Natur-og Miljøklagenævnet, der pt. behandler en klage over kommunens afgørelse.

Miljøgodkendelsens vilkår til drift af de ovennævnte marker kan ændres, hvis der er medhold i klagen over Varde Kommunes status afgørelse.

Mark 9-0 skal henligge i vedvarende græs med en maksimal omlægning hvert 10 år (tidligst 2020). Engen kan gødskes med op til 1,33 DE/ha/år (middel udbytte) under forudsætning af at der anvendes slangeudlagt (og dermed forsuret) gylle. (se figur 18)

Figur 18. Mark nr. 9-0 vedvarende græs med husdyrtryk på 1,33 DE/ha med forsuret gylle

Mark 94-0: De yderste 0,65 ha af det § 3 registrerede areal kan anvendes sammen med det ikke registrerede areal som ansøgt. Resterende del af det registrerede areal skal henligge i vedvarende græs med en maksimal omlægning hvert 10 år (tidligst 2020). Engen kan gødskes med op til 1,33 DE/ha/år (middel udbytte) under forudsætning af at der anvendes slangeudlagt (og dermed forsuret) gylle. (se figur 19)

Figur 19. Mark nr. 94-0 område med husdyrtryk på 1,33 DE/ha med forsuret gylle – vedvarende græs

Mark 64-0: Skal henligge i vedvarende græs uden omlægninger. Engen kan gødskes med op til 0,66 DE/ha/år (lavt udbytte) under forudsætning af at der anvendes slangeudlagt (og dermed forsuret) gylle. (se figur 20)

Figur 20. Mark nr. 64-0 område med husdyrtryk på 0,66 DE/ha med forsuret gylle – vedvarende græs

Mark 63-0: Ingen gødskning af det § 3 registrerede areal. Skal henligge i vedvarende græs. Marken er blevet udtaget fra udbringningsarealerne.

Bræmmer: Der skal etableres bræmmer på mark 81-0 mod øst. Der skal etableres bræmme mark 82-0 mod nordøst (uden for det opdyrkede § 3 registrerede areal). Der skal etableres bræmmer langs obj-1 og obj-2 matrikel 3x og 3t Vestkær by, Ølgod (der findes flere med samme marknavn). Der skal etableres bræmme langs § 3 arealerne på mark 63-0 og 64-0. (Se figur 21, 22 og 23.)

For alle bræmmer gælder, at gylle skal nedfældes (også i vintersæd og lign.) eller forsures. Bræmmerne skal have en bredde på 10 meter.

Figur 21. 10 meter bræmme ved mark 81-0 og 82-0 kun nedfældning eller forsuret gylle

Figur 22. 10 meter bræmme ved mark obj-1 og obj-2 kun nedfældning eller forsuret gylle

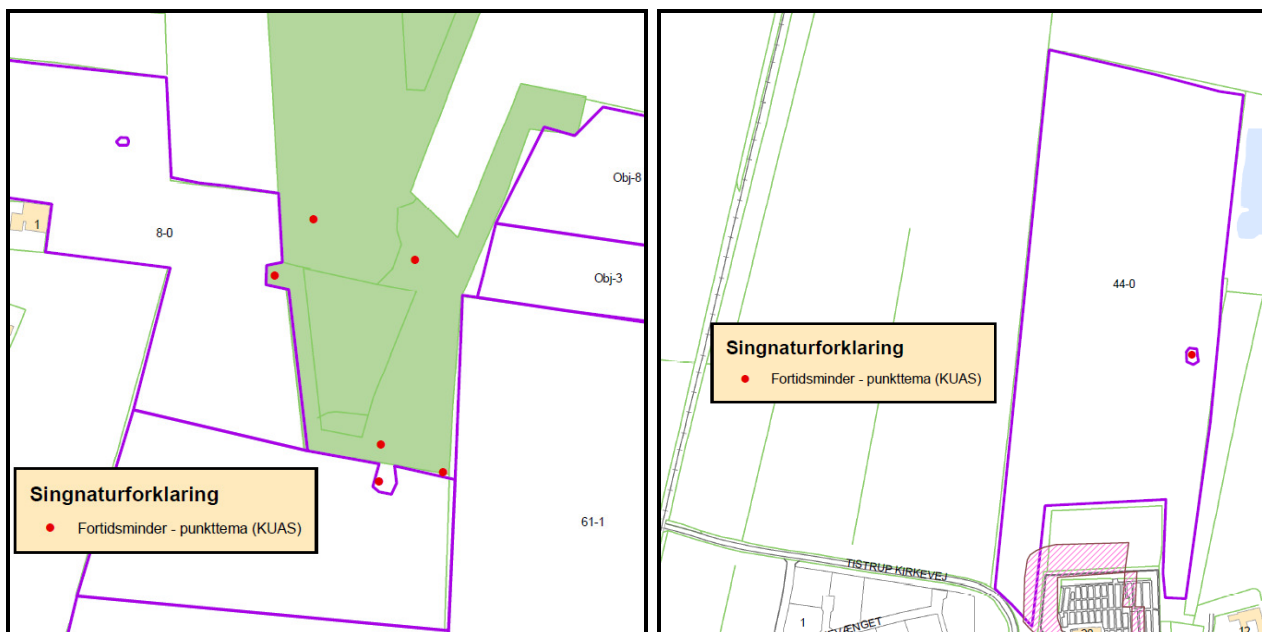
Figur 23. 10 meter bræmme ved mark 63-0 og 64-0 kun nedfældning eller forsuret gylle

Fredede områder

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer er beliggende i – eller i nærheden af – fredede områder.

Fortidsminder og diger

Alternativt: Der er registreret et fortidsminde ved mark 8-0 og 61-0 og i mark 44-0, se figur 24.

Figur 24. Fortidsminder ved mark 8-0, 6-1 og 44-0.

Der er registreret fredede diger langs markerne 1-0, 6-0, 8-0, 11-0, 44-0, 61-0, 62-0, 80-0, 80-1, 81-0 og 90-0 som er ejet og forpagtet i Varde Kommune. Der er kenskab til 2 digegennembrud mellem mark 80-0 og 81-0, som behandles af Varde Kommune.

Varde Kommune gør opmærksom på, at der i henhold til § 29 i Museumsloven ikke må foretages jordbehandling, gødes eller plantes (herunder også juletræer og lignende) på gravhøje og indenfor en afstand af 2 m fra dem. Jævnfør § 18 i Lov om Naturbeskyttelse må der endvidere ikke etableres ny beplantning eller foretages lignende ændring i tilstanden af arealet indenfor 100 meters afstand fra gravhøje, medmindre kommunen meddeler dispensation hertil.

Fredede diger må ikke ændres eller fjernes uden kommunens tilladelse.

Vandløb

Der er ingen beskyttede vandløb i – eller grænsende op til - husdyrbrugets udbringningsarealer.

Varde Kommune vurderer samlet at den ansøgte mængde husdyrgødning ved overholdelse af de stillede vilkår kan udbringes på arealerne omfattet af denne miljøgodkendelse, uden at ovennævnte beskyttelser påvirkes væsentligt.

6.28 Vurdering af 3. mandsarealer

Ansøger har indgået aftale om afsætning af husdyrgødning svarende til biogas (192 DE) til Tinghøjvej 7, 6870 Ølgod (86,56 DE), til Hoddemarkvej 2, 6870 Ølgod (64,14 DE) og til Tinghøjvej 1, 6850 Ølgod (35,90 DE). Tinghøjvej 7 og Tinghøjvej 1 har en arealgodkendelse fra 2009. Der er søgt om arealgodkendelse af Hoddemarkvej 2 som behandles sideløbende til denne miljøgodkendelse.

Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Med begrebet "bedst tilgængelig teknologi" menes den teknik, som mest effektiv giver et højt beskyttelsesniveau for miljøet som helhed, og som samtidig er afvejet i forhold til fordele og økonomiske udgifter. Jævnfør Husdyrlovens § 19 skal kommunen sikre sig, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik.

I Varde Kommunes vurdering af BAT indgår bl.a.

- BREF-dokumentet (EU-kommissionens referencedokument for BAT vedrørende intensiv hold af svin og fjerkræ)
- Miljøstyrelsens Teknologiliste
- Miljøstyrelsens Teknologiblade
- Miljøstyrelsens vejledende BAT-standardvilkår

I Varde Kommunes BAT-vurdering indgår disse hovedpunkter:

- Ammoniak
- Nitrat
- Fosfor
- Fodringsstrategi
- Management
- Forbrug af vand og energi
- Opbevaring af husdyrgødning
- Udbringning af husdyrgødning

I de følgende afsnit følger ansøgers oplysninger om anvendelse af BAT, samt Varde Kommunes vurdering af om ansøger lever op til det niveau, som Varde Kommune fastlægger som BAT-niveauet for projektet.

6.29 BAT - Ammoniak

Ansøgeren har beregnet projektets BAT-emissionsniveau ud fra Miljøstyrelsens "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)", se tabel 12. For at se udregninger af de enkelte tal, se bilag 1.*

Antal dyr og stald	Emissionsgrænseværdi Uden korrektion (Kg NH₃-N/dyr)	Korrigeret emissionsgrænseværdi Kg NH₃-N/dyr	Total Kg NH₃-N for dyregruppen
2220 søer Kassestier delvist spaltegulv Eksisterende stald	0,75	0,75	1.665
1280 søer Kassestier, fuldspalte Eksisterende stald	1,43	1,43	1.930
713 søer Løbe/drægtig, ind. fuldspalte Eksisterende stald	2,48	2,48	1.768
454 søer Løbe/drægtig, ind. delspalte	1,74	1,74	790

Eksisterende stald			
733 søer Løbe/drægtig, Løs, delspalte Eksisterende stald	2,11	2,11	1.547
77.500 Smågrise, delvis spaltegulv Eksisterende stald	0,043	0,021*	1.628
1.600 søer Løbe/drægtig Ny stald	2,52	1,764*	2.822
22.500 smågrise, delvis spaltegulv Ny stald	0,0366	0,0161*	362
Total BAT emissionsniveau for projektet			12.512
Projektets reelle ammoniakemission			12.101
BAT-niveauet er overholdet med			411

Tabel 12. Beregning af projektets BAT-emissionsniveau

BAT-emissionsniveauet for projektet er beregnet til 12.512 kg NH₃-N og projektets reelle ammoniakemission er på 12.101 kg NH₃-N. Projektet har således en total ammoniakemission, der er 411 kg NH₃-N mindre end det beregnede BAT-emissionsniveau.

Varde Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at ansøger lever op til lovgivningens krav om BAT på punktet ammoniak.

BAT-niveauet er opnået ved at der etableres gyllekøling i drægtighed-løbe og farestalden, at der foderoptimeres for smågrisene og søerne og at der er teltoverdækning på alle 4 gyllebeholdere.

6.30 BAT - Nitrat

Miljøstyrelsen har i "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik for husdyrbrug med konventionel hold af søer med pattegrise til fravæning og produktion af smågrise (gyllebaserede staldsystemer)" fra maj 2011 redegjort for, hvorfor de vurderer, at det niveau, som er opnåeligt ved anvendelse af BAT i relation til udvaskning af nitrat ved anvendelse af husdyrgødning i marken allerede er opnået via krav, som er fastsat i lovgivningen.

For udbringning af svinegylle gælder det at der højst må udbringes husdyrgødning svarende til 1,4 DE/ha (140 kg N/ha). Heraf skal landmanden indregne en udnyttelse på 75 % af den udbragte kvælstofmængde i sin gødningsnorm.

Varde Kommune tilslutter sig Miljøstyrelsens vurdering. Der er derfor ikke, efter Varde Kommunes opfattelse, grundlag for at stille yderligere vilkår til anvendelse af BAT med henblik på at begrænse nitratudvaskningen fra arealerne drevet under husdyrbruget. Ansøger lever dermed op til lovgivningens krav om BAT på punktet nitrat.

6.31 BAT - Fosfor

I henhold til Miljøstyrelsens "Vejledende emissionsværdier opnåelige ved anvendelse af bedst tilgængelige teknik (BAT)" fra maj 2011, må et husdyrbrug med konventionelt hold af søer med pattegrise til fravæning i gyllebaserede staldsystemer maksimalt udlede 23 kg P/DE ab lager. Et husdyrbrug med konventionel produktion af smågrise må maksimalt udlede 27,8 kg P/DE ab lager.

Beregning af BAT-niveau for Tinghøjvej 8 og 10.

816,07 DE i søer med smågrise indtil 7,3 kg:	816,07 DE x 23 kg P/DE =	18.769,61 kg P
246,97 DE i smågrise:	246,97 DE x 27,8 kg P/DE =	6.865,77 kg P
BAT-niveau for ejendommen:		25.635,38 kg P

Den elektroniske ansøgning viser, at husdyrgødningen fra Tinghøjvej 8 og 10 i ansøgt drift indeholder 16.737.51 kg P. Dette er mindre end det beregnede BAT-niveau for husdyrbruget.

Varde Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at ansøger lever op til lovgivningens krav om BAT på punktet ammoniak.

6.32 BAT – Fodringsstrategi

Ansøger har nedsat indholdet af råprotein i foder således at der anvendes 133 g råprotein pr. FE.

Miljøstyrelsens vejledende BAT-standardvilkår og BREF-dokumentet behandler ikke fodringsstrategi til svinehold. På Miljøstyrelsens Teknologiblad "Reduceret tildeling af råprotein til malkekøer" fremgår det, at AAT-PBV-teknologien er en anerkendt teknologi til reduktion af ammoniak for kvæghold.

Beregninger har vist, at det ansøgte projekt lever op til Miljøstyrelsens vejledende BAT-emissionsniveau for ammoniak.

Varde Kommunen vurderer på den baggrund, og ud fra ansøgers tiltag på punktet fodringsstrategi, at det ansøgte projekt lever op til det niveau, som Varde Kommune fastsætter som BAT-niveauet for projektet. Ansøger lever dermed op til lovgivningens krav om BAT på punktet fodringsstrategi.

6.33 BAT - Management

Ansøger beskriver management således:

Den daglige drift er tilrettelagt ud fra principperne om godt landmandskab og ansvarlig driftsledelse, således anlægget giver anledning til mindst mulig miljøbelastning og færrest mulige gener for omgivelserne.

Dette søges opnået dels ved reduceret vand- og energiforbrug jf. ovenstående, dels ved reduktion af ammoniakfordampning fra stalde. Desuden fokuseres der også på, ved god hygiejne og bekæmpelsesmidler, at holde skadedyr fra ejendommen. Alle medarbejdere er instrueret i forsvarlig håndtering af forurenende stoffer herunder gylle, pesticider og brændstof.

Al produktion tilrettelægges således, at belastning af den enkelte medarbejder mindskes i henhold til APV.

Medicinforbruget søges minimeret ved systematisk sundhedsrådgivning med dyrlæge.

Bedriftens medarbejdere uddannes løbende gennem kurser og efteruddannelse og medarbejdere er orienteret om, at ejendommen er miljøgodkendt og hvilket vilkår der er stillet til driften i den forbindelse.

Der er lavet udkast til beredskabsplan, så forholdsreglerne i forbindelse med uheld med gylle eller brand er beskrevet, og medarbejderne er orienteret om indholdet i beredskabsplanen, der ajourføres årligt eller når vigtige telefonnumre ændres.

Medarbejdere holdes ajour med nye krav og regler på regelmæssige personalemøder.

Der foretages daglig kontrol og løbende vedligeholdelse af anlægget, og en gang årligt bliver foderanlægget gennemgået af leverandør.

Rengøring og desinficering

Vandforbruget ved rengøring af stalde minimeres ved at iblødsætte staldene og derefter vaske med højtryksrensere. Der bruges koldt vand og ved udbrud af sygdomme kan det være nødvendigt at desinficere stalde i forbindelse med rengøring. I sådanne tilfælde vil desinficering kun foregå med godkendte midler.

Overbrusning i svinestalde

Der er overbrusning i alle stalde. Overbrusning benyttes efter forskriften i lov om indendørshold af søer og gylte. I staldene bliver overbrusningen brugt til at styre dyrenes gødningsadfærd, og til nedkøling af dyrene i varme perioder. Ved at overbrusningen er placeret over spaltearealet viser forsøg at det faste gulv holdes fri for gødning. På varme dage øges intensiviteten af overbrusningen.

Generelt

På bedriften identificeres og implementeres uddannelses- og træningsprogrammer for bedriftens medarbejdere. Landbrugselever følger uddannelse på landbrugsskole. Uddannede og andet personale deltager i relevante kurser, årskongresser og relevante erfagrupper.

Der føres journal og årligt regnskab over vand- og energiforbrug, mængde af husdyrfoder, opstået spild og spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne.

I både smågrise- og farestald er stier indrettet efter bedst tilgængelige managementsystem. Der anvendes således staldsystemer som medfører godt landmandsskab. Staldsystemerne med delvis spalter medfører hensyn til miljø uden væsentlige meromkostninger for landmanden.

Til håndtering af ikke planlagte emissioner og hændelser er der en nødfremgangsmåde. Der iværksættes et reparations- og vedligeholdelsesprogram for at sikre, at bygninger og udstyr er i driftsklar stand, samt at faciliteterne holdes rene. Gennem daglige rutiner kontrolleres om bygninger og udstyr er driftsklar.

Aktiviteter på anlægget planlægges, så som levering af materialer og fjernelse af produkter og spild. Der er faste aftaler om levering af foder, afhentning af døde dyr og bortskaffelse af affald.

Der udarbejdes gødnings- og sprøjteplaner på bedriften af planteavlskonsulent, hvori korrekt gødning af markerne planlægges.

Bedste tilgængelige staldteknologi

Til søer, smågrise og slagtesvin findes følgende teknologiblade

Svovlsyrebehandling af gylle

Køling af gylle i svinestalde

Luftrensning

Delvist fast gulv

Der anvendes foderteknologier og gyllekøling til at overholde det generelle ammoniakkrav og BAT-niveauet.

Derudover er der valgt delvis fastgulv i den nye drægtighedsstald, som har en lav ammoniak- og lugtemission end fuldspaltegulv.

Bedst tilgængelige stald teknologi fravalgt

Svovlsyrebehandling af gylle er fravalgt da det har en meget stor etableringsomkostning, samt det ikke vil være muligt at etablere i det pågældende anlæg.

Derudover skal der leveres gylle til biogas, hvorved det ikke vil være muligt at forsure gyllen.

Luftrensning er fravalgt da luftrensning ikke er nødvendigt for at overholde kravene til ammoniakfordampning fra anlægget.

Forslag til BAT for svin og fjerkræ ifølge BREF-dokumentet er:

- Udannelse af medarbejdere
- Journal over forbruget af vand, energi, foder, spild samt spredning af gødning på markerne
- Nødfremgangsmåde til at håndtere uheld
- Reparations- og vedligeholdelsesprogram for at sikrer driften og renholdelse af bygninger og udstyr
- Planlægning af logistik såsom levering af materiale og fjernelse af produkter og spild
- Planlægge korrekt gødsning af markerne

Varde Kommune vurderer, at ansøgeren har indført en gennemgribende managementsystem. Ansøgers tiltag på punktet management lever op til det niveau, som Varde Kommune fastsætter som BAT-niveauet for projektet, blandt andet baseret på punkterne i BREF-dokumentet. Ansøger lever dermed op til lovgivningens krav om BAT på punktet management.

6.34 BAT - Forbrug af vand og energi

Ansøger har i det daglige fokus på at minimere vandforbruget i forbindelse med den daglige drift, herunder bl.a. vask og rengøring, forbrug til dyr m.m.

Staldene bliver kontrolleret dagligt, og hvis der opstår utilsigtet og synligt vandspild vil det blive opdaget og repareret med det samme.

Stiger vandforbruget vil rørsystemet blive gennemgået og kalibreret om nødvendigt, så en evt. lækage vil blive stoppet hurtigst muligt.

Af vandbesparende foranstaltninger er der i nye og eksisterende staldafsnit fortrinsvis etableret drikkekopper eller drikkenipler over krybber, som minimerer vandspild. Defekte drikkekopper udskiftes. Drikkeniplerne er placeret i fodertrugene for at vandspildet minimeres

Rengøring af stalde og udstyr foregår med højtryksrensere efter hver produktionscyklus. Der udføres regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild, ligesom vandforbruget registreres gennem målinger af forbrug. Lækager detekteres og repareres

Eksisterende og nye ventilatorer er energibesparende med frekvensregulering og multistep. En gang hvert kvartal renses samtlige ventilationsafkast for snavs, så stigning i elforbruget undgås pga. tilsmudsning.

Der anvendes energisparepærer i ny belysning. En gang hvert kvartal rengøres samtlige armaturer, hvilket sikrer god lysstyrke i staldene med færre armaturer.

I tilfælde af strømsvigt er der sikring af strøm til produktionsanlægget fra nødstrømsanlæg.

Der er "huler" til smågrisene ved faresøerne, dette mindsker forbrug af energi til opvarmning.

Der opnås ifølge ansøger en energimæssig besparelse ved opvarmning, da nedstøbte slanger i gulv sørger for transport af varme fra staldafsnit med høj belægning til staldafsnit med mindre belægning. Den ansøgte produktion kræver forholdsvis mindre energi til ventilation, da der ventileres mindre ved søer i forhold til smågrise/slagtesvin.

Forslag til BAT til svin og fjerkræ ifølge BREF-dokumentet er:

- Reduktion af vandforbruget ved at anvende højtryksrensere til rengøring af staldene
- Registrering af vandforbrug
- Regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget
- Detektion og reparation af lækager
- Naturlig ventilation
- Optimering af ventilationssystemet
- Hyppige eftersyn og rengøring af luftkanaler
- Anvendelse af lav-energibelysning

Varde Kommune vurderer, at ansøgers tiltag på punktet forbrug af vand og energi lever op til det niveau, som Varde Kommune fastsætter som BAT-niveauet for projektet, blandt andet baseret på punkterne i BREF-dokumentet. Ansøger lever dermed op til lovgivningens krav om BAT på punktet forbrug af vand og energi.

6.35 BAT – Opbevaring af husdyrgødning

Ansøgers tiltag:

Ansøger har oplyst, at der etableres teltoverdækning på gyllebeholderne og at der føres logbog over gyllebeholder og lagerregnskab.

- Flydende husdyrgødning opbevares i tætte gylletanke og udbringes på markerne ud fra afgrødens behov på den enkelte mark. Herved optimeres optagelsen af næringsstoffer og udvaskningen af nitrat samt udledningen af fosfor minimeres.
- Årligt efterses tæthed af overjordisk del og kabler på gyllebeholdere for intakt beskyttelse og eventuelle brud. Ved skader kontaktes leverandøren.
- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle.
- Tanken er tilmeldt de lovpligtige eftersyn, hvilket betyder, at tanken hvert 10. år bliver kontrolleret af autoriseret kontrollant for, om tanken opfylder krav til holdbarhed, tæthed og styrke.

Forslag til BAT til svin og fjerkræ ifølge BREF-dokumentet er:

- Stabil og tæt gyllebeholder, der efterses hvert år

- Omrøring kun lige før tømning
- Fast låg
- Flydelag
- Betonbund med opsamlingsbeholder for fast møg
- Placering af markstak langt fra naboer, vandløb og markdræn
- Mekanisk adskillelse af gyllen
- Anaerob behandling i et biogasanlæg
- Aerob behandling af den flydende del

Beregninger har vist, at det ansøgte projekt, omfattende både stalde og lagre, lever op til Miljøstyrelsens vejledende BAT-emissionsniveau for ammoniak.

Varde Kommunen vurderer på den baggrund, og ud fra ansøgers tiltag på punktet opbevaring af husdyrgødning, at det ansøgte projekt lever op til det niveau, som Varde Kommune fastsætter som BAT-niveauet for projektet. Ansøger lever dermed op til lovgivningens krav om BAT på punktet opbevaring af husdyrgødning.

6.36 BAT – Udbringning af husdyrgødning

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, så mængden af handels- og husdyrgødning er tilpasset afgrødens behov. I planen tages der hensyn til bonitet, sædskifte, planternes udbytte og kvælstofudnyttelse.

Husdyrgødning udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer.

Husdyrgødning udbringes under hensyn til generelle regler, og foregår i videst mulig omfang efter godt landmandskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv.

Gyllen udbringes med slæbeslanger i afgrøderne eller nedfældes i sort jord forud for etablering af vårsæd og i græs.

Der kan forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvor der er udbragt husdyrgødning. Omfanget vil afhænge af temperatur, vindforhold og evt. nedbør. Eftersom gylle udbringes på veletablerede afgrøder med slæbeslanger eller nedfældes, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre ammoniakfordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Der udbringes ikke husdyrgødning på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der er ingen stærkt hældende arealer eller vandløb nær udbringningsarealerne.

Når der udbringes husdyrgødning og efterfølgende suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 10-20 pct. mindre kvælstof end den økonomisk optimale mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødning. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering af sædskifte og benytte de mest optimale vejrforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest muligt og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig.

Der vil være lugtgener i forbindelse med udbringning af gylle på udbringningsarealerne.

Udbringningen af husdyrgødning vil være begrænset til få dage om året og arbejdet foretages, så vidt det er muligt, indenfor normal arbejdstid.

Ved udbringning af husdyrgødning tages der hensyn til naboer.

Pumpning og håndtering af husdyrgødning i øvrigt foregår normalt indenfor normal arbejdstid.

Miljøstyrelsen har i maj 2011 redegjort for, hvorfor de vurderer at den gældende lovregulering er BAT for så vidt angår ammoniakfordampningen i marken, og der er derfor ikke efter

Miljøstyrelsens opfattelse grundlag for at fastlægge vilkår begrundet i BAT i relation til udbringning af husdyrgødning.

Varde Kommune tilslutter sig Miljøstyrelsens vurdering. Der er derfor ikke, efter Varde Kommunes opfattelse, grundlag for at stille yderligere vilkår til anvendelse af BAT med henblik på at begrænse ammoniakfordampningen fra arealerne i forbindelse med udbringning af husdyrgødning. Ansøger lever dermed op til lovgivningens krav om BAT på punktet udbringning af husdyrgødning.

6.37 Samlet BAT-vurdering

Som der er redegjort for i de foregående punkter, lever ansøger op til Varde Kommunes fastsatte BAT-niveau for projektet. Varde Kommune vurderer på den baggrund, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik i henhold til § 19 i Husdyrloven.

7 Egenkontrol

Ansøgerens redegørelse for egenkontrol på ejendommen:

På ejendommen bliver der udarbejdet sprøjteplaner så der ikke anvendes flere kemikalier end højst nødvendigt.

Husdyrbruget varetager selv en del af kontrollen af den daglige drift som er følgende:

Staldene kontrolleres dagligt, og der udføres små reparationer med det samme eller tilkaldes service.

Den daglige drift af ejendommen drives efter princippet 'et godt landmandskab og ansvarlig driftsledelse', således at anlægget giver mindst mulig miljøbelastning og færrest gener for omgivelserne. Markdriften søges tilrettelagt således, at udvaskningen af næringsstoffer minimeres og overfladisk afstrømning undgås.

Personalet på ejendommen bliver løbende efteruddannet, og der er flere fagkonsulenter knyttet til ejendommen, som med faste intervaller gennemgår bedriften herunder optimering af fodersammensætningen. Yderligere er der fast dyrelægeaftale.

Opbevaring og håndtering af kemikalier på bedriften sker på forsvarlig vis.

Der tages i videst mulig omfang hensyn til naboer i forbindelse med udspredning af gylle.

Egenkontrollen på ejendommen omfatter følgende punkter:

For at kunne dokumentere at miljøgodkendelsen og lovgivningen overholdes er følgende til rådighed på kommunens forlangende:

- Opgørelse over foderforbrug
- Ajourført beredskabsplan
- CHR-registreringer
- Ajourført liste over apv-mappe
- Registrering af årligt forbrug af el.
- Dokumentation for bortskaffelse af affald
- Gyllebeholdere er tilmeldt 10 års kontrol
- Årligt udarbejdes "husdyrindberetning"
- Der føres sprøjtejournal
- Alle svin tilses minimum 1 gang dagligt

Registrering af elforbrug, foderforbrug, forbrug dieselolie samt vandforbrug

Varde Kommune har stillet vilkår til egenkontrol af gyllekøllinganlæg og til foderoptimering.

8 Foranstaltninger ved ophør af produktion

I tilfælde af produktionsophør vil gyllekanaler og gyllebeholdere blive tømte og rengjorte, så der ikke er fare for forurening med husdyrgødning.

Varde Kommune stiller vilkår om forhold der relaterer sig til ophør af driften, bl.a. at der ved ophør af driften, skal træffes de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare. Alle opbevaringsanlæg skal tømmes og rengøres, og ejendommen skal fremstå i miljømæssig god stand.

Kommunen vurderer, at tiltagene er tilstrækkelige til at afværge forureningsfare.

9 Alternative muligheder

Alternative løsninger har været diskuteret, men det vurderes at det ansøgte projekt tager hensyn til naboer og omgivende natur og miljø og opfylder kravene til en effektiv landbrugsproduktion. Det forventes, at det ansøgte projekt er fremtidssikret, og at det vil give gode arbejdsforhold for ejer og medarbejdere, og at det vil give en god dyrevelfærd for husdyrbruget.

0-alternativet vil betyde en fastholdelse af den nuværende produktion, indtil 1. januar 2013, eftersom ikke alle de drægtige søer er løsgående. Dette vil betyde en forringelse af dyrevelfærden og de miljømæssige tiltage, der ellers vil kunne foretages i anlægget i forbindelse med en renovering. Der vil alt andet lige være en bedre dyrevelfærd og sundhedsstatus ved at etablere en ny drægtighedsstald.

10 Nabohøring

Projektet har været sendt til høring hos følgende naboer i perioden fra den 17. juli 2012 til den 28. august 2012:

- Tindhøjvej 6, 6870 Ølgod
- Tindhøjvej 4, 6870 Ølgod
- Tindhøjvej 5, 6870 Ølgod
- Tindhøjvej 3, 6870 Ølgod
- Ringkøbing Kommune, Miljø og Natur, Kjærgaardsvej 8, 6950 Ringkøbing
- Varde Kommune, Tistrupkirkevej (Ejendomsnr.0110521)
- Adsbølvej 50, 6870 Ølgod
- Uglevej 6, 6854 Henne
- Hoddemarkvej 2, 6870 Ølgod
- Tindhøjvej 7, 6870 Ølgod.
- Tindhøjvej 1, 6850 Ølgod

Varde Kommune ikke modtaget bemærkninger fra naboer i forbindelse med nabohøringen. Varde Kommune har modtaget bemærkninger fra ansøgerens konsulent som er indarbejdet i miljøgodkendelsen og beskrevet i indledningen.

11 Samlet vurdering

På baggrund af ovenstående vurderer Varde Kommune, at det ansøgte projekt ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af miljøet, naturen og naboerne sammenholdt med den nuværende produktion, hvis de i miljøgodkendelsen opstillede vilkår overholdes.

Varde Kommune vurderer, at der kan meddeles tilladelse til det ansøgte da:

- Der er truffet de nødvendige foranstaltninger til, at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik.
- Husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.
- Udvidelse og drift af husdyrbruget ikke medfører væsentlige virkninger på miljøet.

Bilag 1 – Udregninger til BAT-niveauet for projektet (eksempel)

Antal dyr og stald	Emissionsgrænseværdi Uden korrektion (Kg NH ₃ -N/dyr)	Korrigeret emissionsgrænseværdi Kg NH ₃ -N/dyr	Total Kg NH ₃ -N for dyregruppen
2220 søer Kassestier delvist spaltegulv Eksisterende stald	0,75	0,75	1.665
1280 søer Kassestier, fuldspalte Eksisterende stald	1,43	1,43	1.930
713 søer Løbe/drægtig, ind. fuldspalte Eksisterende stald	2,48	2,48	1.768
454 søer Løbe/drægtig, ind. delspalte Eksisterende stald	1,74	1,74	790
733 søer Løbe/drægtig, Løs, delspalte Eksisterende stald	2,11	2,11	1.547
77.500 Smågrise, delvis spaltegulv Eksisterende stald	0,043	$(19,5-7,3) * (20,95+0,177 * (19,5+7,3)) / 628 = 0,499$ $0,043 * 0,499 = 0,021$	1.628
1.600 søer Løbe/drægtig Ny stald	2,52	$(2,53 - (((2,53 - 2,12) / (750 - 250)) * (260,6 - 250))) = 2,52$ $2,52 * 0,7 = 1,764$	2.822
22.500 smågrise, delvis spaltegulv Ny stald	0,0366	$(19,5-7,3) * (13,23+0,1872 * (19,5+7,3)) / 507 = 0,4391$ $0,0366 * 0,4391 = 0,0161$	362

Total BAT emissionsniveau for projektet	12.512
Projektets reelle ammoniakemission	12.101
BAT-niveauet er overholdet med	411

Bilag 2 – Hørings svar fra Ringkøbing-Skjern Kommune

Returadresse
Land og Vand, Landbrug
Toften 6, 6880 Tarm

Ringkøbing-Skjern Komm

Varde Kommune

Sendt pr mail til Ryan Metcalfe, e-mail:rydm@varde.dk

Sagsbehandler
Berith Bressendorff
Direkte telefon
99 74 17 81
E-post
Berith.bressendorff@rk
Dato
5. juli 2012
Sagsnummer
2012060661TA

Udtalelse fra Ringkøbing-Skjern Kommune jf. § 21 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (BEK nr. 294 af 31/03/2009)

Arealudtalelse for arealer beliggende i Ringkøbing-Skjern Kommune drevet af husdyrbruget på adressen Tingshøjvej 10, 6870 Ølgod. Udtalelsen er gældende for følgende arealer: (angivet på bilag 1).

Arealer beliggende i Ringkøbing-Skjern Kommune drevet af husdyrbruget på Tingshøjvej 10, 6870 Ølgod	Marknummer ifølge ansøgning	Anvendelse
Udbringningsarealer	31-0, 32-0, 33-0, 33-1, 33-2, 33-3, 34-0, 35-0, 50-0, 51-0, 52-0, 54-0, 55-0, 57-0, 58-0, 59-0 OG 70-0	Svarende til 1,4 DE/ha i svinegylle

1.1 Husdyrbruget på Tingshøjvej 10, Ølgod skal jf. ansøgningen overholde/drives med:

- På husdyrbrugets udbringningsarealer må der i alt udbringes svinegylle i alt svarende til 1,4 DE/ha.
- I husdyrbrugets efterafgrødegrundlag skal der etableres 3 % ekstra efterafgrøder (udover Plantedirektoratets til hver tid gældende krav om efterafgrøder).

Udover de vilkår der ifølge lovgivning og diverse vejledninger (lovpligtige vilkår) skal stille for at sikre at ovenstående overholdelse, ønsker Ringkøbing-Skjern Kommune, at følgende vilkår stilles i miljøgodkendelsen:

1.2 Vilkår:

- Ønskes udbringningsarealet ændret, skal det anmeldes til kommunen jf. kapitel 5 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (BEK. nr. 294 af 31. marts 2009). Kommunen vurderer herefter, hvorvidt de nye arealer er mere sårbare.

- Udbringning af husdyrgødning må ikke foretages, når jorden er mættet med vand, oversvømmet, frossen, eller dækket af sne, eller forud for varslede kraftige regnskyl/store nedbørsmængder.
- Udbringningsarealernes nitratudvaskning til overfladevandet må ikke overstige, hvad der svarer til et planteavlbrug i oplandet til Ringkøbing Fjord
- Ønskes markerne 70-0, 59-0, 55-0, 54-0, 51-0, 34-0, 33-1, 33,3 og 31-0 drænet/grøftet, skal det forinden anmeldes til Kommunen, der vurderer, hvorvidt dræningen/grøftningen kan finde sted inden for rammerne af denne miljøgodkendelse.

Miljøvurdering

2.1 Generelt

Følgende vedrørende arealberegningerne er oplyst til Ringkøbing-Skjern Kommune:

	Beregning af	Resultat
Fosfor	Krav om P-overskud overholdt	Ja
	Evt. yderligere reduktion nødvendig for at overholde kravet	-279,0 Kg P
	P-tilført pr. ha/år i ansøgt drift	32,8 Kg P/ha/år
	P-fracørsel, arealvægtet gennemsnit	18,3 Kg P/ha/år
	P-overskud/ha/år for ansøgte projekt	14,5 Kg P/ha/år
Nitratberegning overfladevand	DE reduktionsprocent	83,97 %
	DE max	1,1756 DE/ha
	DE reel	1,4 DE/ha
	Kg N/ha DE max	69,9 Kg N/ha
	Kg N/ha DE reel	69,9 Kg N/ha
Nitratberegning grundvand	Ansøgt	47-60 mg nitrat pr. liter
	Mærbelastning (ansøgt - nudrift)	-1 mg nitrat pr liter

2.2 Beliggenhed og planmæssige forhold

2.2.1 Beskyttelseslinier

Udbringningsarealerne ligger uden for beskyttelseslinjer for klitfredede arealer, strand, søer, åer, skove, fortidsminder og kirker. Anlægget ligger endvidere uden for kystnærhedszone.

Det er på baggrund af ovenstående Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at driften af arealerne ikke er i modstrid med de hensyn, der skal tages i forhold til ovennævnte emner.

2.2.2 Kulturmiljø

Området indeholder iht. Kommuneplan 2009 til 2021 ikke et særligt værdifuldt kulturmiljø. Det er derfor vurderet, at driften af arealerne ikke vil påvirke kulturmiljøet væsentligt.

På ejendommens arealer ligger der beskyttede diger efter Museumsloven § 29a. Der gøres opmærksom på, at digerne ikke må ændres, eller fjernes uden tilladelse fra Ringkøbing-Skjern Kommune.

Der findes gravhøje på mark 57-0 og ved ejendommens arealer og der gøres hermed opmærksom på, at der i henhold til § 29 f i Museumsloven ikke må foretages jordbehandling, gødes, eller plantes (herunder også juletræer og lignende) på gravhøje og inden for en afstand af 2 m fra dem. Jf. § 18 i Lov om naturbeskyttelse må der endvidere ikke etableres ny beplantning, eller foretages lignende ændringer i tilstanden af arealet inden for 100 m afstand fra gravhøje, medmindre Ringkøbing-Skjern Kommune meddeler dispensation hertil.

2.2.3. Placering i landskabet

Husdyrbruget ligger i landskabstyperne storbakket morænelandskab og overgangslandskab

Det storbakkede morænelandskab er karakteriseret ved store bakker og jævnt kuperede til flade landskaber. Det er overvejende en robust landskabstype og derfor som udgangspunkt principielt egnet for nyplacering eller udvidelse af eksisterende landbrug.

Overgangslandskaber er landskaber på grænsen mellem to forskellige landskabstyper. Det er overvejende en sårbar og følsom landskabstype og er derfor som udgangspunkt principielt uegnet for nyplacering og udbygning af store landbrug.

Det er på baggrund af ovenstående Ringkøbing-Skjern Kommunes samlede vurdering, at den ansøgte arealdrift ikke er i modstrid med ønsket om at bevare det åbne landskab og beskytte de landskabelige hensyn, der er beskrevet i kommuneplanens retningslinjer for udviklingen af Ringkøbing-Skjern Kommune.

Nogle af ejendommens arealer (32-0, 33-0, 33-2, 33-3) er beliggende inden for et område, der er reserveret til råstofinteresseområde ifølge Råstofplan 2008 for Region Midtjylland. Råstofgraveområder og råstofinteresseområder skal som udgangspunkt friholdes for aktiviteter, som varigt kan forhindre, eller besværliggøre senere råstofindvinding. Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at anvendelse af arealerne som udbringningsareal ikke kan betragtes som en aktivitet, som varigt kan forhindre, eller besværliggøre senere råstofindvinding. Den ansøgte anvendelse af arealerne vurderes således ikke at være i modstrid med Råstofplanen.

2.2.4. Lokalplan

Mark 55-0 er beliggende indenfor lokalplan 76 (vindmøllepark mellem Lyne og Sdr. Vium), som er udarbejdet på baggrund af ønsket om opførelse af vindmøller i området. Lokalplanområdet, der er på ca. 43 ha, ligger i landzonen og ifølge lokalplanen skal området fortsat anvendes til landbrugsformål.

Der må ikke foretages ændringer, så der sker en forringelse af de planmæssige forhold, der ligger til grund for områdets status.

På baggrund af ovennævnte og idet at der ikke bygges på ovennævnte arealer, er det Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at udbringningsarealernes fremtidige drift ikke vil være i modstrid med lokalplanens retningslinier.

2.3 Drift

Der er stillet vilkår om det maksimale antal dyreenheder pr. hektar, der må tilføres arealerne via husdyrgødning.

Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at en drift af arealerne i henhold til generel lovgivning, samt stillede vilkår er foreneligt med hensynet til beskyttelse af omgivelserne mod væsentlige gener og virkninger fra arealerne.

2.3.1 BAT – bedste tilgængelige teknik

Formålet med Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er, at medvirke til at værne om natur, miljø og landskab, så udviklingen af husdyrproduktionen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskers livsvilkår og for bevarelsen af

dyre- og plantelivet. Forebyggelse og begrænsning af forurening skal først og fremmest ske ved anvendelse af bedst tilgængelig teknik, herunder renere teknologi, dvs., eks. mindre forurenende anlæg, processer og råvarer. BAT er at betragte som en generel ikke stedbunden branchenorm. Dette betyder, at særlige følsomme, eller for den sags skyld robuste omgivelser ikke har indflydelse på niveauet ved fastlæggelse af BAT.

Udbringning af husdyrgødning

Ringkøbing-Skjern Kommune anser det for værende BAT, at man tager højde for udbringningsarealernes fysiske karakter i forbindelse med udbringning af husdyrgødning. Dvs., eks. jordtype, struktur og hældning samt forhold som regn, vanding og sædskifte. Der er stillet vilkår om, at udbringning af husdyrgødning ikke må foretages på frossen, vandmættet, oversvømmet, eller snedækket jord, samt forud for varsling om kraftig regn/nedbør. Vilkåret er stillet for at reducere unødigt forurening af vandmiljøet.

Konkluderende vurdering af BAT

På baggrund af ansøgers redegørelse for BAT inden for udbringning af husdyrgødning vurderes det, at den konkrete anvendelse af BAT lever op til det Ringkøbing-Skjern Kommune anser som værende BAT-standard for en ejendom med arealdrift.

2.4 Natur og vand

2.4.1 International natur – beskrivelse

Skjern Å:

De nærmeste udbringningsarealer i Ringkøbing-Skjern Kommune ligger ca. 10 km fra EF-habitatområdet Skjern Å (H61).

Udpegningen til habitatområde er foretaget på grundlag af følgende naturtyper og arter:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 61

Naturtyper:	Søbred med småurter (3130) Kransnålalge-sø (3140) Næringsrig sø (3150) Brunvandet sø (3160) Vandløb (3260) Tør hede (4030)	Surt overdrev (6230) * Tidvis våd eng (6410) Hængesæk (7140) Kildevæld (7220) * Rigkær (7230) Elle- og askeskov (91E0) *
Arter:	Grøn køllefildsmid (1037) Håvlampræt (1095) Bæklampræt (1096) Flodlampræt (1099)	Laks (1106) Damflagermus (1318) Odde (1355) Vandranke (1831)

Skjern Å ligger i en ca. 8 km bred ådal, som er blevet dannet efter sidste istid af smeltevand fra den østlige isbræ. Åen er Danmarks vandrigeste vandløb og afvander 11 % af Jylland og udmunder med delta i Ringkøbing Fjord.

På de stejle skrænter langs Skjern Å findes nogle fine forekomster af surt overdrev og tør hede. I de fugtige lavninger findes der rigkær, samt elle- og askeskov. Skjern Å er et område af stor betydning på grund af forekomsten af den nationalt sjældne og globalt truede planteart vandranke og Skjern Å-laksen der er den sidste rest af den oprindelige population.

I forbindelse med genopretningsprojektet i 1999-2002, blev der langs den nederste del af åen, skabt en del store søer i tilknytning til åen. Området er sammen med de tilknyttede mose- og engarealer et meget vigtigt område for især vandfugle. I tilknytning til de nye søer har man endvidere fundet damflagermus, som benytter området til at søge føde.

Ifølge forhøringsmaterialet til "Forslag til Natura 2000 plan 2009-2015, Skjern Å" er arealreduktion eller fragmentering for tør hede, surt overdrev, tidvis våd eng, hængesæk, kildevæld og rigkær en trussel. Naturtypernes tilknyttede plante- og dyrearter, har derved en øget risiko for at forsvinde, fordi de beskedne arealer ikke kan opretholde så mange og så store bestande af de pågældende arter. De isolerede forekomster forringer endvidere

populationernes mulighed for genudveksling, samt arternes sprednings- og etableringsmuligheder på potentielle levesteder. Den luftbårne kvælstofdeposition overskrider den laveste ende af tålegrænsen for naturtyperne søbred med småurter, kransnålagel-sø, brunvandet sø, tør hede, surt overdrev, tidvis våd eng, hængesæk og rigkær. Den høje ende af tåle- grænseintervallet er overskredet i elle- og askeskov, hængesæk og på dele af tør hede, surt overdrev, samt på tidvis våd eng. På en række lysåbne naturtyper herunder tør hede, surt overdrev, tidvis våd eng og rigkær er tilgroning med uønsket opvækst af træer og buske en trussel. I de lysåbne kilde-, mose- og engarealer forringer tætte bestande af høje græsser og lignede levestederne for en række arter. For aske- og elleskov kan intensiv skovdrift udgøre en trussel. For laksens vedkommende er prædation fra rovfisk, eller fugle er problem.

Ifølge forhøringsmaterialet til "Forslag til Natura 2000 plan 2009-2015, Skjern Å" er naturtyperne og arter inden for Natura 2000-området vurderet til at have de prognoser, der er angivet i nedenstående tabel. Bevaringsstatus for naturtyper og arter er en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er tale om en prognose for arternes og naturtypernes udviklingsretning.

Prognosen	Naturtype eller art
Gunstig eller vurderet gunstig	grøn kølleguldsmed, odder, bæklampret, - laks, vandranke (dog kun i Sydlige Parallelkanal) og vandløb.
Ugunstig eller vurderet ugunstig	de 4 søtyper, tør hede, sure overdrev, arealer med tidvis våd eng, arealer med hængesæk, rigkær, elle- og askeskov
Ukendt	arealer med kildevæld, havlampret, flodlampret og damflagermus,

Ringkøbing Fjord

Alle udbringningsarealerne ligger i oplandet til Ringkøbing Fjord. Størstedelen af Ringkøbing Fjord, nærmere bestemt området syd for en linje mellem Ringkøbing og Hvide Sande inkl. den yderste del af Skjern Å, er udpeget til EF-habitatområde (H61, H62), EF-fuglebeskyttelsesområde (F43) og Ramsarområde, (R2).

Området er karakteriseret af den store lavvandede brakvandsfjord og de tilhørende strandengsarealer, hvoraf nogle er græssede af kreaturer og andre ligger som urørt rørskov. På vestsiden af fjorden ligger rækken af klitter som afgrænser fjorden fra Vesterhavet. Her findes en flot mosaik af grøn og grå klit blandet med klithede og fugtige klitlavninger. Fjorden har forbindelse til Vesterhavet gennem slusen ved Hvide Sande. I den østlige del af Ringkøbing Fjord ligger den ofte oversvømmede ø, Klægbanken, der er bevokset med tagrør, samt strandsump- og strandengsplanter. På fjordens østside har Skjern Å sit udløb.

Der er knyttet en række plante og dyrearter til fjorden. Her kan nævnes bl.a. at både flod- og havlampret, maj- og stavsild, samt laksen benytter fjorden i forbindelse med deres vandring til potentielle ynglelokaliteter i vandløbene. Odderen er ligeledes at finde flere steder i tilknytning til fjorden og planten vandranke findes i to kanaler, som løber ud i den sydlige ende af fjorden.

Fjorden udgør også et af landets vigtigste yngle- og rasteområder for en lang række fugle. Rørdrum og skestork yngler i rørskovsområderne og ternerne yngler på strandene og de lave øer i fjorden. Svaner, gæs og ænder bruger fjorden som rasteområde i træksæsonen. Det samme gør en række af rovfuglene, dog med undtagelse af rørhøg som yngler i områderne langs fjorden. Tipperhalvøen er landets vigtigste yngle- og rasteområde for en række truede engfugle. Således yngler en stor del af den danske bestand af alm. ryle og brushane på Tipperhalvøen.

Udpegningen som EF-habitatområde er sket på grundlag af følgende naturtyper og arter:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 62			
Naturtyper:	Flodmunding (1130)	Klitlavning (2190)	
	Lagune (1150) *	Kransålaløge-sø (3140)	
	Strandeng (1330)	Næringsrig sø (3150)	
	Forklit (2110)	Brunvandets sø (3160)	
	Hvid klit (2120)	Vandløb (3260)	
	Grå/grøn klit (2130) *	Tør hede (4030)	
	Klithede (2140) *	Tørvelavning 7150)	
	Havtomklit (2160)	Rigkær (7230)	
	Grårisklit (2170)		
	Arter:	Havlampret (1095)	Laks (1106)
		Flodlampret (1099)	Odder (1355)
Majsild (1102)		Vandranke (1831)	
Stavsild (1103)			

Udpegningen som EF-fuglebeskyttelsesområde er sket på grundlag af følgende arter:

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 43 (Y: ynglefugle, T: trækfugle)		
Fugle:	Rørdrum (A021) Y	Stor skallesluger (A070) T
	Skestork (A034) Y	Havørn (A075) T
	Knopsvane (A036) T	Rørhøg (A081) Y
	Pibesvane (A037) T	Blå kærhøg (A082) T
	Sangsvane (A038) T	Vandrefalk (A103) T
	Kortnæbet gås (A040) T	Plettet rørvagtel (A119) Y
	Grågås (A043) T	Blishøne (A125) T
	Bramgås (A045) T	Klyde (A132) T/Y
	Mørkbuget korttegås (A046) T	Almindelig ryle (A149) T/Y
	Gravand (A048) T	Brushane (A151) Y
	Pibeand (A050) T	Lille kobbersnepe (A157) T
	Krikand (A052) T	Splitterne (A191) Y
	Spidsand (A054) T	Fjordterne (A193) Y
	Skeand (A056) T	Havterne (AA194) Y
	Hvinand (A067) T	Mosehornugle (A222) Y

Ifølge forhøringsmaterialet til "Forslag til Natura 2000 plan 2009-2015, Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen" er arealreduktion, eller fragmentering for rigkær og tørvelavning en trussel. Den luftbårne kvælstofdeposition overskrider den laveste ende af tålegrænsen for klitnaturtyperne tør hede og tørvelavning. Udtørring som følge af dræning og grøftning udgør især en trussel mod strandengene og de ferske enge. Næringsstofbelastning af kystlagunen Ringkøbing Fjord udgør en alvorlig trussel og der er stadig en for stor tilførsel af næringssalte fra oplandet. På en række lysåbne naturtyper er opvækst, eller tilgroning med uønsket træer, buske og/eller invasive arter en trussel. Manglende pleje/afgræsning af arealer med strandeng, eller fersk eng er et problem for en række af de ynglende fugle, samt af de rastende og foruragerende trækfugle. Slusepraksis i Hvidesande har en stor indflydelse på saliniteten af fjodvandet og vandstanden i fjorden. Udover lagune naturtypen er specielt strandengene afhængige af saltvands-påvirkning og denne naturtypes udbredelse og tilstand relaterer derfor til slusepraksis. Mange arter, især ynglefugle, stiller også specifikke krav til salinitet og vandstandsforhold. Fysisk påvirkning som følge af nuværende og tidligere regulering og vedligeholdelse betyder, at flere af de nedre dele af de mindre vandløb i området generelt er præget af fysiske dårlige forhold. Forstyrrelse i form af menneskelig aktivitet kan udgøre en trussel mod fuglene. Rovdyr i form af bl.a. ræv og mink er en trussel mod flere af de ynglende fuglearter.

Ifølge forhøringsmaterialet til "Forslag til Natura 2000 plan 2009-2015, Ringkøbing Fjord" er naturtyperne og arter inden for Natura 2000-området vurderet til at have de prognoser, der er angivet i nedenstående tabel. Bevaringsstatus for naturtyper og arter er en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er tale om en prognose for arternes og naturtypernes udviklingsretning.

Prognosen	Naturtype eller art
Gunstig eller vurderet gunstig	Odder, rørdrum, skestork, rørhøg, havørn, blå kærhøg, vandrefalk, krikand, grågås, bramgås og laks
Ugunstig eller vurderet ugunstig	Lagune (Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen), strandeng,

	arealer med klitnaturtyper, vandløb, tør hede, tørvelavning, rigkær, vandranke (Falen Å), plettet rørvagtel, almindelig ryle, klyde, brushane, splitterne, havterne, fjordterne, mosehornugle, knopsvane, sangsvane, pibesvane, kortnæbbet gås, mørk- buget knortegås, gravand, pibeand, spidsand, skeand, hvinand og blishøne
Ukendt	Flodmundinger, kransnålalge-sø, næringsrig sø, brunvandet sø, damflagermus, havlampret, flodlampret, stavsild, majsild, stor skallesluger og lille kobbersneppe

Lønborg Hede:

De nærmeste udbringningsarealer ligger ca. 5 km fra habitatområdet Lønborg Hede (H 196)

Udpegningen til habitatområde er foretaget på grundlag af følgende naturtyper og art:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 196		
Naturtyper:	Revling-indlandsklit (2320)	Våd hede (4010)
	Søbred med småurter (3130)	Tør hede (4030)
	Kransnålalge-sø (3140)	Tidvis våd eng (6410)
	Brunvandet sø (3160)	Hængesæk (7140)
	Vandløb (3260)	
Arter:	Bæklampret (1096)	

Lønborg Hede er beliggende på Ølgod Bakke. Selve heden kan i store træk skitseres, som en højtliggende hede med hedelyng, revling og spredt klokkelyng, samt en lavtliggende hede med fugtig, eller vandmættet jordbund det meste af året og som har indslag af hedemose, kær, sø og å. Den våde hede domineret af klokkelyng og andre våde hedesamfund, udgjorde tidligere en betydeligt større andel af Lønborg Hede end hvad tilfældet er nu. Tidligere arealer med våd hede har i de seneste årtier skiftet naturtype til tør hede, pilekrat og blåtopdominerede samfund. De topografiske forhold har begunstiget denne todeling af heden, idet heden indenfor kort afstand har niveauforskel på op til 10-15 meter, således at den tørre hede nærmest fremstår som et plateau. På den fugtige del af heden er der egentlige søer. Igennem en af søerne (Bredkær) løber Stygbæk å.

Lidt over halvdelen af området er fredet af Lønborg Hede fredningen, der har til formål at beskytte områdets enestående hedekærsområder med klokkelyngarealer begunstiget af de specielle atlantiske klimaforhold i området, samt beskytte ynglebestande af urfugl, tinksmed og stor regnspurve. Tinksmeden er dog ikke længere ynglefugl i området og urfuglen findes ikke længere i den danske natur.

De primære trusler imod områdets status er næringsstofbelastning fra luften og tilgroning med vedplanter og blåtop samt ikke-hjemmehørende arter.

Ifølge forhøringsmaterialet til "Forslag til Natura 2000 plan 2009-2015, Lønborg Hede" er naturtyperne og arter inden for Natura 2000-området vurderet til at have de prognoser, der er angivet i nedenstående tabel. Bevaringsstatus for naturtyper og arter er en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er tale om en prognose for arternes og naturtypernes udviklingsretning.

Prognosen	Naturtype eller art
Gunstig eller vurderet gunstig	Vandløb og bæklampret
Ugunstig eller vurderet ugunstig	Våd hede, tør hede og hængesæk
Ukendt	Revling-indlandsklit, tidvis våd eng, søbred med småurter, kransnålalgesø og brunvandet sø

2.4.2 Vandmiljøet

Kvaliteten af vandmiljøet i søer og fjorde er påvirket af for store tilførsler af næringsstoffer, der medfører øget vækst af planktonalger og enårige alger som eks. søsalat. Ved for store tilførsler af næringsstoffer reduceres sigtddybden i vandet, bundvegetationen, som eks. ålegræs reduceres, opvækstmuligheder for fisk forringes og risikoen for iltsvind øges til skade for plante- og dyrelivet. Generelt tilføres markerne flere næringsstoffer, end der fjernes med afgrøderne. Etablering, udvidelse, eller ændring af husdyrbrug kan give anledning til et øget tab af næringsstoffer til vandmiljøet. Transporten af næringsstoffer fra arealerne kan ske via udvaskning til grundvandet, som dernæst føder vandløb, søer og fjorde eller ske som overfladeafstrømning via drænen eller direkte til vandløb, søer og fjorde.

Vandløb

En del af ejendommens arealer ligger ved, eller i oplandet til de målsatte vandløb Nørhedbæk og Tarm Møllebæk. Ifølge Kommuneplan 2009 til 2021 må vandløbene ikke anvendes til formål, der hindrer opfyldelse af de fastsatte målsætninger i Kommuneplanen.

Nørhedbæk er et B₃(F) målsat vandløb. B₃-målsatte vandløb er vandløb med karpefiskevand. Vandet i vandløbene er langsomflydende og de fysiske forhold er noget forringede. Vandløbene fungerer som levested for især karpefisk. B(F)-målsatte vandløb er vandløb med fysiske forhold til B₁, B₂ eller B₃-målsætning, men vandløbene er så belastede af kulturskabte okkerudledninger, at de normale fiskevandsmålsætninger ikke kan anvendes. Målsætningen var i 2005 opfyldt.

Tarm Møllebæk er et B₁(F) målsat vandløb. B₁-målsatte vandløb er vandløb med gyde- og/eller yngelopvækstområde for laksefisk. De fysiske forhold tilfredsstiller de store krav som laks og ørreder stiller til vandløbskvaliteten. B(F)-målsatte vandløb er vandløb med fysiske forhold til B₁, B₂ eller B₃-målsætning, men vandløbene er så belastede af kulturskabte okkerudledninger, at de normale fiskevandsmålsætninger ikke kan anvendes. Målsætningen var i 2005 ikke opfyldt pga. spildevand fra spredt bebyggelse og okker.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer at den fortsatte drift af arealerne ikke vil hindre at vandløbene opfylder de fastsatte målsætninger.

Der gøres hermed opmærksom på, at der i henhold til bekendtgørelse nr. 1043 af 20. oktober 2008 af lov om vandløb § 69 stk. 1, gælder følgende for flere af ejendommens udbringningsarealer, som ligger ned til vandløb:

- *Dyrkning, jordbehandling, plantering, terrænændring, anbringelse af hegn og opførelse af bygværker må i landzone ikke foretages i en bræmme på 2 m.*

2.4.3 Jordtype og eventuelle dræn

Ejendommens ejede/forpagtede udbringningsarealer i Ringkøbing-Skjern Kommune består af i alt 150,72 ha, arealerne er ifølge ansøgningen beliggende på (JB1), (JB4) og (JB11) jorde. Nogle af arealerne er ifølge ansøgningen drænedede.

2.4.4 Sædskifte

På alle markerne i Ringkøbing-Skjern Kommune er der valgt et S2/s4 sædskifte, hvilke svarer til referencesædskiftet for disse arealer.

Eftersom ansøger har valgt samme sædskifte som referencesædskiftet for alle marker, er beregningerne af kvælstofudvaskningen og fosforoverskuddet foretaget på baggrund af referencesædskiftet. Der er derfor ikke stillet krav til specifikke sædskifter, idet ansøger ikke har anvendt "sædskifte" som virkemiddel for at reducere udvaskningen af næringsstoffer til vandmiljøet.

2.4.5 Bilag IV-arter

EU-medlemslandene skal i henhold til Habitatdirektivets artikel 12 indføre en streng beskyttelse af en række dyre- og plantearter, uanset om de forekommer inden for et af de udpegede habitatområder eller udenfor. Disse arter fremgår af Habitatdirektivets bilag IV. For dyrearterne er der bl.a. forbud i mod beskadigelse, eller ødelæggelse af yngle-, eller rasteområder og i mod forsætlig forstyrrelse af arterne, i særdeleshed i perioder hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer, eller vandre. For planterarterne er der bl.a. forbud i mod forsætlig plukning, indsamling, afskæring, oprivning med rod, eller ødelæggelse af disse vildtvoksende planter i naturen.

Ringkøbing-Skjern Kommune har ingen aktuelle registreringer af plantearter, der står på Habitatdirektivets Bilag IV, på ejendommens udbringningsarealer. Det er endvidere Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at plantearterne næppe findes på udbringningsarealerne.

Følgende dyrearter kan tænkes at forekomme i Ringkøbing-Skjern kommune: Småflagermus, Markfirben, Odder, Spidssnudet frø og Strandtudse, samt visse vandtilknyttede insekter. Arterne kan muligvis have levested, fødesøgningsområde, eller opholdssted i habitater tilknyttet, eller i nærheden af udbringningsarealerne:

- Småflagermus: Ud fra småflagermus' levevis vurderes det, at de ikke påvirkes negativt af driften af arealerne.
- Odder: Kan forekomme i nærområdet i tilknytning til vandløb, sø eller fjord, men er med sin levevis næppe truet af driften af arealerne.
- Markfirben: Er udbredt i store dele af landet, men trues næppe af driften af arealerne.
- Visse vandtilknyttede insekter: Kan være tilknyttet nærområdets vandhuller og fugtige arealer. Der foreligger dog ingen aktuelle registreringer. Disse påvirkes negativt, når vandmiljøerne næringsstofberiges eller gror til.
- Spidssnudet frø og strandtudse: Kan forekomme i nærområdets vandhuller og fugtige arealer. Der foreligger ingen aktuelle registreringer. Padde påvirkes negativt, når vandmiljøerne næringsstofberiges eller ændrer karakter.

Alle padder er fredede og for at tilgodese vandhullers fremtidige kvalitet som leve- og ynglested for padder, bør gødsning og sprøjtning ved vandhuller begrænses. Der bør derfor holdes en gødsknings- og sprøjtefri zone på mindst 10 m til vandhuller. Ringkøbing-Skjern Kommune har ingen registreringer af vandhuller på udbringningsarealerne.

På grundlag af den nuværende viden vurderes det, at arealdriften af dette ikke vil medføre negativ påvirkning af Bilag IV-arter.

2.4.6 Risikoarealer

Tilførslen af fosfor fra markerne til overfladevand sker hovedsagligt ved overfladisk afstrømning, udvaskning via dræn, brinkerrosion, direkte grundvandsafstrømning og sand/jordfygning. En fortsat nettotilførsel af fosfor til jorden øger risikoen for øget tilførsel af fosfor til vandmiljøet, idet jordens evne til at tilbageholde fosfor falder som følge af øgede akkumulering. Ved overfladiske transportprocesser tabes der også mere fosfor til vandmiljøet i takt med, at fosforindholdet i overjorden stiger.

Effekten af husdyrudvidelser på fosforafstrømningen til vandområder er vanskelig at kvantificere. Analyser i det tidligere Ringkøbing Amt viser dog en klar sammenhæng mellem fosforkoncentrationen i vandløb og husdyrtætheden. Således stiger fosforkoncentrationen og dermed transporten jo større husdyrtæthed, der er i oplandet.

Landbrugsdriften på arealer, som enten skrånere eller afvandes, bør tilrettelægges således, at fosfortilførslen til vandområderne minimeres.

Der er ingen af ejendommens udbringningsarealer, som skrånar 6 grader eller derover mod vandområder. Det er derfor vurderet, at der ikke er særlig risiko for overfladestrømning af fosfor fra ejendommens udbringningsarealer til vandmiljøet.

Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at landbrugsdrift, herunder udbringning af husdyrgødning i henhold til gældende regler på de vandløbsnære arealer, ikke vil påvirke flora og fauna i vandløbene negativt.

2.4.7 Fosforbelastning til vandområde

Husdyrlovens generelle fosforbeskyttelse

Risikoen for tilførsel af fosfor til vandmiljøet er bl.a. bestemt af fosfortilførsen i jorden, jordtype og dræningsforhold, hvilke beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er fastlagt på baggrund af. Beskyttelsen af vandområderne mod fosfor er rettet mod oplande til Natura 2000-områder, der er overbelastet med fosfor jf. Miljøstyrelsens fosforkort. Ifølge ansøgningen afvander udbringningsarealerne til Natura 2000-området Ringkøbing Fjord.

5,79 ha i Ringkøbing-Skjern Kommune ligger i "P-klasse 2", som er drænedegrøftede lavbundsarealer. For disse udbringningsarealer er der generelt krav om, at fosforoverskuddet ikke må øges.

Markerne 70-0, 59-0, 55-0, 54-0, 51-0, 34-0, 33-1, 33,3 og 31-0 er delvist beliggende på lavbundslande, men ifølge ansøgningen er markerne ikke hverken drænet eller grøftet og derfor omfattet af P-klasse 0 (bilag 2). Der er stillet vilkår til at såfremt disse arealer ønskes drænet/grøftet skal dette anmeldes til Ringkøbing-Skjern Kommune, der herefter vurderer hvorvidt dræningen/grøftningen kan finde sted inden for rammerne af denne miljøgodkendelse.

Ifølge ansøgningen ligger 144,93 ha af udbringningsarealerne i Ringkøbing-Skjern Kommune i "P-klasse 0". Disse arealer udløser derfor ikke som udgangspunkt skærpede krav til ejendommens fosforoverskud, idet de generelle harmoniregler generelt anses tilstrækkelige til beskyttelse af Natura 2000-området mod fosfortilførsel fra arealerne.

Det fosforoverskud, som kan tillades fra ejendommens arealdrift, skal regnes på bedriftsniveau og eventuelle vilkår vedrørende fosforoverskud skal (jf. Vejledning fra Skov og Naturstyrelsen, 2006, Tilladelse og miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug) knyttet sig til bedriftsniveau.

Ifølge ansøgningen tilføres der via husdyrgødningen 32,8 kg P/ha/år til arealerne og der fraføres via afgrøderne 18,3 kg P/ha/år fra arealerne. Det giver et gennemsnitligt fosforoverskud på 14,5 kg P/ha/år. Ifølge ansøgningen overholdes husdyrlovens generelle fosforbeskyttelsesniveau, idet overskuddet på bedriftsniveau er 279 kg P mindre end det lovpligtige fosforoverskud.

Ringkøbing-Skjern Kommune er ikke i besiddelse af en viden om, at arealerne eller recipienten (Ringkøbing Fjord) er mere fosforsårbare, end det der ligger til grund for Miljøstyrelsens fosforkort og husdyrlovens beskyttelsesniveauer.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at den generelle lovgivning er tilstrækkelig til at beskytte Ringkøbing Fjord mod en væsentlig påvirkning med fosfor fra arealdriften.

I den konkrete sag vurderer Ringkøbing-Skjern Kommune, at der ikke er forhold, der kan begrunde en fravigelse af det generelle beskyttelsesniveau i forhold til fosfor, idet det og de stillede vilkår vurderes tilstrækkelige til at sikre at arealdriften i sig selv samt i

sammenhæng med andre projekter ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af det internationale beskyttelsesområde Ringkøbing Fjord.

2.4.8 Nitrat til overfladevand

Kvælstofafstrømningen fra marker afhænger af vandafstrømningen og dermed af nedbørsmængderne. Når der korrigeres for variationen i afstrømningen, er det sket et tydeligt fald i kvælstoftilførslen til Ringkøbing Fjord siden 1992, hvilket må tilskrives effekten af tiltag til nedbringelse af kvælstofbelastningen fra især landbruget. Effekten af tiltagene er dog ikke større end, at de senere års generelle tendens til en stigning i nedbørsmængderne og dermed ferskvandafstrømningen delvist modvirker effekten af tiltagene til reduktion af kvælstofbelastningen.

Husdyrlovens generelle nitratbeskyttelse

I husdyrloven er beskyttelsen af vandområderne mod nitratudvaskningen rettet mod oplande, der afvander til de mest kvælstofsårbare Natura 2000-områder jf. Miljøstyrelsens Nitratklassekort. Arealer som hører under kategorierne "Nitratklasse I, II eller III" er omfattet af krav om lavere husdyrtryk pr. hektar end de generelle harmoniregler giver mulighed for (dog med visse modifikationer).

126,83 ha af udbringningsarealerne i Ringkøbing-Skjern Kommune ligger i nitratklasse II. I nitratklasse II er der som udgangspunkt krav om, at der kun må udbringes svarende til 65 % af, hvad harmonireglerne tillader.

Størrelsen af det samlede udbringningsareal, der er berørt af nitratklasse, medfører, at ejendommen som udgangspunkt skal reducere husdyrtrykket svarende til 83,97 % af fuldt husdyrtryk på udbringningsarealerne. Det reducerede husdyrtryk svarer til 1,1756 DE/ha (DE_{max}) og en udvaskning til overfladevandet (DE_{max}) på 69,9 kg N/ha/år. Det ansøgte husdyrtryk er 1,4 DE/ha (DE_{reel}).

I kraft af at ansøger anvender et virkemiddel i form af 3 % ekstra efterafgrøder, vil den reelle udvaskning til overfladevandet (DE_{reel}) reduceres til 69,9 kg N/ha/år.

Miljøstyrelsen har udarbejdet et notat (dateret d. 24. juni 2010). Det fremgår af notatet, at udbragt husdyrgødning der bidrager med mindre end 1 % af den samlede kvælstofbelastning fra oplandet til et lukket bassin, ikke vurderes at medføre en væsentlig virkning på Natura 2000-området under forudsætning af, at dyretrykket i oplandet er uændret. Det er også en forudsætning at der ikke er andre kilder til nitratudvaskningen end husdyrproduktionen, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra oplandet siden 2007.

Nyeste data fra Miljøstyrelsen (dateret d. 10. februar 2012) viser imidlertid, at i hele oplandet til Ringkøbing Fjord, og dermed indenfor kommunens grænser, er husdyrintensiteten i perioden fra 2007 til 2011 steget og tendensen er sikker. Stigningen er på 1,83 % fra 235946,4 DE i 2007 til 240266,3 DE i 2011.

Ringkøbing-Skjern kommune har ikke fundet andre kilder, som kan bidrage yderligere til en stigning i nitratudvaskningen.

- For alle dambrugene i oplandet til Ringkøbing Fjord gælder, at der ikke er givet tilladelse til merudledning af nitrat siden 90'erne.
- Data fra Naturstyrelsen over spildevandsudledningerne viser, at der siden 2007 er sket et fald på gennemsnitlig 47,99 tons i udledning af nitrat til Ringkøbing Fjord. Hvad angår spildevand fra det åbne land, så er det primært nedsivningstilladelser der gives, og kun i få tilfælde, hvor andet ikke har kunne lade sig gøre, er der givet tilladelse til minirensningsanlæg. Derudover vil kommunen fra og med i år give påbud til ejere med direkte udledning til sårbar recipient om, at de inden for en given tidsfrist skal have etableret nedsivningsanlæg. Det er derfor kommunens opfattelse, at udvaskningen af nitrat fra spildevand i det åbne land til Ringkøbing

Fjord har været faldende inden for den sidste årrække og vil blive ved med at falde de kommende år.

I henhold til miljøstyrelsen kan kommunen dog godt godkende projekter i oplande med et stigende husdyrtryk, hvis nitratudvaskningen reduceres til hvad der svarer til et planteavlsbrug. Dette kan gøres ved at reducere gødningsnormen, flere efterafgrøder eller ændre på sædskiftet. Ringkøbing-Skjern Kommune forventer derfor, at Varde Kommune med vilkår sikrer, at husdyrbrugets nitratudvaskning til overfladevandet ikke overstiger, hvad der svarer til et planteavlsbrug.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at der i den konkrete sag er særlige forhold, der kan begrunde en fravigelse af det generelle beskyttelsesniveau i husdyrloven i forhold til kvælstof. De stillede vilkår vurderes dog tilstrækkelige til at sikre, at husdyrbruget i sig selv samt i sammenhæng med andre projekter ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af det internationale naturbeskyttelsesområde Ringkøbing Fjord.

2.4.9 Ammoniak

§ 7-naturområder

Beskyttelsen af naturområder mod ammoniakdeposition er i husdyrloven rettet mod områder, der er omfattet af lovens § 7 og som betegnes som "særlige naturområder". Derudover har Ringkøbing-Skjern Kommune udpeget nogle naturområder, der også vurderes særlige ammoniakfølsomme (anden kvælstoffølsom natur), og disse skal beskyttes mod ammoniakdeposition på lige fod med § 7 naturområderne.

Nærmeste naturområde omfattet af lovens §7 ligger ca. 1,2 km fra udbringningsarealerne.

Ingen af udbringningsarealerne ligger dermed inden for 1000 m til naturområder omfattet af § 7 i loven samt anden kvælstoffølsom natur.

Driften af arealerne vurderes ikke at påvirke § 7-områderne/anden kvælstoffølsom natur, idet afstanden er så stor til naturområderne.

Andre naturområder

Omkring udbringningsarealerne forekommer der arealer omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3. Den § 3-beskyttede natur er omfattet af et generelt forbud mod tilstandsændringer. Kommunen kan dog i helt særlige tilfælde dispensere fra dette forbud. Ferske enge og overdrev må dog anvendes som før Naturbeskyttelseslovens ikrafttræden i 1992. Driften af disse arealer må ikke intensiveres i forhold til driften før 1992, hvilket bl.a. indebærer, at ferske enge og overdrev højst må tilføres samme mængde gødning som i perioden op til 1992. På Miljøportalen (<http://www.miljoportal.dk/>) kan du se de § 3-beskyttede naturområder i nærheden af din ejendom (Ringkøbing-Skjern Kommune gør dog opmærksom på, at registreringerne kun er vejledende).

Ringkøbing-Skjern Kommune er allerede belastet med atmosfærisk kvælstof, der kan udgøre en trussel for den beskyttede natur. Denne belastning kaldes baggrundsbelastningen og er ifølge Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) i 2009 beregnet til 17 kg N/ha/år i området omkring ejendommens arealer.

Kommunen har vurderet tilstanden og områdernes værdi som regionale og lokale naturområder i kommunens netværk af natur, samt eventuelle forekomster af fredede, rød-, eller gullistede plante- eller dyrearter.

Ingen af ejendommens udbringningsarealer er registreret som beskyttede naturtyper

Flere af udbringningsarealerne grænser op til § 3-beskyttede naturområder. Der er tale om § 3 enge og moser. Alle de §3-beskyttede naturområder er C-målsatte. For C-målsatte områder er målet at arbejde for at bevare en god biologisk tilstand.

Al udbringning af flydende husdyrgødning skal ske ved nedfældning på sort jord og græsmarker og miljøstyrelsen har i brev af 28. maj 2009 vurderet, at randpåvirkningen ved nedfældning ikke er større end 1 kg/ha. Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at kravet om nedfældning er tilstrækkeligt til at beskytte de beskyttede §3-områder mod væsentlig virkning som følge af udbringning af flydende husdyrgødning.

Ingen af udbringningsarealerne skrånede mere end 6 grader ned mod §3 beskyttet natur og der er således Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at der ikke vil være væsentlig risiko for overfladestrømning vil påvirke den §3-beskyttede natur.

Ingen af de ovennævnte naturområder er udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde og det nærmeste naturbeskyttelsesområde, som er EF-Habitatområdet Lønborg Hede, ligger ca. 5 km nord-nordvest for det nærmeste udbringningsareal.

Herudover er det Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at der ikke er andre naturområder herunder andre internationale naturbeskyttelsesområder, der ikke er beskyttet tilstrækkeligt mod ammoniak fra den ansøgte arealdrift. Vurdering er baseret på baggrund af de store afstande til de andre naturområder.

På baggrund af ansøgningen og oplysninger fra ansøger vurderes det, at driften af udbringningsarealerne ikke ændres væsentligt i forhold til den hidtidige drift. Markdrift i form af omlægning, gødskning, sprøjtning og andre jordbrugsaktiviteter vurderes ikke at give anledning til væsentlig merbelastning af områdets beskyttede naturområder.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på baggrund af ansøgningen, at de lovpligtige beskyttelsesniveauer er overholdt, de stillede vilkår samt udmeldinger fra Miljøstyrelsen, at tilstanden af naturområderne omkring ejendommens arealer ikke vil ændres væsentligt som følge af ansøgte arealdrift. Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at der ikke er forhold, som kan begrunde en skærpelse af de generelle beskyttelsesniveauer i husdyrloven.

Samlet vurdering

Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) har rådgivet om det faglige grundlag til fastsættelsen af beskyttelsesniveauet for ammoniak i husdyrlovgivningen. Det er således ifølge Miljøstyrelsen kun helt undtagelsesvist nødvendigt at stille yderligere, skærpede krav i forhold til ammoniak. I miljøgodkendelser der gives til større husdyrbrug stilles der ammoniakrelaterede BAT vilkår (både for den nye del af anlægget samt for den eksisterende del af anlægget). På sigt vil udstedelsen af miljøgodkendelser til landets større husdyrbrug på baggrund af de generelle reduktionskrav og de ammoniakrelaterede vilkår bidrage til at nedbringe ammoniakbelastningen, hvorved baggrundsbelastningen vil falde.

Ringkøbing-Skjern Kommune har ikke en yderligere/nyere viden end den der ligger til grund for gældende lovgivning, udmeldinger fra Miljøstyrelsen og de stillede vilkår i arealgodkendelsen.

Kommunen vurderer, at arealdriften ikke vil medføre en væsentlig ammoniakpåvirkning af de beskyttede naturområder, plantearter, eller dyrearter, hvis udbringningsarealerne drives som angivet i ansøgningen, efter gældende lovgivning samt efter de stillede vilkår. Vurderingen tager udgangspunkt i de nærmeste naturområdets talegrænse, baggrundsbelastningen i området, kommunens forpligtigelse til at sikre naturtyper og arter der er beskyttet af Habitatdirektiverne, viden om kriterier for gunstig bevaringsstatus, tilgængelig litteratur om trusler i Natura 2000-områder, kommunens forpligtigelser til at sikre naturtyper der er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3 samt kommunens målsætninger og prioriteringer på naturområdet.

2.4.10 Grundvand:

Arealerne ligger i område med almindelige drikkevandsinteresser.

På ejendommens arealer er der markvandingsboringer. Ved boringer, jf. § 8, stk. 4 i bekendtgørelsen om udførelse og sløjfning af boringer og brønde på land, skal der holdes et fredningsbælte omkring borestedet på mindst 10 m for almene vandforsyningsboringer og på mindst 5 m for ikke-almene vandforsyningsboringer. Det vil sige, at der skal holdes en sprøjte- og dyrkningsfri zone omkring vandboringerne på mindst 5 meter. Opblanding og opbevaring af bekæmpelsesmidler, herunder tom emballage, samt andre stoffer, der kan forurene grundvandet, er heller ikke tilladt inden for fredningsbæltet.

Beskyttelsen af grundvandet mod nitratudvaskning fra rodzonen er i husdyrloven rettet mod de nitratfølsomme indvindingsområder.

Udbringningsarealerne i Ringkøbing-Skjern Kommune ligger ifølge Miljøstyrelsens kortværk uden for nitratfølsomme indvindingsområder. Arealerne er derfor ikke omfattet af et skærpet beskyttelsesniveau for kvælstofudvaskningen fra rodzonen, idet de generelle harmoniregler anses for tilstrækkelige til at beskytte grundvandet mod kvælstofudvaskning fra arealernes rodzone.

Det er derfor vurderet, at det ansøgte projekt ikke vil medføre en væsentlig nitratpåvirkning af grundvandet herunder de nitratfølsomme indvindingsområder.

2.5 Projektets sandsynlige miljøpåvirkning

Der vil sandsynligvis ske en påvirkning af det omgivende miljø, men det er vurderet ud fra ovenstående, at påvirkningens varighed, hyppighed og reversibilitet ikke vil være af sådant omfang, at driften af arealerne vil få væsentlig indflydelse på miljøet, idet alle lovpligtige beskyttelsesniveauer er overholdt. Ringkøbing-Skjern Kommune har ikke en viden, der kan begrunde at de generelle beskyttelsesniveauer skal skærpes yderligere, idet det og de stillede vilkår vurderes tilstrækkelige til at beskytte omgivelserne mod væsentlige virkninger som følge af driften af arealerne.

2.6 Konklusion

Idet de lovpligtige beskyttelsesniveauer er overholdt, vurderer Ringkøbing-Skjern Kommune at:

- Ansøgt arealdrift i Ringkøbing-Skjern Kommune kan godkendes, idet driften herunder afsætning af husdyrgødning ikke vil medføre en væsentlig genepåvirkning af § 7 beskyttede naturområder, Natura 2000 områder overbelastet med fosfor (Ringkøbing Fjord), kvælstofsårbare Natura 2000-områder (Ringkøbing Fjord), grundvand herunder nitratfølsomme indvindingsområder samt landskabelige værdier og kulturmiljøer.

Endvidere er det vurderet, at arealdriften i Ringkøbing-Skjern Kommune ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af § 3-områder, eller andre naturområder som er beskyttet mod tilstandsændring, fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde, eller særlig sårbar overfor næringsstofpåvirkning. Det er endvidere vurderet, at den ansøgte arealdrift i Ringkøbing-Skjern Kommune ikke vil have væsentlig virkning på de bestande af vilde planter, dyr (herunder Bilag IV-arter), eller deres levesteder, som de ovennævnte områder er udpeget på baggrund af.

- Der anvendes den bedst tilgængelige teknik til at forebygge og begrænse eventuel forurening.

Copyright

Kortmateriale er gengivet af Ringkøbing-Skjern Kommune med tilladelse fra Kort- og matrikelstyrelsen. Copyright Kort- og matrikelstyrelsen 1992 /KD.86.1033.

Luffotos – Danmarks Digitale Ortofoto – er gengivet af Ringkøbing-Skjern Kommune med tilladelse fra Cowi. **DDO ©, Copyright COWI.**

